

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2014

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 dec 2014

Årgång 80

ISSN 0015-4431

Förbundets Högste Beskyddare:

AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande:

JAN THÖRNQVIST

MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - epost:omelin@telia.com

Tel 0455-23964

Författarvägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost:paul.assar@euromail.se

Tel 0455-48218

Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

ANNONSER:

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: bo.sch@bredband.net

08-530 447 57

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 08-678 09 08

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordf: Kommendör Johan Forslund

Tel: 08-571 448 51

V.ordf: Kommendörkapten Jan Wikberg

Tel: 063-12 95 62.

Sekr och informationsansvarig:

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.

bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORATRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 08-542 461 26

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledare

3

Utökad verksamhet i marinen

4-5

Minsvepartjänst på Bremön

6-8

Vad en gammal bild kan berätta

9

S/S Tärnan minsprängd

12-13

En dagbok

16-17

Korsord

20

50-årsjubileum

21

GMU-avslutning

23

Ny utställning om första världskriget

28-29

Flygare bärgad i Vätterndjupet

31-32

Mars-Makalös

33-34

Vasaskjulkonsert

34-35

HMS Malmö på besök i Malmö

36-37

Nya böcker

38-39

Lokalföreningarna

40-51

Omslagsbild:

HMS Stockholms stridsledningscentral .

Foto: Försvarsmakten

Nummer 1 2015 utkommer i mars. Manusstopp den 15 febr

Tillbaka till 80-talet!

Under i stort sett hela 1980-talet kränktes svenskt territorialhav och inre vatten tämligen frekvent av främmande undervattensfarkoster. Tidigt kunde försvarsmakten konstatera, att vi drabbades av ubåtskränkningar långt inne i den svenska skärgården. Resurser och kunskaper för ubåtsjakt var då på en mycket låg nivå. Med försvarsbeslutet 1972 i botten hade flottan sedan ett antal år nedprioriterat ubåtsjaktutbildningen och de fartyg, som var lämpade för ubåtsjakt, hade succesivt mönstrats ut utan att ersättas av nya. Med bristfälliga resurser och låg kunskapsnivå skulle flottan dessutom lära sig en ny konst, nämligen att jaga ubåtar inne i skärgården. Statsmakterna insåg till del allvaret med det förändrade läget och avdelade resurser, om än begränsade, för en uppbyggnad av flottans ubåtsjaktförmåga. Under 80-talet tillfördes flottan fartyg, vapen och sensorer. En allsidigt sammansatt ubåtsjaktstyrka med övervattensfartyg, helikoptrar, ubåtar och mobila hydrofonbojsystem byggdes upp och med åren förfinades taktiken.

Omställningen av flottan till en operativ flotta drevs föredömligt av CKF och den tunga och kostsamma uppbyggnaden av ubåtsjaktförmågan gav så småningom resultat. Mot slutet av 80-talet hade flottan uppnått en sådan förmåga, att det kunde sägas, att det inte längre var riskfritt att kränka svenskt territorium med undervattensfarkoster.

Samtidigt föll muren, Sovjetunionen och Warszawapakten upplöstes och undervattenskränkningarna tycktes upphöra. I den vevan inleddes också den stora nedmonteringen av svensk försvarsförmåga. Under de gångna 25 åren har inriktningen av försvarsmakten ensidigt gått mot ett insatsförsvar för internationella insatser och det nationella försvaret har nedprioriterats eller till och med försumrats. Flottans numerär har kraftigt reducerats och den ubåtsjaktförmåga, som uppnåts i början på 90-talet, är sannolikt utraderad. Antalet ubåtar, som kan agera mål i ubåtsjaktutbildningen, kan räknas på ena handens tummar och den helikopterburna ubåtsjakten är ett minne blott.

Och så händer det igen! En oidentifierad undervattensfarkost upptäcks på svenskt inre vatten och försvarsmakten bedömer rapporten som så trovärdig, att en stor del av tillgängliga resurser ur flottan sätts in i en operation, som benämns underrättelseinhämtning och inte ubåtsjaktoperation. Och det är ju klart, att en älgjägare som går ut i skogen utan bössa med ett bra sikte, inte kan sägas jaga älg utan han är där i annat syfte, kanske för att lära sig känna igen en älg! Redovisade iakttagelser ger vid handen, att den oidentifierade (sannolika) undervattensfarkosten först indikerades på Kanholmsfjärden och därefter har den observerats på Nämndöfjärden och Jungfrufjärden och där upphörde rapporteringen.

Bilden och mönstret känns igen från tidigt 80-tal. Främmande undervattensfarkost tar sig in i skärgården, indikeras på något sätt och otillräckliga resurser sätts in i fåfänga försök att få tag på inkräktaren. När kränkningarna upphörde(?) i skiftet 80/90-tal kunde en slutsats vara, att "Ingenting hände ju, även om det var lite obehagligt under ett antal år, men det kanske inte var några ubåtar alls i våra farvatten". En annan slutsats, som kunde dras, var, att "Vi hade främmande ubåtar i våra farvatten under en lång period, men vi byggde upp en sådan förmåga, att vi nästan lyckades sänka en av inkräktarna. Det här kommer sannolikt att hända igen och därför måste vi vidmakthålla vår ubåtsjaktkapacitet på en sådan nivå, att vi kan möta nya kränkningar på ett godtagbart sätt".

Alldeles uppenbart var inte den senare slutsatsen förhärskande hos beslutsfattarna! Vad händer nu? Hur kommer ansvariga politiker att agera? Antingen kan man låtsas, som om ingenting har hänt och låta försvarsmakten agera med de medel, som står till förfogande med det troliga resultatet, att älgjägaren får nöja sig med att försöka lära sig, hur älgen ser ut och uppträder. Eller så tar våra beslutsfattare situationen på allvar och agerar därefter och visar svenska folket och omvärlden, att Sverige inte accepterar, att främmande makter kränker vårt territorium. Försvarsbesluten under de senaste 100 åren har i allt för hög grad präglats av kortsiktighet och starkt influerats av rådande läge eller till och med en önskad framtid i stället för en realistisk syn på framtiden. Det viktiga försvarsbeslutet, som skall fattas nästa år, måste därför präglas av långsiktighet och en insikt om, att vi lever i en värld, där aggressiva stater rustar upp och inte drar sig för att kränka andra nationers territorium.

I början av det här året skrev jag om de förväntningar, vi hade inför 2014. När årsskiftet närmar sig, kan vi alla ställa oss frågan, om det blev, som vi hade tänkt oss, eller som vi hoppades. Vad har vi åstadkommit under det gångna året och kunde vi ha gjort saker och ting på ett annorlunda sätt? Vad än svaret blir på de frågorna, är jag helt övertygad om, att alla Flottans Män har agerat efter bästa förmåga för kamratföreningens väl!

Med detta vill jag avsluta med att önska Er alla en God Jul och ett Gott Nytt År.

John Brundel

Marinen genomför utökad verksamhet

Regeringen har med anledning av det försämrade säkerhetsläget i närområdet aviserat, att man tillför ekonomiska medel till förbandsverksamheten. Som en del i den utökade verksamheten kommer svenska örlogsfartyg att öka övervakningen av svenskt sjöterritorium. Korvetten *HMS Stockholm* hade uppgiften att under ett pass sjöövervaka syd- och västkusten och här följer lite om verksamheten.

Stridsledningsofficeren Kristoffer Lööv Fohlin förklarar, att en av de viktigaste uppgifterna ett fartyg till sjöss har under en sådan operation är, att identifiera eventuella radarekon och fartyg, som sjöbevakningen av olika anledningar inte har koll på.

”Härom natten hade vi ett radareko i södra delen av Östersjön på internationellt vatten, som avvek från normalbilden. När vi identifierade målet, så visade det sig vara ett signalspaningsfartyg från annan nation. Att få grepp om sådan aktivitet har alltid hög prioritet, även om det är fullt normalt och att alla nationer signalspanar på varandra.”

Det är just detta, som är styrkan med att ha fartyg till sjöss som komplement till den fasta övervakningen. Fartygen och personalen ombord kan aldrig ersättas av några tekniska system, eftersom det mänskliga ögat och be-

dömningar av personal på plats alltid ger det bästa och mest korrekta resultatet.

Vid ett tillfälle har *HMS Stockholm*, utöver uppgiften att genomföra sjöövervakning av svenska farvatten, även genomfört en passage genom Stora Bält på dansk vatten och detta efter att kontakt förevarit mellan svensk sjöbevakning samt den danska motsvarigheten. Dessvärre präglades fartygets transit genom Stora Bält av dimma och regn, som innebar kraftigt nedsatt sikt.

Normal trafik

Läget till sjöss under hösten har inte avvikit från normalbilden och trafikintensiteten är normal, vilket innebär tät trafik i Öresund, som är ett väldigt högratifierat område oavsett tid på dygnet med allt från fritidsbåtar och fiskefartyg till stora passagerarfärjor och lastfartyg. För att hålla reda på alla dessa fartyg krävs god samverkan med sjöövervakningscentralen, där deras fasta övervakningssystem kompletteras av fartygets rörliga sensorer. Fartygets sensorer består av radarstationer, kameror och, inte minst, det mänskliga ögat hos våra utkikar.

”Alla dessa system jobbar tillsammans för att bygga upp en så exakt omvärldsbild som möjligt”, förklarar ytstridsbefälet Tobias Petterson och fortsätter:

”När vi hittar ett oidentifierat radareko eller ett fartyg,

Utkik och mötande fartyg. Foto Försvarmakten

HMS Stockholm. Foto Försvarsmakten

som sjöövervakningscentralen av olika anledningar inte har så god koll på, börjar personalen ombord jobba med att försöka identifiera objektet. Det är den vakthavande ytstridsofficeren, som leder arbetet, men det är samarbetet och kompetensen hos hela personalen, som avgör, hur snabbt och bra resultatet blir. Vi har också möjlighet att ropa upp fartyget på radio, om det skulle krävas.”

Fartygens identitet kontrolleras

Att ropa upp ett annat fartyg på radio går ofta väldigt smidigt, men kan i vissa fall ta väldigt lång tid, beroende på hur pass väl personen ombord på det andra fartyget pratar engelska.

”Tbland är kunskaperna i engelska språket väldigt dåliga och man kan få vänta i flera minuter, för att de ska väcka den enda ombord, som talar hyfsat bra engelska, innan man får svar på sitt anrop. Då kan det ibland vara besvärligt att förmedla, vad det är, man vill veta. I andra fall kan det vara helt tvärt om, att styrmannen på det uppropade fartyget blir så nervös över att bli anropad av ett örlogsfartyg, att han berättar allt han kan komma på, även fast jag inte har frågat om det, säger Tobias Pettersson.

Efter att objektet är identifierat, så skickas ett meddelande till den aktuella sjöövervakningscentralen, där all nödvändig data framgår. När sjöövervakningen tagit emot meddelandet, så går målet och informationen in i rikets totala sjölägesbild och återutsänds därefter till samtliga marina enheter och andra intressenter.

Vädret påverkar

Vädret till sjöss har haft inslag av svensk höst med allt, vad det innebär. Dimma, dis regn och i vissa fall grov sjö har präglat tillvaron under aktuell vecka, där delar av den nypåmönstrade personalen har fått känna på sjösjukans inneboende krafter.

Jimmie Adamsson

Utkik vid fartygets kulspruta. Foto Försvarsmakten

Minsvepartjänst på Bremön

Min fortsatta odysse i flottans tjänst kom att bli på västkusten, där de stora farlederna västerut måste säkras från minfaran. Året var 1946, mindre än ett år efter krigsslutet. Nu hade Sverige förstärkt sin minsveparflotta rejält. Före kriget hade man bara två större och två mindre minsvepare, alla sjösatta år 1937. 1939 års urtima och 1940 års lagtima riksdagar förutsåg behovet av flera fartyg och anslog medel till att bygga tolv större minsvepare och tjugofyra mindre. De byggdes under åren 1940 – 1942 på olika varv i Sverige efter en och samma prototyp. De mindre var nästan som M 1, som jag beskrev i förra numret av tidningen, medan de större i stort kopierades efter de två, som var i tjänst vid krigsutbrottet. De större minsveparna fick namn efter svenska fyror. Ett av dessa döptes till *Bremön* och fick nummer 55. Den var 55 meter lång, 7,6 meter bred och hade ett djupgående av 2,1 meter. Högsta fart var 17 knop. Besättningen bestod av 50 man, som mönstrade på i hemmahamnen Karlskrona någon gång i mars månad. De följande veckorna fick personalen trimmas in på sina specialiteter ombord och särskilt på huvuduppgiften: att lokalisera och oskadliggöra minor i anbefallda farleder.

Så en dag bröt man upp. Chefen på *Bremön* var divi-

sionschef och de två andra fartygen 56 *Holmön* och 57 *Sandön* var underställda honom. Fartygen gick i kolonn, då vi passerade Kungsholmen, men i rum sjö och i säkrade farleder övade däckspersonalen att "köra" i bredd. Det var ju så man skulle få göra, då man fullgjorde sin uppgift på allvar. Då vi girade norrut in mellan Danmark och Sverige och vidare genom Öresund och sedan följande den svenska kusten, var det av säkerhetsskäl som det åter blev i kolonn. Den svepning, som gjorts tidigare, garanterade inte, att farlederna var helt rena från minor.

Vårt mål med denna färd var att i Lysekil förena oss med ett tiotal minsvepare av samma klass. Här skulle fartygen slutgiltigt göras klara för sina uppgifter. Cheferna fick sina indelta operationsområden att svepa i och de orienterade i sin tur sina närmaste medarbetare. Snart visste alla ombord var någonstans det egna fartyget skulle börja sitt arbete. Men innan dess skulle alla delta i korum i Lysekils kyrka kommande söndag. Beskedet väckte diskussion i mässarna, inte bara på *Bremön*.

Några sjömän reagerade. De tyckte, att det var att skrämma upp deltagarna och samtalet under lördagskvällen rörde mestadels det ämnet. Alla var på det klara med, att arbetet, som låg framför dem, var riskfullt. Man visste om flera olyckor, inte bara dödsolyckor utan även

Bremöns besättning

*Författaren ombord
på Bremön*

sådana, som medfört kroppsskador. Men man förlitade sig på, att man nu hade utvecklat bättre materiel och att befäl och minpersonal fått mera erfarenhet att hantera dessa. Någon talade om, att han överlät till vår Herre att skydda dem. Man var rörande överens om, att de skulle få vara med om något stort genom att göra sjövägarna säkra igen.

Då order om uppställning på kajen meddelades i högtalarna på söndagsförmiddagen, var det bara de, som hade vakttjänst ombord, som stannade hemma. Det var pampigt att se fartygsbesättningarna i sina permissionsställ med blåkrage marschera upp till Lysekils kyrka. Musköteriet, flottans motsvarighet till flaggvakt, tog plats i koret och flera militärer medverkade med textläsning och sång. Men mest känslösamt tyckte nog många det var, då man sjöng den gamla psalmen Vår Gud är oss en väldig borg, den psalm, som enligt traditionen Gustav II Adolf med sin här sjöng, då de höll korum vid landsättningen på tysk mark under det trettioåriga kriget.

På måndagen drogs förtöjningarna in och *Bremön* lämnade kajen, följd av de två andra båtarna i divisionen. Vi skulle få tillbringa större delen av året på Kattegatt och Skagerack efter den indelning i arbetsområden, som strateger i land beordrade. Man svepte under den ljusa delen av dagen och ankrade upp inomskärs för natten. Under veckohelgerna förtöjde man i någon stad eller större ort för att dels kunna komplettera förråden och dels för att bereda vaktfria besättningsmän möjlighet till längre permission. Tjänsten ombord blev snart rutin. Tidigt på morgonen gick de tre fartygen ut till anbefallt område, svepet sattes i sjön och drogs sedan ett hundratal meter efter minsveparen på olika djup. Det bestod av två paravaner, som förenats med en kätting. För att denna skulle vara sträckt, hade paravanerna programmerats att sträva utåt från minsveparens kurs. Det var denna kätting, som skulle fånga in förankrade minor. Den var kraftig, liksom stålvejarna och själva spelet, som inte kunde hanteras med muskelkraft, utan fick drivas med ånga.

Minsveparna från vänster Sandön, Holmön och Bremön

Jag tillhörde maskinpersonalen och första tiden fick jag tjänstgöra i pannrum och turbinrum en kortare tid. Fartyget var ju ett krigsskepp, som måste utveckla kraft och snabbhet i alla situationer. Både pannor och turbiner var utrustade med den allra senaste tekniken, men fordrade ändå övervakning och passning.

Förmodligen var inte hörselskydd uppfunna vid denna tid, för jag såg aldrig någon i flottan, som använde ett dylikt ting, vare sig man på nära håll på däck beskådade en bredsida från eget fartyg eller man hade vakt i fyra timmar i ett motorrum med högljudda maskiner. Någon gång hände det, att en äldre kollega rekommenderade, att man skulle gapa stort, för då påverkade inte tryckvågen hörselgångarna så mycket.

Under gång med svep skulle alla i besättningen bära livväst, oavsett vad man sysslade med. Den bestod av stora korkkakor framtill och på ryggen. Huruvida den kunde hålla en karl i sin bästa ålder över vattenytan, var det ingen, som ville undersöka. Men alla var eniga om, att benämningen LIV --VÄST var nog att ta i.

Jag fick uppgiften att sköta spelet, som användes för att lägga ut och ta hem svepet och min tjänstgöringsplats var under kanonen längst akter ut. Därifrån hade jag uppsikt över den del av fartyget, som användes av minpersonalen. En officer med fänriks grad var ansvarig för arbetet där. Det var en lugn och taktfull arbetsledare. Han och jag samarbetade på bästa sätt. Jag kunde ju snart rutinerma och avvaktade bara hans blick eller nick. Men jag var noga med att inte göra något, som han inte sanktionerat. Jag trivdes med min uppgift, men funderade någon gång över, varför jag fått denna ansvarsfulla uppgift. Jag var ju så ung, jag hade inte fyllt arton år ens.

Minsvepare på västkusten

Besättningsmän

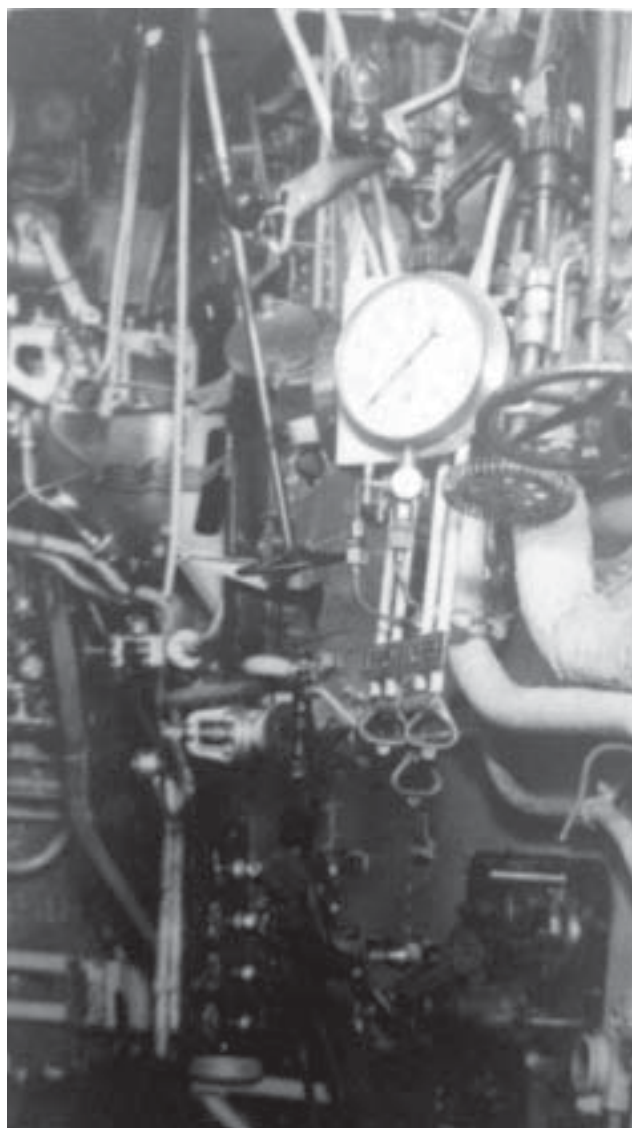
Även då hela minröjarflottan låg vid kaj eller för ankar, var det något av fartygen, som hade jourtjänst, vilket bl.a. betydde, att fartyget skulle vara klart för omedelbar avgång. *Bremön* råkade ut för ett sådant öde, då vi låg i Varberg över en veckohelg. En ångare hade rapporterat, att man iakttagit en drivande mina och *Bremön* fick order att oskadliggöra den. Sydvästen låg på, så vi förstod, att det skulle bli ett besvärligt uppdrag.

Efter någon timme lokaliserade vi minan på den anvisade positionen. Att sänka den genom att skjuta med kanon var omöjligt, så som *Bremön* krängde, rullade och stampade. Chefen beslöt, att vi skulle tillämpa ett gängse, men inte desto mindre farligt tillvägagångssätt. *Bremön* gick upp i vinden ovanför minan och vi offrade några hinkar olja, som lugnade vågtopparna. Chefen, en minstyrman och en minfurir satte sig samtidigt i en liten jolle, som fanns ombord och länsade ner mot minan. *Bremön* höll sig kvar i vinden liksom för att skydda dem.

Jollen nådde fram till minan och vi på *Bremöns* däck kunde se, hur männen arbetade medan en av dem höll minan från jollen, så att den inte skulle slå i något av hornen. Efter en stund tecknade de åt oss och vi förstod, att de apterat en sprängladdning på minan och nu ville ge sig i väg därifrån. Även nu drog de nytta av medvinden och fick god fart. *Bremön* började följa efter för att hämta upp jollen, då man kommit på säkert avstånd från minan. Spänningen var stor hos alla, men nu började den släppa, eftersom det gått så bra.

Plötsligt bröt en våg genom oljefältet och hävde sig mot jollen, som snurrade runt på vågtoppen och blev ligande med botten upp. De tre besättningsmännen hamnade i vattnet farligt nära minan, som strax skulle explodera.

Nu var goda råd dyra. Fänriken, som var på bryggan, som förde befälet i chefs frånvaro, beordrade rorsmannen att hålla *Bremön* mellan minan och männen i vattnet. Själv ställde han sig vid maskintelegrafan för att med propellrarna hjälpa till att hålla *Bremön* som ett skydd för männen i vattnet. Vi som var åskådare fick order att hänga ut linor och annat, som de nödställda

Del av *Bremöns* maskinrum

kunde greppa. *Bremön* drev nu fort, eftersom fänriken inte vågade riskera att skada de nödställda med propellrarna, men de lyckades få tag i de rep, som vi slängt utmed sidan på *Bremön*. De hann dock inte komma ombord, förrän minan exploderade. En vattenkaskad och metalldelar av minan sköljde över *Bremön*. Kaskaden och den tryckvåg, som minan åstadkom i vattnet, hade inte gett de nödställda några chanser att bli räddade, så nära som explosionen inträffade. Ingen kom till skada och även *Bremön* klarade sig helskinnad.

Denna "Näradöden-upplevelse" var den mest allvarliga, jag var med om. Vi hade för det mesta en angenäm tillvaro och kände det, som vi gjorde en god gärning för vårt land och att arbetet var uppskattat. Åtminstone försäkrade folket i en fritidsbåt detta, då de körde upp långsides och bjöd oss på nyplockade jordgubbar.

Lennart Silverbark

Vad en gammal bild kan berätta

Det kan bli nya ubåtar till den svenska marinen, om försvarsberedningens förslag vinner gehör. Det faktum, att SAAB tagit över Kockums/Karlskronavarvet kan också spela en stor roll i sammanhanget.

Närmare i tiden ligger dock livstidsmodifieringen av tre ubåtar i Gotlandsklassen.

Men i Sverige har det byggts ubåtar sedan 1904 – 1905, då vår första ubåt (egentligen dykbåt), *Hajen*, var klar för leverans till flottan. Hon kom bl.a. att vara en viktig länk vid den beredskapshöjning, som skedde 1905 i samband med unionskrisen med Norge. Nu löste sig detta utan vapeninsatser, som väl var.

Bilden visar en ubåt under bygge. Året är 1924 och på en av stapelbäddarna i Karlskrona örlogsvarvs stora verkstadsbyggnad pågår arbetet med att färdigställa ubåten *Valen*, som kommer att sjösättas och tas i bruk året efter och utrangeras år 1944 efter 19 års tjänst.

Av de 73 ubåtar, som byggts för svenska flottan, har alla utom en, en, ubåt nr 2, varit hemmabyggen. Ubåt nr 2 kom från Italien.

Ett antal varv i Sverige har varit engagerade i byggandet, där Kockums i Malmö varit dominerande. Vid Kockums har byggts 39 ubåtar samt 10 fartyg, där samproduktion med Karlskronavarvet ägt rum. På detta varv och dess föregångare Karlskrona örlogsvarv/Marinverkstäderna, Karlskrona har byggts 18.

Enstaka ubåtar har byggts vid Stockholms örlogsvarv (1), Motala verkstad (3) och Bergsund (1).

Egentligen har fler än 73 ubåtar byggts, eftersom vissa ubåtar modifierats på sådant sätt, att de kan klassas som nya typer. Så byggdes t.ex. sex av de s.k. nummerubåtarna från 1940-talet om till jaktubåtar och på senare tid har i samband med tillkomsten av sterlingmaskineri ubåtar i Näckenklassen och Västergötlandsklassen byggts om till nya typer.

Utöver de konventionella ubåtarna har svenska flottan haft två miniubåtar, där den första, *Spiggen 1*, köptes från Storbritannien och den andra, *Spiggen 2*, byggdes i Sverige. Kockums i Malmö har byggt ubåtsräddningsfarkosten.

Olle Melin

Ubåten *Valen*

När jag för en tid sedan rotade i gamla handlingar, dök nedanstående skrivelse upp. Den handlar om förekomsten av vägglöss på den numera nedlagda Göta flygflottilj, F 9, år 1957. Ett stort antal myndigheter blev inblandade som MO (tidigare militieombudsmannen), Försvarets sjukvårdsstyrelse, den militära milodesinfektören m.fl. Utredningen ålades av flottiljchefen flottiljläkaren Axel J Larsson och hans yttrande i ärendet synnerligen noggrant och så i detalj, att det inte bör undanhållas läsekretsen. Här följer det. Red.

Vördsamt yttrande angående insekter vid F 9 föranlett av eventuell förekomst av vägglöss.

Intet problem, när det gäller hälsan, har av mig nu eller tidigare ansetts för ringa att inte påkalla min uppmärksamhet. Jag skulle vilja påstå, att ju mer smått och oansenligt ett sjuk- eller hälsovårdsproblem synes mig ha varit, desto mer har det fångat mitt intresse. Detta sannolikt av den grund att jag är rustad med ett sprött ingenium, som ytterligare försvagats med stigande ålder. Genom att syssla med det som är ringa och mindre väsentligt, har jag också lyckats söva mitt samvete, som understundom oroat mig, därför att jag ej ägnat tid åt viktigare problem.

När en vägglus nu kastar upp mig i rampljuset och fäster uppmärksamheten från pressen och centralt verkande tjänste- och ämbetsmän vid min person och gärning, är jag nära nog glad över detta i en känsla av att ha funnit själsfränder med förståelse för petitesernas odiskutabla värde i ett ödesdigert och händelsemättat skede i historien. Mitt entomologiska kunnande har aldrig varit stort. Trots att jag är flygläkare, har det endast flyktigt snuddat vid icke flygande insekter.

Suctoria (loppor), Cimes lectularius (vägglössen), Philirus pubis (flatlusen), Pediculus capitis (huvudlusen) har jag städse sökt bekämpa. För Cimex lectularius har dessutom milodesinfektören engagerats. Av de övriga arterna har det hittills lyckats mig att endast påvisa Philirus pubis, som på grund av sitt personliga och känslomässigt sett, mer ömmande engagemang överlåtits åt mina och sjukvårdspersonalens vid F 9 saneringsåtgärder från fall till fall. Cimex lectularius kommer därför i fortsättningen helt lägga beslag på min framställning.

Under mina studier fram till läkarexamen fick jag endast sparsam vetenskaplig information om löss. Min första konfrontation och reaktion med och inför vägglusen upplevde jag 1908 i Igelösa socken utanför Lund. Min nu hänsovna moster visade mig där en vägglus under ett porträtt av framlidna drottning Sofia, gemål till Oscar II. Församlingens präst gav senare en karaktäristik av denna skinnbagge, d.v.s. vägglusen, i det han påstod, att svarta vinbär påminde honom om lukten av vägglöss. En del av mina sommarferier, som tillbragtes på landet hos skilda värdfolk, förde mig åter i kontakt med vägglusen. Samma var förhållandet under min inackorderingstid i Kungl huvudstaden på 20-talet.

När jag tillträdde min tjänst vid F 9, var jag således en praktisk erfaren man beträffande vägglössen. Ett problem, som jag dock aldrig funnit vetenskapligt belyst, är det fenomeet, att vissa personer äro särskilt utsatta för

lusangrepp. En yngre forskare fann på sin tid, att varje lussort söker sig till sitt speciella område. Således söker sig huvudlusen till huvudet och flatlusen till områden, som även fångar pornografen.

Vid F 9 har jag föreslagit, att kackerlackor, som oftast kommer fram i mörkret efter arbetets slut, må beredas musik under arbetet. Detta av det skälet att en forskare funnit, att kackerlackan är ljudkänslig. Mitt musikaliska förslag har dock ej vunnit gehör här eller annorstädes.

Efter denna korta och summariska ingress ber jag få komma till vägglusproblemet vid F 9 och ber då att få begränsa mig till de senaste tio åren.

Vägglus har förekommit i skilda lokaler vid F 9 åren 1943 (2 ggr), 1949 (1 gång), 1950 (2 ggr), 1953 (1 gång) och ej därefter enligt miloexpertisen, som vid varje tillfälle tillkallats. Efter snart ett lustrum är denna lilla skinnbagge, Cimex lectularius åter på tapeten rent bildligt talat,

Den 7 november, dagen efter hjältekonungens dödsdag, infinner sig nämligen vpl 360505-481 J, vid ordinarie sjukmönstring och visar för mig sin vänstra underarm, som företer omkring tre rundade rodnader av vardera en 25-örings storlek, inalles således mindre än en krona. Jag delgav J mina diagnostiska funderingar, som vore 1. allergisk hudreaktion, 2. insektsbett, 3. eventuell kombination av 1. och 2. Ordination: Uppmärksam iakttagande av allergitendens och uppmaning att hos kamraterna efterhöra lidande av samma art och storleksordning. Rekommendation: extra rengöring och vädring av logementet.

I veckan, som började den 11 november, om jag ej minns fel, visade sig en värnpliktig med symptom liknande J:s. Jag lät då tillkalla milodesinfektören för inspektion. Inga nya fall utom dessa två har anmält sig. Milodesinfektören infann sig den 18 november och fann var-

ken vägglöss eller spår därav. För säkerhets skull handlade milodesinfektören så, som om löss förekommo. En tidning hade tagit upp problemet den 18 november och hade dessförinnan sökt central belysning av frågan hos hälsovårdsinspektören Folke Rönn vid Försvarets sjukvårdsstyrelse i Stockholm. Efter milodesinfektörens uttalande syntes dock allergiskt hudutslag som sannolikast. Trots detta ställde jag diagnosen öppen.

Den 20 november 1957 infann sig åter bemälda vpl J med en mindre plåtask, i vilken han förvarade en insekt, som omedelbart av mig kunde identifieras som ett exemplar av arten *Cimex lectularius*, Corpus delikti? Jag tackade honom för, att han ej givit tappt. Då jag ansåg, att lusen var hans personliga egendom, fick han avlägsna sig tillsammans med lusen. Båda uttryckte nästföljande dag, såvida han, d.v.s. lusen ej döddes dessförinnan. En civil firma tillkallades nu för att ytterligare söka lösa lusfrågan. Firman Anti Cimex undersökte F 9 den 21 november 1957 och kunde inte heller finna några representanter för släktet *Cimex* eller spår därav.

Lusproblemet vid F 9 är således ej utan intresse. Dels är frekvensen löss vid F 9 egendomlig. Är vägglössen på väg från F 9 väggar? Efter årlig kontakt 1948, 1949 och 1950 infinner den sig ej förrän 1953 och därefter som en ensling 1957.

Sannolikt har årets lus passerat genom vaktgrinden med en värnpliktig och sedan inte övergivit honom mer än för en kortare visit hos en kamrat, d.v.s. en annan värnpliktig.

Lusen har visat, hur de värnpliktiga med förtroende våga vända sig till sin förbandsläkare, även vid de ringaste obehag. Till slut visar den, att i vår jäktade och allvarstygda tid ett problem i vårt land ej är så ringa, att inte alla såväl hög som låg, i detta fall flottiljälkaren, grundligt kan ägna tid och krafter däråt. Måhända en viktig trygghetsfaktor, som våra skattebetalare ej böra bortse ifrån.

Axel J Larsson

Minnesbok om ME 03

HMS Carlskronas uppdrag i Aden viken 7 januari – 25 augusti 2013 kallades ME 03. Nu har en minnesbok över verksamheten kommit ut – en bok som i första hand är riktad till besättningen.

Boken är egentligen en fotokavalkad från förberedelser till hemkomst och där ceremonin utanför Amiralitetskyrkan i Karlskrona utgjorde slutet på en framgångsrik operation under mottot **Rätt Plats i Rätt Tid** eller **"Respice finem"** på latin.

Som bilaga till boken finns en skiva med hundratals och åter hundratals bilder. Urvalet gör inte anspråk på att vara heltäckande eller vetenskapligt.

Här följer några bilder från missionen. Underlaget har ställts till förfogande av vaktchefen på Vit vakt, örlogskapten Mats Nilsson.

S/S Tärnan minsprängd

Sjökapten Tage Fredriksson har skildrat olika episoder ur sitt sjömansliv i Flottans Män. Men han skrev aldrig något om sina upplevelser under andra världskriget – sannolikt delvis med tanke på sitt samröre med den danska motståndsrörelsen. I denna artikel berättas, på basis av arkivmaterial och muntlig tradition om den min-

sprängning han råkade utför – en av de 97 som drabbade handelsflottan under kriget. Författare är hans dotter, örlogskapten (R) Per Tistad, medlem i Flottans Mäns Malmöavdelning liksom Tage Fredriksson själv var.

Det var den 18 april 1944. Hallandsbolagets fartyg s/s *Tärnan* hade tagit upp ånga vid kajen i Lübeck och skulle snart ännu en gång lägga den krigshärjade staden bakom sig.

Befälhavaren, sjökapten Tage Fredriksson, som upplevde sitt tredje krig till sjöss, stod på bryggan beredd att kasta loss. Han var Hallandsbolagets flaggskeppare. Nu skulle han ta ut sitt fartyg genom leden förbi Travemünde och ut på öppet vatten med destination Göteborg. De här farvattnen var välbekanta. Under kriget hade han seglat på svenska, danska och tyska hamnar. Han hade tjänstgjort för rederiet i Lübeck under mellankrigstiden och bott där med sin familj. Han var aktad medlem i Lübecks Skeppargille med anor sedan Hansan och han hade t. ex. goda kontakter med det välkända Niedereggers marsipan som han hjälpt med socker under kriget fram till 1942, då bageriet sönderbombades - så att mandeln från Italien kunde förädlas till den idag än mer berömda Lübeckermarsipanen.

Tage Andreas Fredriksson var en erfaren sjöman, född 1882. Han hade avlagt sjökaptensexamen 1909 och fått sitt befälhavarbrev den 27 juli 1912 med nummer 61. Hallandsbolaget hette egentligen Hallands Ångbåts Aktiebolag och var Sveriges äldsta linjerederi. Det var systerrederi till Göteborgs – Fredrikshavns-linjen och hade den legendariske konsul Harry Trapp som huvudredare. Tage Fredriksson hade under hela sin yrkesverksamma tid med undantag för två år i Svenska Lloyd varit rederiet trogen och förde befäl på s/s *Tärnan* under större delen av kriget

Nu var det allvaret som stod för dörren. De allierade hade både bombat och fällt flygminor i området. Kyrkklockorna i Marienkirche hade rasat i golvet, där de ligger ännu i denna dag, precis som efter bombraiden. Fartyg hade minsprängts i lederna till sjöss.

Tärnan kastade loss med styckegodslast och fulltalig besättning på 14 man strax före kl sex på kvällen den 19 april. Med lots ombord gick man den utprickade minleden mot Warnemünde och kl 0323 lämnade lotsen fartyget vid Warnemündes anöringsboj. Man satte kurs nordvärt mot Fyrskäpp nr 13. Minlinjebojarna passerades en efter en något om babord. Kl 0345 siktades den sista bojen om babord med ett beräknat passageavstånd på 50 meter. I samma ögonblick inträffade en explosion som fick maskin att stanna, ljuset att slockna och roder och maskintelegraf att sluta fungera. Av allt att döma hade man utlöst en mina.

Som reglerna föreskrev, var båda livbåtarna utsvängda och klara för sjösättning. Babords båt var dock sönderslagen av explosionen och när den ännu fungerande ångvisslan tjöt, samlades därför besättningen vid styrbords båt och gjorde klart för sjösättning. Befälhavaren fick rapport, att nio man fanns i båten, men uppfattade det som tio. Han visste att stewarden var kvar ombord och saknade därmed två man ur maskinbesättningen. Både han och andrestyrman försökte ta sig ner i maskinrummet, men hindrades av utströmmade ånga och försöket fick uppges. Däremot lyckades andremaskinisten som hade sin hytt vid maskinrummet ta sig ut och man fick konstatera att två man saknades. Tage Fredriksson gjorde en rond för att undersöka fartygets tillstånd. Babords slagsida ökade och akterskeppet började sjunka. Stewarden beordrades ner i den nu firade livbåten.

Det hade då gått en kvart sedan explosionen - klockan hade hunnit bli 0400 - och aktern hade sjunkit, så att bara backen stack upp över vattnet, samtidigt som slagsidan ökat. Det fanns skäl att anta, att de två i maskin omkommit direkt vid explosionen, som inträffat under maskinrummet. Försöken att rädda dem fick överges och kapten Fredriksson gick som siste man i livbåten, som sedan kvarlåg på platsen. Inom kort kom den tyska minsveparen *Condor* till undsättning, tog ombord besättningen och tog livbåten på släp. Något senare överlämnades både besättning och livbåt till en fiskekutter, som gick in till Warnemünde.

Genom Danmark fördes sedan de skeppsbrutna till Hälsingborg – det stavades så på den tiden – där sjöförklaring ägde rum i rådhusrätten den 25 april. Vid förhöret framkom, att *Tärnan* inte var avmagnetiserad eller försedd med avmagnetiseringskablar. Däremot vitsordades, att all räddningsutrustning var i föreskrivet skick och fungerande. Sålunda hade till exempel en av de båda räddningsflottarna observerats flyta upp som avsett.

I en skrivelse den 21 april till utrikesministern undertecknad av den svenske beskickningschefen i Tyskland, Arvid Richert, meddelades, att den svenska marinatta-

chén i Berlin, kommandörkapten Östberg, i *Oberkommando der Kriegsmarine* fått besked, att den aktuella minan inte var tysk. Med ledning av vad som framkom vid sjöförklaringen, konstaterade så småningom Kommerskollegium därför, att fartyget av allt att döma torde "hava stött på en från luften nedsläppt magnetmina vilken exploderat under eller i närheten av maskinrummet".

Tärnans minsprängning var knappast unik. Det framkom efter kriget, att brittena flygfällt omkring 6 000 bottenavståndsminor i Kattegatt och vidare sydvart i farvattnen ner till tyska kusten. Bara någon månad tidigare hade en annan båt från Hallandsrederiet, *Svanen*, minsprängts i Öresund, men kunnat ta sig till varv för reparation. Under hela kriget och åren därefter fram till och med 1955 minsprängdes 97 fartyg i den svenska handelsflottan. Och för kapten Fredriksson var det inte första krigsförlisningen; redan 1905 hade han strandat på Afrikas Horn i anslutning till rysk-japanska kriget.

Det kan förtjäna att avslutningsvis notera, att några år före *Tärnans* förlisning i augusti 1941 hade hon räddat besättningen på Sveabolagets *Venersborg*, när de båda låg till ankars vid Samsö. Då bombades och besköts *Venersborg* av brittiskt flyg och råkade i brand. Fartyget kunde emellertid räddas och reparerades i Landskrona. Men den 29 december 1944 var *Venersborgs* öde beseglat;. Hon sänktes av en rysk ubåtstorped i Hanöbukten och alla tjugo ombord utom en blev krigets offer.

Ångfartyget Tärnan av Göteborg

Allmänt	
Typ	Lastfartyg
Registreringshamn	Göteborg
Historik	
Byggnadsvarv	Lindholmen
Sjösatt	1915
Öde	Sänkt vid minsprängning 19 april 1944 i Mecklenburger bukt
Tekniska data	
Displacement	650 brutoton d.w
Maskin	Ångmaskin

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult SRF

Vi erbjuder hjälp med;

Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

ANKARET ÖPPET VARJE

FREDAG & LÖRDAG

KL.16.00 - 23.00

Nynäshamns
Folkets Hus

STADSHUSPLATSEN 3

TEL: 08-520 180 50

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Göteborg

Flottans Män i GÖTEBORG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Damklubben BOJEN i GÖTEBORG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Flottans Mäns sångkör

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Lilian & Leif

Andreasson, Bertil & Birgitta

Bruto, Laila & Mats

Dahl, Harry & Inga-Lill

Eriksson, Per-Olof

Kjellstenius, Börje

Jarlemo, Elly

Krist Nilsson, Siv & Sune

Nyblom, Jarka & Tore

Sjöberg, Inger & Carl-Axel

Uhlegård, Lars-Erik

Wennersten, Ingrid & Lars-Erik

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Arne och Monica Bengtsson

Lennart Byström

Christer och Kerstin Carlén

Håkan Emanuelsson och Inger Östling

Stig Gustavsson och Birgit Carlsson

Arne Guntell

Kjell och Gudrun Jönsson

Stig Karlsson och Agnes Lundin Isbäck

Paul och Margret Larsson

Ulf Larsson och Elsbrit Forsström

Leif och Inger Leihed

Rolf och Carin Lundblad

Harry och Ulla Lundqvist

Bengt Meijer

Bo och Peggy Måbrink

Paul och Margret Nilsson

Tuve Persson

Gunnar Pihl

Michael Rapp

Manfred Schultz

Roland Stenström

Haninge

Flottans Män i HANINGE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Lars & Ingegärd Engvall

Bengt & Rigmor Olsson

Stig & Ulla Bengtsson

Sven & Ingrid Loman

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Assar och Rut

Andersson, Curt och Anita

Bylund, Gunnar och Lena

Bäckström, Kjell och Margareta

Bäcklund, Karl och Monica

Fernlund, Gunnar och Ulla-Britt

Lennerth, Bo och Ann-Kristin

Lindqvist, Tommy och Margit

Sellgren, Lars och Birgitta

Semb, Åke och Gittan Näslund

Söderlind, Ove

Westin, Olof och Birgitta

Wiklander, Hans och Ingela

Karlshamn

Flottans Män i KARLSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Rolf & Britt Pärnhem

Karl-Erik & Lillemor Björk

Bertil & Ann-Gerd Carlsson

Lars-Erik & Mai Clarin

Björn & Iréne Ericsson

Jan & Sylvia Florén

Göran & Eva Fridh

Sten & Ing-Britt Hornfeldt

Lars-Erik Johansson & Anna-Lisa

Peter & Kristina Krona

Bertil & Brittmarie Landgren

Göran & Eva Larsson

Sewe & Gunilla Lindberg

Göran Persson & Ewa

Bo & Daina Ringdahl

DAMKLUBBEN ANKARET

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Bo-Inge & Katarina

Andersson, Stellan & Britt-Marie

Askeröth, Arne

Blomqvist, Lars-Erik & Monica

Gunnarsson, Kjell & Helga

Gustafsson, Elving & Anita

Hartvig, Kjell & Anna-Lisa

Håkansson, Jan-Erik

Håkansson, Lennart & Pia

Iger, Lars & Eva

Johansson, Kurt & Ingrid

Johansson, Rolf & Miriam

Jönsson, Ingeman & Yvonne Eriksson

Karlsson, Gustaf

Kullving, Göran

Löfgren, Göran & Kerstin Gruwberger

Melin, Tommy & Lisbeth

Nejdefelt, Pelle & Gerd

Nilsson, Bertil

Nordgren, Per

Persson, Nils-Erik & Eva

Pettersson, Hans & Evy

Stenmark, Ingvar & Margaretha

Björn Wallmert

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Måhlgren, Olle & Helena

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Gunnar och Herty Bengtsson

Bo Schagerberg och Berit Åberg Schagerberg

Malmö

Flottans Män i MALMÖ

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stig Ekström

Hans Hellström

Hans & Adrienne Carlsson

Jörgen Persson & Susi Nilsson

Dick & Gunilla Heimsten

Göran Hagman & Britt Sandström

Jonny Ekdahl

Anna Kuylenstierna

Norrtälje

Flottans Män i NORRTÄLJE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Vild-Hasse

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Nils Eriksson

Anita och Bengt Hylander

Harriet och Svante Jansson

Eivor och Åke Larsson

Kenneth Lundgren

Sture Malmgren

Gösta Roxell

Anne-Louise och Jonny Simonsson

Åke Stark

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Agö, Lars & Ulla

Andreasson, Ingemar

Berg, Roland & Gunvor

Bergqvist, Bengt Reinhold & Maud Weiler

Bergqvist, Stig & Barbro

Bergsten, Familjen

Bergström, Yngve & Irena

Biärsjö, Lars

Biärsjö, Maud

Björk, Kjell-Olof & Margareta

Blomqvist, Raili

Blyvall, Bo

Bresell, Lennart & Kristina

Dahlborg, Nils & Ulla

Edman, Ulf & Birgitta

Forslund, Johan & Liliane

Forsman, Hans & Yvonne

Gillquist, Hans-Christer

Granberg, Kurt & Maud

Grundlach, Karl-Heinz

Holmberg, Christer

Holtman, Bo

Holtman, Brita

Johansson, Bo & Birgitta

Jäderkvist, Åke & Ulla

Keller, Arne & Britt

Kindstedt, Åke & Agneta Thudin

Ljunglund, Leif & Inger

Lundberg, Arne

Lunddahl, Torbjörn & Lisbeth

Lundvall, Krister

Malmsten, Bo & Gurli

Mattsson, Kjell-Arne & Sigrid Zetterström

Möller, Yngve & Liz

Nordenbris, Birgitta

Norge, Thomas & Ingrid

Nylén, Björn

Pettersson, Lucas

Regnander, Åke

Rekola, PO & son

Sigrén, Anders

Sterner, Ulla

Sterner, Örjan

Sundqvist, Gösta

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Mats & Katarina

Graeve, Bertil & Marit
Henriksson, Rolf & Anita
Häggström, Harald
Lindberg, Marlene & Axel
Malmqvist, Gert
Nilsson, Hans T & Rita
Sahlén, Bo & Inger

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Thomas & Jane Westerberg

Lennart & Mariann Persson

Christer & Katrin Norman

Reine Andersson och Inger Hellström

Anders & Annette Westerberg

Kenneth & Anne Sandås

Jörgen & Mia Sandås

Håkan & Anette Ågren

Varberg

Flottans Män i VARBERG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Göran Andersson och Eva-Lena Jensen

Per och Birgitta Callenberg

Ralf Karlsson och Juanita Persson

Lennart Berntsson och Birthe Ludtke

Folke och Margareta Larsson

Gunnar och Kaarina Larsson

Damklubben Tärnan i VARBERG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Bodil Henningsson

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Åke och Birgitta Revelj

Carl-Erik och Gunilla Edström

Bo och Kerstin Nord

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stieg & Carina Andersson

Bengt & Maud Larsson

Börje & Annelie Bäckman

Ingrid & Ingemar Skogö

Göran & Rigmor Mossberg

Elov & Rosa Bodin

Nils-Eric Gustavsson

Curt & Lena Stockselius

Sten-Åke Andersson & Sonja Lundin

Magnus Leuchovius & Åsa Eklund

Leif Kihlberg

Kjell och Inger Nording

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Tommy Andersson

Bengt Carlsson

Bo Carlsson

Leif & Gull-Maj Carlsson

Conny Erlandsson

Erik Finander

Nils-Georg Folkesson

Lennart Friberg

Alf Hedebäck

Bo Ivarsson

Greger Johansson

Anders Karlsson

Evert Karlsson

Torgny Larsson

Kurt Olsson
Annelie & Kjell Sandgren
Leif Sandgren
Tommy Sandh

Kjell Svensson

Sten & Gullan Svensson

Bertil Thuresson

Rolf Åberg

Ängelholm

Flottans Män i ÄNGELHOLM

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Bertil och Gunnel Andersson

Karin och Ulf Bengtsson

Lars Blom

Leif Carlsson

Gunnar Gunnarson och Solveig Meyer

Nils Jonander

Göran Kristiansson

Hans Lilja

Fredrik Linde

Ingrid och Lars Linde

Claes-Göran Lindström

Barbro och Claes Nerhagen

Hans Otto Nilsson

Ronny Olsson

Åke Onback

Sven Persson och Laila Lembke

Anders och Berit Rick

Kurt Romare

Göte Svensson

Avo Tull

Per Åke Tuveusson

Per-Axel Uhlin

Björn Wictorin

Bo Wictorin

Kjell Värnbrink

Östersund

Flottans Män i ÖSTERSUND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Norrköping

Flottans Män i NORRKÖPING

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson Krister och Lollo

Adersson Karl-Erik och Elionor

Almberg Willy

Appelqvist Ann-Marie

Borin Nils och Birgitta

Blomén Sven Åke och Gunilla

Carlsson Rolf och Walden Margareta

Cederberg Christer och Kerstin

Dagberg Bengt och Gudrun

Didong Per Olov och Marie Louise

Edlundh Leif och Hallström Yvonne

Elgefjord Evert och Römert Kerstin

Gustafsson Anders och Anita

Hagström Ove och Kerstin

Hellgren Lennart och Ulla

Hillgren Robert och Collins Anita

Hjort Göran och Dorita

Hjort Martin

Holgersson Birger och Elsie

Holm Leif och Anita

Johansson Bo Göran

Johansson Anders och Inger

Johansson Per Ove och Lindstrand Anita

Johansson Sten Åke och Ninette

Johansson Bernt och Madeleine

Jonsson Gille Per och Anne-Charlotte

Jonsson Ulf och Inger

Jonsson Urban och Maria

Karlsson Lars och May Britt

Karlsson Olle

Knutsson Jan och Dure M.L.

Kumlöv Ove och Berit

Kölvik Björne och Marianne

Larsson Carl-Olov och Kerstin

Lindström Gunnar och Yvonne

Lundevall Sven Håkan och Anderstedt Annita

Lönn Leif och Birgitta

Malmsjö Peter och Lena

Mars Sven och Monica

Nilsson Stig och Ingrid

Nyström Gunnar och Monika

Sköldbring Peter och Wiberg Gunnill

Wahlström Staffan och Maria

Westerberg Ulf och Solveig

Von Krusenstierna Per och Maria

Wållberg Lennart och Lindgren Kerstin

Åhrberg Rolf och Bitten

Åström Ingemar och Ingrid

Damklubben SKEPPSDOCKORNA I

NORRKÖPING

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Trelleborg

Flottans Män i TRELLEBORG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Alva & Bosse

Bengt Åkesson

Bertil Henriksson

Eric Nilsson

Göte Lindberg

Hans Nilsson

Jan Lundqvist

Jangvar Hansson

Jörgen & Maj-Britt

Kalle Malmberg

Karin & Jonny

Kjell & Susanne

Lanny Göransson

Lars Trulsson

Lars-Gunnar Hansson

Leif & Teresa

Maria & Kurt

Mariane & Bertil

Robert Vernsgård

Sigvard Ewald

Sonny & Monica Spurr

Sven Åke Olofsson

Tom & Caroline

Tommy Delinder

Veikko & Pia Bern

Kalmarsund

Flottans Män i Kalmarsund

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Karlstad-Värmland

Flottans Män Karlstad-Värmland

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Jönköping

Flottans Män i Jönköping

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Bertil Jacobson och Sjömatrosen Fritze Pettssons dagbok

r 1930 kom det ut en bok med titeln *Sjömatrosen Fritze Pettssons dagbok*. Författare var Bertil Jacobsen, då styrman vid flottan. Trots sin skånska börd skrev han på det äkta Karlskronaidiomet, Björkholmska. Fritze hade anor från flottan, där såväl farfar som far hade tjänat.

Boken börjar med livet i Skeppsgosse kåren, segelsommar med skeppsgossebriggen *Gladan*, karlskrivning och så småningom en jordenruuntresa med flottans dåvarande stolthet, kryssaren *Fylgia*.

Förutom Fritzes äventyr, beskrivet i boken, finns vid varje avsnitt en liten dikt kopplad till kapitlet.

Boken är illustrerad av Ragnar Kempe, vars teckningar har varit publicerade i några nummer av vår tidning.

Bertil Jacobsen var född i Helsingborg 1901 och kom redan som 14-åring till Skeppsgosse kåren i Karlskrona. Bertil karlskrevs 1918, lämnade flottan 1932 för civil tjänst (bl.a. styrman på segelfartyget *Abraham Rydberg*), men inkallades vid krigsutbrottet i september 1939 till Karlskrona örlogsstation. Redan vid starten av personaltidningen *Ankarposten* 1940 blev Bertil Jacobsen dess redaktör. Tidningen återgav inte bara händelser till lands och sjöss inom Karlskrona örlogsstation, illustrerat med foton och teckningar, utan även idrottsreferat och anekdoter samt reseskildringar.

När *Ankarposten* 1943 sammanslogs med Skeppsholmsnytt och *Västposten* (Göteborg) till *Örlogsposten*, blev Jacobsen tidningens redaktör med tjänstgöring vid Marinens pressdetalj i Stockholm (frivilligt inkallad flaggunderofficer i Flottans reserv).

Tidningen kom liksom föregångarna att innehålla aktuella nyheter, nu från bägge örlogsstationerna och Göteborgs örlogsdepå. Därtill innehöll den liksom *Ankarposten* senaste nytt från Sagaskiska Marinen, forskning från vikingatiden med bl.a. bäsärkaramiralen Sven Digre, Alibaba som vårskald i kärleksdikter med variation, Veckans holmgång, idrott och skeppsholmsrevyer samt icke att förglömma verser på björkholmsmål.

Bertil Jacobsen utgav ett flertal böcker och förutom Fritze Pettssons dagbok kan nämnas *Fyrmastbarken Abraham Rydberg* 1936, *Bilderbok för snälla beredskapspojkar* 1943 och *Sjömansuniformen i olika mariner genom tiderna* 1946.

Bertil Jacobsen avled 1962 i Stockholm.

Olle Melin

Bertil Jacobsen

Här är en av dikterna från boken om Fritze Pettsson med illustration av Ragnar Kempe.

Fritze blir karlskriven

Jaug haur vatt skisspojck trenne åur
och slitit som en hound,
Jaug vau deit iännu seint i gåur
- är kaur i dienna stuond!
Nu, Fritze, fröyas o va glau!
Ej fåur du kloått mer nu – hurrau!
- Hör här, hur cheifen sau:

”Givakt kaniner, o hör opp
o lyssna till min ryöst!
Ni äro Svienska Floåttans hoåpp
och diennes inda tryöst.
Låut si, att ni er såu betar,
att man fåur heder utav er
- Jaug önskar intet mer!

Nu torken bort er sista tåur
ein gråutfuoll man är leid,
och ta dåu även, miens ni fåur,
itt tag bauk öyrat meid!
Vaur alltid MAN och mandom lär!
Man blir ej kaur, bloått för man svår
hoåll käft i ledet där!

Bliv rauk i ryggen som ein tjäpp!
Bli morsk i eran ton!
Låut skägget viäxa påu er läpp
ge fan i rakedon!
Bliv ilsk o arg o tvär o vred!
Slåu allrig blicken för nåun ned
deit är bloått kvinfolkssed!

Hur deit i livet iän må gåu,
glyöm allrig dietta bud:
Vaur bloått ein MAN froån topp till tåu
deit övriga gör Gud!
Har ni förstoått mig goåssar, nu?
Ska jaug dra om h´att goånger tu?
Ståu still där borta – du!

Och såu till slut; Hav alltid sikt
påu erat livsmåul här
och glyömmen allrig bort er plikt
att hoålla Flaggan kär!
Auv fosterjord ein liten fliäck
ni trampa yppåu Floåttans däck!
Mig handen, KAURAR, räck!

Såu taulte cheifen, miens ein tåur
 ur öygat lyste fram.
 Ein såudan cheif jaug allrig fåur
 han va auv gammal stam!
 Nu ska jaug tjäna tjäckt mitt bröyd
 och som ein man, i luost o nöyd,
 bli Svienska Floåttans stöyd!

Ankarposten - Örlogsposten

Ragnar Kempes illustration av Karlskrivning

Neptuni Ordens brudgåva

Neptuni Orden utdelar på sin Vinterhögtidsdag lördagen den 21 mars 2015 en penninggåva (15 000:-) såsom brudgåva, samt bidrag till utrustning och resa till "en frisk, dygdig och intelligent flicka i åldern 18-30 år, som står i begrepp att gifta sig och vars fader tjänat i Svenska Örlogsflottan".

Ansökningsblanketten, som skall vara insänd per post
 före **2015-01-07**, erhålles från

Ordens kansli, Skeppsbron 10, 111 30 STOCKHOLM,
 tel 08-20 15 34 • fax: 08-10 63 17 • epost: neptuniorden@telia.com

KORSORD

Denna gång var det rekorddeltagande, varför jag sänder tre priser till:

Bertil Turesson, Vederslöv

Robert Hillgren, Vikbolandet

Lars-Erik Blomqvist, Lyckeby

GRATTIS!

Det blir priser ur Jonny Ekdahls produktion.

Korsord nr 4-2014 har som vanligt konstruerats av Gustav Karlsson.

Senast den 1 februari 2015 vill jag ha Din lösning under adress

Redaktören Flottans Män

Författarevägen 9

371 63 LYCKEBY

Korsord 4 2014

Vågräta ord

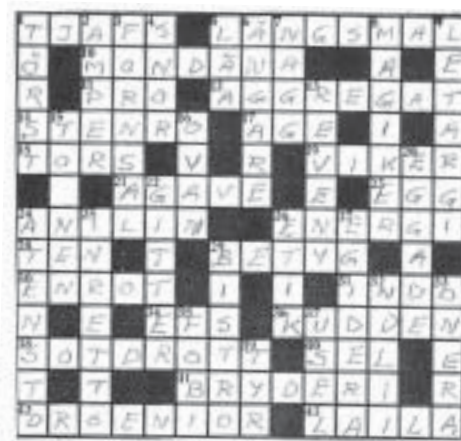
1. Solida
5. Öva eller "harva"
10. As eller åter
11. Isländsk historieskrivare
12. Fältråd m.m.
14. Kort berättelse
17. 19 som i Roma
18. Fostrar hårdhänt
19. Risdricka
21. Vinst
23. Utmärka köldjup
24. Liten kärleks gud
26. Proberad
28. Skada
29. Grovbrädestängsel
30. Inhalera
31. Olägenhet
34. Mansnamn
36. Förnedring och skam
38. Trappa upp
40. 545 kanske
41. Har kanske en snok
42. Många sånger
43. Pigg och uppmärksam

Lodräta ord

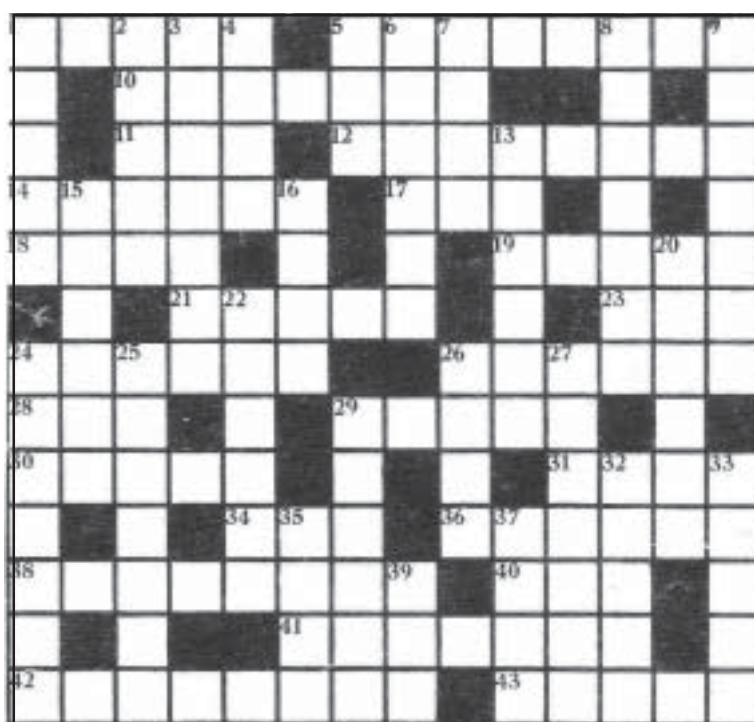
1. Hitta
2. Nöta
3. Väger omslag
4. Fint folk
5. Prima donnan
6. Persisk kung
7. Teleföretag
8. Senare
9. Blir inställd resa
13. Slutprovning

15. Sällsynt
16. Slingerväxt
20. Dansk ö
22. Försöksplats i norr
24. Mozarts ena förnamn
25. Elakheten
26. Nödtorft
27. Förnedrande händelse
29. Barnslig
32. Midjegjord
33. Fyrverkeripjäs
35. Ett sant kvinnonamn
37. Alstra barn
39. Sjöfågel

Lösning Korsord 3 2014

Jonny Ekdals produktion

Officerskurs firar 50-årsjubileum

Den 19 och 20 september samlades officerskurs –64 till jubileum i Karlskrona. Det var då 50 år sedan examen avlades vid Kungliga Sjökrigsskolan i Näsby. Festligheterna lockade 59 personer, kurskamrater med damer från hela landet, att göra den långa resan till Örlogsstaden.

På fredagskvällen möttes man till en pytt i panna med tillbehör på Sjöofficersmässen. Det stora dragplåstret var Olle Melin som kåserade om Sällsamheter i Karlskrona. Det blev många glada återseenden, skratt, visor och goda historier. Morgonen därpå ledde Olle en vandring i *af Chapmans fotspår*. Den startade i Gröna gången, gick Varvet runt och avslutades vid Repslagarbanan.

Därefter blev det lunch på ett ställe som var nytt för alla tillresta – *Vattenborgen med Kulenovic Collection*. Där föreläste Fredrik von Platen om konstskatterna. Medan damerna satt kvar och diskuterade föredraget och konsten, begav sig herrarna till Sjöstridsskolan. Under två timmar berättade kommendörkapten Jan Nordin om dagens befälsutbildning och visade de nybyggda utbildningsanordningarna i Örlogshamnen och på Lindholmen. Det blev också ett besök på de små skolfartygen förtöjda vid Flottans skeppsbro.

Jubileet avslutades med en festlig middag på Mässen. Hela veckoslutet lyste solen över Karlskrona och efter det lyckade arrangemanget är det nog ingen, som längre använder benämningen "Pinan". Hittills har kursen jubilerat vart femte år, men många menade nu, att det är för sällan. Andra menade, att alla framtida jubileer borde förläggas till Karlskrona.

Lars Haller

Foto Erland Sönnerstedt

Samling på Sjöofficersmässen

Deltagarna utanför Sjöstridsskolan på Lindholmen

Marinstugan på Nya varvet i Göteborg

I devisen på vår lokala tidning, Pejling, står:
”FÖRR, NU och FRAMTID FRÅN FLOTTANS MÄN
OCH BOJOR I GÖTEBORG”. Detta gäller även för vår
Marinstuga.

Här följer lite information om vår Marinstuga på Nya varvet
i Göteborg.

Ursprungsdelen av stugan var från början en speceriaf-
fär, som betjänade de boende innanför Nya varvets
”grindar”, cirka 75 hushåll. Flottans Män fick från 1967
överta huset som hyresgäster. När Nya varvet lades ner
1986, kunde stugan friköpas.

Denna del, Mässen, tillbyggdes 1990 med arkitekt, egen
byggmästare och egen arbetskraft med undantag av
elinstallationen. År 2004 förlängdes denna del med ytter-
ligare fyra meter finansierat genom ett arv från en avliden
medlem. I den delen har vi nu bl.a. plats för våra arbeten
vid datorn.

En del föremål med koppling till flottan finns uppställda
på stugans bakgård. Här finns bl.a. mina, propeller till
torpedbåt, helikoptertorpeder m.fl. föremål.

Utanför stugan disponerar vi en parkering med plats för
20 bilar, där även en jagartorped kan beskådas.

Karl Harry Dahl

GMU-avslutning vid Sjöstridsskolan

Den 25 augusti ryckte 26 förhoppningsfulla ungdomar in till en 13 veckors lång utbildning, GMU, vid Sjöstridsskolan i Karlskrona. Den 13 november var det dags för en avslutningsceremoni i Kungl Amiralitetsskyrkan, Ulrica Pia. Av de ursprungliga 26 eleverna återstod 24 och dessa hade en åldersspridning mellan 19 och 52 år.

Denna GMU-kull var riktad mot framtida verksamhet i Hemvärnet, men med i gruppen fanns också fem elever, som ska prova på röjdykartjänst i marinen. Av de 19 soldaterna avsedda för Hemvärnet, hade redan vid avslutningen 11 skrivit kontrakt.

Utbildningen, som är gemensam för hela Försvarsmakten, omfattar 13 veckor med en stegrande utbildning, där första veckan är till för att i första hand lära känna varandra och lära känna den militära miljön. Via utbildning i försvar, till skyddsvakt m.m. avslutades utbildningen med ett kraftprov, som alla klarade utan svårigheter.

Ställföreträdande chefen för Sjöstridsskolan, kommendörkapten Per-Ola Johansson ledde avslutningsceremonin, där korum förrättades av amiralitetspredikant Birgitta Åman och där en ensemble ur Hemvärnets Musikkår i Blekinge svarade för musiken.

Vid avslutningen utdelades priser till bästa rekryt och bästa kamrat. Nu blev det så, att Rasmus Kozak fick bägge utmärkelserna. Ytterligare en belöning utdelades, ett hederspris som tilldelades Michelle Andersson.

Nästa utbildningsomgång för den grundläggande militära utbildningen, GMU, startar i vecka fem 2015, då 123 lever rycker in till Sjöstridsskolan. Dessa elever är avsedda för en framtida verksamhet i marinen.

Parallellt med nu avslutad utbildning har blivande instruktörer för nästa utbildningsomgång skolats för sin kommande uppgift.

Olle Melin

Örlogsflaggan förs in. Flaggförare löjtnant Benny Larsson

Foto: Olle Melin

GMU-eleverna samlade för avslutningsceremoni

Rasmus Kozak och Michelle Andersson, pristagare

Utdelning av jetonger och utbildningsbevis

Stugpriser				Tillägg för icke medlemmar	
Stuga		Kr/dygn	Kr/vecka	Kr/dygn	Kr/vecka
Calle Schewen	4 bäddar	550	3000	200	500
Albertina	4 bäddar	450	2500	150	400
Rönnerdahl	3 bäddar	450	2500	150	400
Sjösala	3 bäddar	550	3000	200	500
Maj på Malö	2 bäddar	400	2000	100	300
Sköna Helén	2 bäddar	300	1500	100	250
Carmencita	2 bäddar	300	1500	100	250

In- och utflyttning i stugorna sker normalt på söndagar. Uthyrning av stugor för hela säsongen kan medges av Trattenkommittén och då gärna till arbetande medlemmar.

Transporter

Vid hyra av stuga ingår transporter mellan Stora Tratten och Finnhamn i samband med ankomst och avfärd, samt handlingsresor tisdag och fredag till ICA på Ingmarsö. I affären finns post och den är också ombud för Apotek och Systembolag.. I samband med ankomst kan livsmedel för ett par dagar inhandlas i affären på Finnhamn (begränsat sortiment)

Extra resor kostar 50:- till Finnhamn och 100:- till Ingmarsö. Medföljande betalar 20 kronor.

Avgifter och Sponsring för båtgäster

Stora Tratten sponsor:

Den som vill kan bli sponsor av Stora Tratten. Avgiften är 500:-/år.

I sponsoravgiften ingår ett fritt dygn i hamnen samt ett fritt bastubad

Hamnavgift:

Medlem 100:-/dygn, icke medlem 200:-/dygn.

Bastubad:

75:-/båt och tillfälle, för stuggäster ingår bastubad i stugavgiften

Bokning

Boka via Internet på vår hemsida www.flottansman.se klicka på ”Stora Tratten” eller använd talongen nedan och skicka den till Flottans Män i Stockholm, Teatergatan 3, 111 48 Stockholm. Stugorna kan börja bokas redan den 1 oktober för nästkommande sommar om holmvärd finns tillgänglig för den bokade tiden. Saknas holmvärd för den bokade tiden får en dialog föras med den bokningsansvarige i Flottans Män, som meddelar så snart holmvärd är tillsatt. **Avgiften inbetalas på PG358022-2 senast 14 dagar före tillträde.**

Stugbokning

.....

Vuxna:..... Barn:.....

Textat namn

Medlemsnummer

.....

Gatuadress

.....

Postnummer

Postadress

Telefon inkl riktnr

.....

Namn på önskad stuga

Önskas hyra under tiden

.....

Alternativ önskad stuga

Önskas hyra under tiden

Välkommen till Stora Tratten!

Flottans Mäns sommarparadis

- 1 Klubbhuset Evert Taube
- 2 Rosemarie - Holmvärdens stuga
- 3 Carmencita
- 4 Albertina
- 5 Sköna Helén
- 6 Maj på Malö
- 7 Ellinor
- 8 Rönnerdahl
- 9 Sjösala
- 10 Calle Schewen
- 11 Sopstation, återvinning
- 12 Bastu
- 13 Hamn med bryggor
- 14,15 Toaletter
- 16 Färskvatten (enbart för dryck)

Inte långt från Finnhamn i Stockholms skärgård ligger Flottans Mäns sommarö Stora Tratten, lätt tillgänglig med skärgårdsbåt från stan. Där kan föreningens medlemmar, oavsett vilken lokalförening Ni tillhör, hyra en stuga eller lägga till med egen båt. Ön ligger utmed Husaröleden på N59°28',1; O18°49',6.

På ön finns klubbhus och sju stugor att hyra. I alla stugor finns gasolkök, kylskåp eller kylbox. Färskvatten hämtar Du från tunnan vid vår avsaltningsanläggning.

Det råder ingen lyx på ön, men boendet är mycket prisvärt. På ön finns också en vedeldad bastu, badbryggor, en sandstrand för barnen, båtar att hyra, en gästhamn och runt ön finns fina fiskevatten. Flottans Män köpte ön år 1944 och har sedan dess genom ideellt arbete och generösa gåvor gjorts till ett litet paradiset.

Ön är öppen från midsommar t.o.m mitten på augusti. Under denna tid finns en holmvärd på ön som sköter om ön. Stuggäster hämtas och lämnas på Finnhamn av holmvärden.

Stugbyten sker på söndagar och på tisdagar & fredagar ordnas handlingsresor till ICA på Ingmarsö.

Observera att det är lättast att få en stuga i början och i slutet av säsongen.

Den som inte besökt St. Tratten har missat det bästa Flottans Män har till sitt förfogande. Gå gärna in på Stora Trattens egen del på hemsidan och klicka på "Bilder" välj sedan album.

Vi välkomnar alla sponsorbidrag !

Stora Tratten är riksföreningens ö, men förvaltas av Stockholmsföreningen på ideell basis. Tyvärr ökar alla kostnader för underhåll, drivmedel, sophämtning mm och för att kunna bibehålla en skälig standard på, eller helst förbättra, våra stugor och övriga anläggningar behövs fler intäkter. Detta kan i första hand åstadkommas med högre beläggning av stugorna och ökad sponsring (inget bidrag är för litet). Stora Tratten är en riktig pärla i Stockholms skärgård och måste vårdas ömt av FM. Det är en unik plats för oss medlemmar att samlas på under sommaren. Där kan vi sitta på ljugarbänkarna vid stranden och berätta gamla minnen och om vädret mot all förmodan skulle vara otjänligt kan vi träffas i vår fantastiska klubbstuga, Evert Taube, framför en brasa i öppna spisen.

Vad minns vi av sommaren 2014 på Stora Tratten?

Sol & värme – sol & värme, så tror jag de flesta kommer ihåg sommaren.

Men de praktiska förberedelserna började redan vid förstamajhelgen, då några av oss åkte ut för årets första kontroll efter vintern. Redan vid angringen kunde vi konstatera, att vår betongponton gått sönder på så sätt, att ett betongflytelement lossnat och drivit in och strandat inne i viken. I övrigt hade en mängd större grenar blåst ner, så det blev ett stort uppröjningsarbete vid kommande arbetshelg i slutet av månaden, då även betongelementet bogserades ut och med mycket ansträngning hjälpligt fördes på plats under bryggan. Det blev en tillfällig lösning, som klarade sommaren.

De vanliga öppningsarbetena med stugor, bryggor, båtar, bojar och vattenaggregat etc. fungerade också mycket bra, bland annat för att den traditionella öppningstiden för Stora Tratten i år blev senarelagd med två veckor, beroende på att det tidigare år varit mycket liten beläggning under den första delen av säsongen. Det gav, oss som arbetar där ute, lite extra tid för iordningställandet.

Midsommar förflöt som vanligt med sillunch, resning av midsommarstång med dans, kaffe och tårta, mästar-lagens mästarlag under ledning av "Lelle" och Anna Östling. Föreningen hade till midsommar i år införskaffat en modern rök/grill, som under hela dagen sköttes av mästerekocken Fredrik Scholander och till kvällen utgjorde lam-met, fläsket och "ribsen" en underbar måltid, trots att det var jacka på.

Den riktiga värmen kom i slutet av vecka 27 och eskalerade sedan hela sommaren ut, med några få undantag för att fylla på regntunnorna. Även avslutningen på säsongen blev tidigarelagd av samma anledning som inledningen.

Beläggningen i stugorna har varit över förväntan, trots att vi höjde priserna ganska kraftigt. Några tyckte dock, att det var glest med båt-gäster i hamnen och så kanske det sett ut, men det var några långliggare, som inte dök upp i år, vilket kan förklara en del av att det sett glesare ut. Intäkterna har dock varit ungefär samma som 2013.

Stängningsarbetena påbörjades sista helgen i augusti och arbetet flöt på som vanligt med båtar, bojar, bryggor upp, stugor fixade och ett stort lass grovsopor till sopbåten på Husarö.

Efter de traditionella stängningsarbetena påbörjades en omfattande renovering av vår gamla bastu och efter ytterligare ett jättejobb i vecka 38 står nu en vacker och funktionell byggnad helt klar. Det är visserligen en hel del inredning som saknas, men det jobbet planeras färdigställas under våren.

De personer som efter vårens, sommarens och höstens arbeten särskilt bör omnämnas med ett extra stort tack är Fredrik och Anna Scholander, Bosse Johansson och Birgitta Walkendorf, Per-Åke och Hillevi Anderkrans, samt Björn Nylén.

Utöver dessa riktas ett stort tack till alla holmvärdar och övriga som dragit strån till stacken, såväl stora som små. Så ingen nämnd, men inte heller ingen glömd.

Tack för i år!

Flottans Män/Stockholm

Styrelsen

Arne Keller

Den sista färden

En minnesbok om *Flying Clippers* seglats till Västindien 1957-58

På hösten 1957 seglade bramsegelskonerten *Flying Clipper* iväg på det, som skulle bli fartygets allra sista färd över Atlanten till Västindien. Ombord fanns 28 unga sjöbefälselever, bara 15-19 år gamla, av vilka de flesta aldrig tidigare hade satt sin fot på ett fartygsdäck.

År 2012 sammanstrålade några av dessa elever, numera grånade pensionärer, till en återträff på Restaurang Frestelsen i Hjo. Under kvällen sa någon, inspirerad av de minnesbilder och historier som flödade runt bordet: "Ska vi inte göra en liten skrift från resan att sätta i händerna på barn och barnbarn, som undrar, hur det var, när farfar var ung.

Morgonen efter var väl idén inte sådär kristallklart självklar längre. Men sagt var sagt. Man satte igång, till en början tveksamt och då därefter med allt större entusiasm och med ökande ambitioner. Det fanns mycket att minnas och mycket att berätta. Och det, som började som en förflugen tanke om en enkel minnesskrift en blöt (nåja) afton på restaurang i Hjo, blev till slut en hel bok på 120 sidor.

Boken heter *Sailing in the Sun* och titeln anspelar på Harry Belafontes calypsohit med det namnet, som lanserades just året 1957 och spelade på plåtfat i varje hamn i Västindien, dit *Flying Clipper* anlände med sin unga besättning. Boken innehåller berättelser och hågkomster av före detta elever ombord.

Kör så det ryker och så länge trasorna håller, tyckte den unga besättningen, när havet vågade och stormen ven.

Fartygschef på *Flying Clipper* var den förre ubåtslöjtnanten Lars-Olof Skoglund, som senare i livet kom att bli hamnkapten i Malmö och var en av de drivande krafterna bakom bevarandet av

kustubåten *U3*, som idag finns på Teknikens och Sjöfartens hus i Malmö. Att som 32-årig befälhavare på *Flying Clipper* vara ansvarig inte bara för fartyget utan även för 28 unga killars och ett antal nästan lika unga befälskollegors väl och ve var ingen sinekur, framgår av Lars-Olof Skoglunds privata, aldrig tidigare publicerade dagboksanteckningar från färden, vilka återges i boken,

De unga befälseleverna på *Flying Clipper* hade drömmar och förhoppningar om sjömanslivet. Blev det, som de trodde, det skulle bli? Vad tog de med sig av upplevelserna ombord och intrycken av världen utanför Folkhemssverige?

För många gick det enligt planer och förhoppningar. Av de 28 eleverna på *Flying Clippers* vinterresa 1957-58 blev elva sjökaptener och fyra sjöingenjörer. Några seglade livet ut, andra gick iland efter kortare eller längre tid och valde andra yrkesbanor än sjömannens. Oavsett vilket, så kom tiden på *Flying Clipper* för många att ha stor betydelse för, hur det sedan gick för dem i livet, vilket framgår av berättelserna. Upplevelserna, kamratskapet och känslan av, att jobbet ombord betydde något, att man var någon, att man räknades, var erfarenheter, som gav starka avtryck för framtiden.

I boken skildras även *Flying Clippers* historia från början till slut och ett avsnitt i boken är en historisk tillbakablick över de svenska seglande skolskeppen. I ett-hundra års tid utbildades handelsflottans sjöbefäl på sådana. För trots att ångfartygen blev allt fler och segelfartygen allt färre, ansåg man länge, att riktiga sjökaptener och styrmän skulle ha rundat Kap Horn för segel.

Bramsegelskonerten *Flying Clipper* var (tillsammans med *m/s Albatross*, som såldes till utländska ägare ungefär samtidigt som *Flying Clipper*) svenska handelsflottans sista seglande skolskepp för blivande sjöbefäl.

Sailing in the Sun är en bok inte bara för de, som eventuellt var med, då det begav sig utan för alla med intresse av seglande skepp, sjöfart och Den Gamla Goda Tiden.

Huvudredaktör för boken är Lars Dahllöf, som var maskinbefälselev på *Flying Clipper* 1957-58. Han kom att segla två år för om masten, innan han gick iland och blev journalist i vecko- och fackpress. Medredaktör är Lasse Genberg, som var däcksbefälselev på *Flying Clipper*. Han hann avlägga sjökaptensexamen, innan även han bytte yrkesinriktning och blev båtjournalist.

Sailing in the Sun är på 120 sidor är i formatet 170 x 240 mm med många unika bilder och kom ut i bokhandeln i månadsskiftet oktober/november, lämpligt nog ut nästan på dagen 57 år efter avresan 1957.

Det går även att beställa den direkt från förlaget, www.dahllofmedia.com. På sajten finns också två filmklipp, som visar livet ombord på *Flying Clippers* resa 1957-58.

I månadsskiftet oktober – november öppnade Marinemuseet i Karlskrona en ny utställning om första världskriget.

Utställningen utgår från ett antal tidningsklipp från dåvarande Karlskronatidningen, som dagligen under kriget beskriver situationen i världen, situationen i Sverige, marinens verksamhet och det vardagliga livet.

Karlskronatidningen är konservativ och tyskvänlig och är de här åren Karlskronas största dagstidning med en upplaga på cirka 7 000 exemplar.

För etthundra år sedan äger första världskriget rum, 1914 – 1918. Kriget är världsomspännande och det är två allianser, som står mot varandra. På ena sidan ententen Storbritannien, Frankrike och Ryssland och på andra sidan trippelalliansen med Tyskland, Österrike-Ungern och Italien.

Kriget är förödande och drabbar civilbefolkningen på ett sätt, som inte förekommit tidigare i historien. Omkring 20 miljoner människor dör till följd av kriget.

I kriget ställs 1800-tal mot 1900-tal med ny teknik. Flygplan, ubåtar, stridsvagnar, kulsprutor, stridsgaser och motordrivna fordon används, samtidigt som exempelvis hästar används både för transporter och strid.

Sverige förklarar sig neutralt i konflikten. Landet berörs framför allt av den livsmedelsbrist, som kriget leder till. Marinen får en viktig roll, när flottan och kustartilleriet röjer minor och eskorterar handelsfartyg, så att varor kan transporteras till och från landet.

Olle Melin

PS. Karlskrona-Tidningen, *Carlskronas Wekoblade*, var en konservativ dagstidning i Karlskrona 1754–1935. Karlskronatidningen var en av Sveriges äldsta landsortstidningar och utkom under flera olika namn. Den blev sexdagarsstidning 1905 och fick namnet Karlskronatidningen 1908. Red.

PPS. Jag hade förmånen att besöka London i oktober och passade då på att besöka Imperial War Museum. Där visades en fantastisk utställning om just första världskriget. Kommer Du till London, missa inte detta!

Samtidigt pågick plantering av vallmoblommor. Planteringen sköttes av volontärer och målet var att plantera 888 246 blommor, d.v.s. just antalet stupade och saknade britter under första världskriget. Red

Foto Lennart Ottosson

Ny utställning om förs

Minröjning under första världskriget

Handelsflottan spelade en viktig roll i det neutrala Sverige

Spanska sjukan härjade under de sista åren av kriget. Här gravsten på Karlskrona kyrkogård

Livet i Sverige under 1910-talet

sta världskriget

Foto: Olle Melin

Pansarskeppet Sverige, F-båten, som svenska folket sam lade in pengar till

Mobilisering i Karlskrona augusti 1914. De mobiliserade styrkorna ställer upp på Stortorget i Karlskrona med avlämning till Befälhavande amiralen

Mössband från fartyg i den svenska neutralitetsvakten

Klipp från Karlskronatidningen

Mobiliseringsorder augusti 1914

Tysk hornmina från första världskriget

Tidsaxel första världskriget

Klipp från Karlskronatidningen

Del av reklamkampanjen för insamling till ny pansarbåt

Omöjlig ubåt – ny bok om ubåtsjakterna på 1980-talet

Boken har underrubriken ”Stridsberättelser från ubåtsjakten och det säkerhetspolitiska läget under 1980-talet”.

Författaren är pensionerad kommendören av 1. graden Nils-Ove Jansson.

Äntligen en lättläst och faktpäckad redovisning av Sveriges läge mellan stormaktsblocken under kalla kriget. Boken är lättförståelig, även för den som inte är hemma i marin terminologi.

Författaren redovisar detaljerat ett antal observationer av främmande undervattensverksamhet i svenska farvatten under 1980-talet. Detta har aldrig tidigare gjorts med sådan detaljrikedom baserat på optiska iakttagelser. Han redovisar fakta kring, hur nära marinen var att sänka en främmande ubåt i samband med dessa undervattenskränkningar.

De ryska specialförbandens (Spetsnaz) organisation och verksamhet i Östersjön blir också belysta och vilka motiv som Sovjetunionen, men även länderna i Väst, skulle ha haft för att genomföra kränkningar mot Sverige.

Aldrig tidigare har någon satt in händelserna i svenska farvatten, i ett storpolitiskt och strategiskt sammanhang, kopplat till kalla kriget. Författaren beskriver detta både initierat och lättförståeligt. Han redovisar Sovjetisk krigsplanläggning, i vissa fall detaljrikt, vilket för mig blev nya och skrämmande fakta. Hur nära Sverige var, att vid en konflikt mellan stormaktsblocken kunna dras in i ett Sovjetiskt angrepp mot oss med omfattande kärnvapeninsatser, sabotage och likvidationer, kommer fler att förstå, när de läst boken.

Författaren är kritisk till hur vissa militära chefer och politiker hanterat efterkrigstidens ubåtskränkningar och hur dessa inte i någon större utsträckning fått påverka svensk försvarsplanering.

Författaren avslutar sin redovisning med erfarenheter, som, inte minst med de senaste tidens händelser i Stockholms skärgård i åtanke, manar till eftertanke.

En brist i boken är att det genomgående saknas källhänvisning. Det är förstäligt, när det gäller observationer i svenska vatten, då källskyddet är vägledande för att skydda personer, som lämnat uppgifterna. Däremot hade övrig redovisning vunnit på, om i alla fall öppna källor redovisats.

Thomas Hasselberg

F.d. marinattaché i Moskva

Om författaren

Nils-Ove Jansson är en pensionerad sjöofficer, som innehade en central roll inom Försvarsmakten vid ubåtskränkningarna under 1980-talet. Erfarenheterna har han samlat i boken ”Omöjlig ubåt” som lanserades tisdagen 4 nov vid en pressträff på Sjöhistoriska Muséet i Stockholm och på jagaren Småland i Göteborg dagen efter.

Vad hände under 1980-talets ubåtskränkningar. I boken Omöjlig ubåt ges exempel på vad människor har observerat i svenska vatten. Du får också veta hur nära Marinen var att sänka en ubåt. Vilka motiv fanns och vad gjorde ubåtarna här? Åt ryska sjömän frukost i svenska skärgårdar? Svar hittar du i boken. Frågan om U 137:s uppdrag i Gåsefjärden besvaras också.

Det säkerhetspolitiska läget handlar om terrorbalansen och den livsfarliga situation, som uppstod, när den tippade över till USA:s fördel. I den sovjetiska krigsplanen drogs även Sverige in. Västvärlden och Sverige var bara timmar från att utsättas för ett förödande sovjetiskt kärnvapenangrepp.

Nils-Ove Jansson, kommendör av 1.a graden, har innehaft viktiga militära befattningar under de år, när ubåtskränkningarna var som intensivast. Han ingick i ubåtsanalysgruppen och var under tre år operativt ansvarig för Kustflottans ubåtsjaktinsatser. Han har analyserat WP marinstridskrafter och varit Chef för Försvarsstabens Underrättelseavdelning. Under åren 1992 - 95 var han Chef för ÖB:s Underrättelse- och Säkerhetskontor och Ställföreträdande Chef för MUST. Nils-Ove Janssons sista befattning var Chef för Väst kustens Marinkommando med Öresunds Marindistrikt. Han lämnade försvaret 2001 efter 35 års tjänstgöring.

Vill du beställa boken, gå in på

www.omojlig-ubat.se

Priset är 295 kronor plus 45 kronor porto.

Flygaren, som blev kvar 77 år i Vätterndjupet, men som bärgades av Marinens röjdykare

Vackra dagar i Jönköping är utsikten över Vättern magnifik. Tittar man över "Götas innanhav", som Tegnér kallade Vättern, ser man Visingsö och lite längre bort kan man skymta Omberg, likt en genomskinlig blå båge, med skönjbar siluett över det mörkblå vattnet. Det var där en olycka inträffade den 23 juli 1937.

Platsen var Stora Lund, Ödeshög, ett tidigare storgods, som i krigstid förvandlats till övningsflygfält och utnyttjades som skjutfält för armé- och flygstridskrafter. Nuförtiden är grönområdet och de gamla landningsbanorna av gräs förvandlade till moderna golfbanor för Ödeshögs Golfklubb.

Den där sommarmånaden 1937 fanns en division Fokker S6 från flygflottiljen F3 i Malmslätt stationerad på krigs- och gräsflygfältet vid Stora Lund. Fokkerplanen hade byggts vid Flygverkstäderna i Malmslätt på licens. Nu skulle flygvapnets piloter ha skjutövning tillsammans med officerare från armén och dessutom genomföra s.k. flygspanarkurs.

Officerarna var under övningsveckorna inkvarterade i huvudbyggnaden på Stora Lund, medan underbefäl och värnpliktiga bodde på närliggande granngårdar.

Sommardagen 1937 var varm och solen strålade från en klarblå himmel. Flygplanen hade fullgjort några uppdrag och gjorde sig beredda för ännu en uppstigning.

I Fokkerplanet 344, det 5:e seriebyggda på Malmslätt, sitter i den främre sittbrunnen den 26 årige furiren tillika piloten Stig Carlsson och i den bakre löjtnanten vid Bohusläns regemente i Uddevalla, I 17, Gösta Lilja. Stig Carlsson, som är från Göteborg, har fyra systrar och är familjens ende son. Han har året tidigare genomgått flygutbildning på Ljungbyhed och mottagit aviatörsdiplomet nr 778. Stig Carlsson var en duktig tecknare och publice-

rade en egen liten humoristisk skrift på skolan i Ljungbyhed, "Lättgroggen: roder- och stabiliseringsorgan för Flygvapnets furirskola". Under många år var teckningarna uppsatta i mässarna i Flygkrigsskolan i Ljungbyhed.

Men åter till sommaren 1937, där flygplanen nu görs i ordning för ytterligare ett uppdrag, där skjutövning ingår med den propeller- och kulsprutesynkroniserade kul-sprutan. Det är piloten, som är skytt och denne skall försöka träffa målet, en utlagd flotte i Vättern i vattnen utanför Stora Lund. Nu lyfter flygplanet i det strålade sommarvädret, där manskapet på marken står kvar med bara överkroppar och njuter av den varma solen.

Flygplanet svänger ut över Vättern. Det är vid den 3:e inflygningen mot målflotten, som något sker. Vid en höjd av 100-150 meter händer något fullständigt otänkbart: motorn lossnar! Allt vad piloten har lärt sig om lyftkraft och stabiliseringsorgan hjälper inte att kunna, systemet har kollapsat. Flygplanet stegrar sig mot den blå himlen och faller rakt ned med ryggen mot vattnet. Löjtnant Lilja kränger sig ur sittbrunnen och försöker få upp fallskärmen, som tyvärr inte hinner utlösas. Löjtnanten slår hårt mot vattnet och det kraftiga nedslaget bevitnas av värnpliktiga och anställda vid flygfältet, som försöker slänga sig i sjön för att hjälpa. Tyvärr går det inte att rädda löjtnantens liv. Hans kropp förs in till land.

Kvar i planet sitter furir Stig Carlsson fastspänd och flygplanet ligger för några minuter kvar på ytan, innan piloten följer med sitt flygplan i Vätterns djup, där det blir hängandes på väggen ner mot botten på cirka 60 meters djup. Trots omfattande draggningar återfanns aldrig planet. Och några resurser att eftersöka och bärga flygplan och pilot fanns inte att uppbringa på den tiden.

Den 6 augusti, några veckor efter flygplanskraschen, hålls en minnesstund vid Stora Lund på bergshällarna in-

Furir Stig Carlsson

Minnesceremonien den 36 aug 1937, där blommor slängdes ned från flygplanen.

vid Vättern för de omkomna. Löjtnant Liljas begravs i Göteborg. Men på en berghäll in vid Vättern är följande text innejslat: "Furir Stig Carlsson, störtad, 23/7."

Vid minnesceremonin, där hundratals människor från flygvapnet och boende närvarade, flög fem Fokker F6-plan över platsen, där olyckan inträffat och från flygplanen slängdes blommor ned i vattnet.

Allt detta föll med tiden i glömska. Men hemma hos furir Carlssons systerdotter i Skåne fanns foton och tidningsartiklar bevarade i ett minnesskåp, som dottern hade fått ärva av sin mamma, en av systrarna till Stig Carlsson.

Men så, efter 75 år, hade några amatördykare från Örebro fått intresse för det störtade planet utanför Hästholmen. I två år sökte man efter vraket. Och så en som-mardag 2013 fann man det.

Av en slump hade systerdotterns son på nätet fått höra talas om, att några dykare funnit ett flygplansvrak i Vättern. Givetvis kom familjen att tänka på morbrodern, som så tragiskt omkommit 1937. När familjen förstod, att det fanns risk att flygplansvraket skulle bli en framtida dykarattraktion, tog man kontakt med flygvapnet. Efter samråd med myndigheten, hemställde familjen om bärgning av kvarlevorna.

I februari i år deltog 13 dykare från 4.sjöstridsdivisio-nen samt 5 dykare från Försvarmaktens flygbärgnings-

grupp i bärgningen av kvarlevorna. Enligt försvarmaktens egen hemsida, som man publicerade med anledning av

bärgningen, var den "inte helt okomplicerad". – Det är inte riskfritt att dyka på sådana djup och risken finns att man fastnar i flygplanvraket, men vi är förberedda, säger Love Strömquist, chef för röjdykarna från 4.sjöstrids-flottiljen i Skredsvik.

Mitt intresse för denna bärgning och ödet för flyga-ren, som blev kvar 77 år i Vättern, gjorde, att jag kontak-tade kommandörkapten Love Strömgren för att få veta mer.

"Det verkar ha varit ganska besvärligt", säger jag. "Nja, men det var ett ganska normalt uppdrag", säger Love Strömgren i telefon från Skredsviksbasen. Efter några ytterligare frågor, frågar Love Strömgren, om jag tagit del av tidskriften "Sportdykaren nr 1 2014", som just publicerats. "Där kan du få mycket informa-tion", säger Strömgren, men framför allt ska du kontakta Erik Rådström, dykaren som tillsammans med några an-dra fann planet efter två års letande. Av reportaget fram-går, att dykarna endast kunde vara kvar vid vraket på 60 meters djup i cirka 15 minuter för att inte råka ut för tryckfallssjuka. Jag kontaktade sedan Erik Rådström, som gett mig goda kontakter och information om trage-din med Fokker 344.

Vid samtal med furir Stig Carlssons systerdotter i Skåne, berättar hon, att det om några månader ska bli en minnesstund i Göteborg, vid familjegraven, där Stig Carlsson skall begravas.

"Tack vare att man fann flygplanet och kunde bärga kvarlevorna, kom många minnen upp för oss och det är på något sätt så, att min morbror, som jag aldrig sett, men så mycket har hört talas om, blivit levande för oss ... han som enligt mångas vittnesmål alltid var så glad, social, trevlig och dessutom en duktig tecknare".

Leif Aljered, Jönköping

Mars – Makalös

Sommaren 1563 sjösattes ett mycket stort örlogsfartyg på Björkenäs skeppsbyggnadsgård strax nordost om Kalmar. Skeppet namnades *Mars* efter krigsguden och fick snart tillnamnet *Makalös*. Detta på grund av sin storlek och sin moderna funktion och beväpning. Fartyget var 50 meter långt och bredden var 13-14 meter.

Mars representerade ett nytänkande inom sjökriget. Tidigare sökte fartygen bränna, ramma och äntra för att besegra fiendefartyg. Men Mars hade kanoner – många kanoner. Strategin var att komma i läge för att kunna avfira en breddsidan mot fienden med så många kanoner som möjligt för att göra största möjliga skada.

Sverige hade inte någon egen flotta. Sverige/Finland var sedan Kalmarunionen i slutet av 1300-talet under gemensamt styre med Danmark och Norge. Den örlogsflotta, som fanns i tidigt 1500-tal, var koncentrerad till Öresund och nästan helt i den danske konungens makt. Gustaf Wasas uppror mot den danske kungen medförde, att Sverige blev en egen nation. Detta i sin tur ledde till

Bärgade skeppstimmer, en kanonlavett och två bronskanoner visas i en specialbyggd bassäng.

Foto: Ingemar Lundgren, Ocean Discovery.

ständiga strider med den danska grannen. Mycket av kriget fördes till sjöss.

När Gustaf Wasa började sin regeringstid, märkte han omedelbart behovet av en egen örlogsmakt. En av hans allra första åtgärder, innan hans tillträde som regent, var inköp av 10 krigsfartyg från Lübeck för lånade pengar. Det var med dessa skepp, han kunde besegra de danska garnisonerna i Stockholm, Kalmar och Åbo.

Kanoner hade blivit alltmer användbara och ett nytt moment i sjökriget tillfördes.

Gustaf Wasa avled år 1560 och sonen Erik övertog kronan. Erik hade fått en gedigen utbildning, där naturligtvis krigets strategi hade en naturlig del. Han intresserade sig för speciellt flottan och var delaktig i utvecklingen av både fartyg och strategier.

Det var när kung Erik var rätt ny på tronen som fartyget *Mars* byggdes. Visst var det fortfarande viktigt med många soldater ombord, men kanonerna kunde göra förarbetet. Mars blev en mäktig kanonplattform, Östersjöns utan jämförelse största och modernaste örlogsfartyg i sin samtid både i fråga om kostnad för byggandet liksom i effektivitet. Kung Erik var också med och bestämde, hur ett stort och modernt fartyg skulle föras. Det skulle alltid följas av två mindre fartyg – både för skydd och för angrepp och därtill för att säkra sambandet med övriga fartyg.

Mars Makalös gick under i sin första större strid. Ja, det vill säga, andra dagen av första slaget vid norra Ölands udde i slutet av maj 1564. Den första dagen hade varit mycket framgångsrik. *Mars* hade sänkt både den lübska flottans största fartyg, Långa Barken och gjort den danska Flottans flaggskepp manöverodugligt.

Natten därefter blev dimmig och *Mars* kom ifrån den svenska eskadern och även sina bägge följeslagare. Fartyget omringades av ett flertal fartyg, antändes och blev bordad.

I utställningen *Mars Makalös*, det marina 1500-talet på Västerviks Museum, kan du beskåda *Mars* vrak på en jättelik vepa. Bilden är sammansatt av 600 bilder i ett unikt fotomontage. I förgrunden syns en del av aktern från vraket *Elefanten*, samtida och systerfartyg med *Mars*. Foto: Daniel Nordenskiöld, Västerviks Museum.

Den svenske befälhavaren, amiralen Jakob Bagge, tillfångatogs och fördes över till ett danskt fartyg. Massor av danska och lübska soldater strömmade ombord. Då nådde elden krutförrådet, som exploderade. Explosionen blev mycket kraftig, fockmasten for iväg som en pil och hela fören skildes från fartyget. *Mars* sjönk efter bara några minuter och tog med sig bortemot 700 svenska besättningsmän samt några hundratal danska och tyska soldater. Amiral Bagge fördes till Köpenhamn och fängslades. Han släpptes sju år senare, när freden äntligen slöts.

Det Västerviksbaserade företaget Ocean Discovery har letat efter *Mars* under flera år. Sommaren 2011 fann de ett eko på 70 meters djup, som stämde med de uppgifter, som finns i de krigshistoriska handlingarna. Första dykningen visade, att det var ett mycket gammalt träskepp, som låg därnere och numreringen på en kanon avslöjade, att det var *Mars Makalös*. Platsen, där det en gång så mäktiga fartyget ligger, har försetts med dykfiske- och ankringsförbud av Länsstyrelsen i Kalmar. Ocean Discovery har dock beviljats tillstånd för uppmätning och fotografering.

I styrbords skrovsida kan man fortfarande se några bronskanoner sticka ut. Foto: Thomasz Stachura

Västerviks Museum har fått en nyckelroll att förmedla kunskap om det gamla fartyget. Muséet har fått särskilda anslag för att visa upp dokumentationen över fartyget. Där kommer också att utvecklas en särskild forskningsstation i samarbete med Södertörns högskola.

Christer Warfvinge

Strålande Vasaskjulsconcert

Sedan mitten av 1990-talet gör Marinens Musikkår årligen en s.k. Vasaskjulsconcert i den anrika byggnaden på Lindholmen inom Örlogshamnen i Karlskrona.

Årets tema var Italien och på menyn stod verk av äldre operakompositörer som Rossini och Puccini blandad med i tiden mera närliggande filmmusikkompositörer som Nino Rota och Ennio Morricone.

Det blev en helkväll med fin musik och en musikkår i högform, dirigerad av en av landets mest efterfrågade dirigenter, Petter Sundkvist. Petter började tidigt som trumpetare i sin pappas blåsorkester och gjorde 1983 vämplikten som musiksoldat i Arméns musikpluton. Han har alltid haft ett nära förhållande till blåsmusik, vilket framgick med stor tydlighet.

Sedan 2003 är Petter professor i Musikalisk gestaltning vid Musikhögskolan i Piteå.

Kvällens värd var marinbaschefen, kommendör Erik Andersson och han kunde hälsa en fulltalig publik välkommen till detta speciella arrangemang.

En lysande insats som presentatör gjorde musikkårens producent Andreas Johansson. Han blandade stor kunskap med härlig humor präglad från hans hemtrakt i Västergötland.

Marinbaschefen fick också, som han uttryckte det, önska "en låt" och det blev självklart Marinbasens marsch, även kallad Chefsmarsch, komponerad av Viktor Widqvist.

En mycket nöjd publik lämnade Vasaskjul i den härliga sensommarkvällen, alla med förhoppningen, att musikkåren, med traditioner från 1680-talet, ska få leva vidare.

Eller som marinbaschefen uttryckte sig: De som vill fatta ett sådant beslut är inte här i kväll, utan sitter förmodligen och tittar på fotboll i TV.

Olle Melin

Vasaskjul

Som ett resultat av Sheldons teorier, att virket i fartygen borde få tillfälle att torka ut under byggnadstiden för att förhindra röta, tillkom skjulet över stora stapeln på Lindholmen. Skjulet, som var färdigt 1763, kallades först Stora skeppsskjulet. Namnet Vasaskjul har troligen tillkommit omkring 1778, då 60 kanonskeppet Vasa byggdes här.

År 1900 omvandlades Vasaskjul till kolskjul och 1915 blev det båtförråd, vilket det är ännu idag.

Skepp byggda i Vasaskjul är:

Linjeskepp:	Prins Gustaf	1758
	Sophia Magdalena	1774
	Wasa	1778
Fregatter:	Josephine	1851
	Norrköping	1858
Korvetter:	Karlskrona	1841

Vasaskjul

Kvällens värd, marinbaschefen kommandör Erik Andersson

Foto: Olle Melin

Dirigenten Petter Sundkvist i verksamhet

Producenten och presentatören Andreas Johansson tillsammans med marinbaschefen

Presentatören Andreas Johansson vid sin Ristorante

Landshövding Berit Andnor tillsammans med Chefen Sjöstridsskolan, överste Per Jenvald med fru Magga

Musikkåren hyllas efter en strålande konsert

Publik

HMS Malmö på besök i Malmö

Plötsligt hände det!

Ett e-postmeddelande ramlade in med en inbjudan till två evenemang vid *HMS Malmö* och *HMS Stockholm* besök i Malmö under helgen 29-31 augusti!

En hastig blick i backspegeln för att hitta tidigare besök av fartyg som burit namnet *HMS Malmö* resulterade i nedanstående bild.

Stadsjagaren HMS Malmö kommer till hemmahamnen 1939

Vi som gick och grämde oss, att vi inte hörde ett smack om Visbykorvetternas besök kort tid innan och trodde oss vara bortglömda i den organisation, som nu gäller!

Fartygschefen, örlogskapten Fredrik Linder, inbjöd styrelsen FM Malmö till cocktailparty och särskild visning ombord fredagen den 29 augusti och till visning ombord söndagen för alla FM Malmö medlemmar.

Varslet kom hastigt och e-postmeddelandena ilade till styrelsemedlemmar och IT-ansvarig att snabbt få ut denna fina inbjudan. Styrelsen formerade sig snabbt och hela sju man samlades på kajplats 31 strax innan utsatt tid. Vi ville ju få en vacker bild med vårt fartyg i bakgrunden,

innan övningarna i partytältet följt av genomgång av fartyget från för till akter. Snabbt avklarat!

Därefter följde mingel med besättningen och det var uppfriskande att träffa så många unga representanter för den nya flottan. Vi gamlingar mår bara bra av att se, att det fortfarande finns unga entusiastiska sjömän, som går in för jobbet med liv och lust.

Från vänster: Göran Hagman, Kennet Hultman, Fredrik Linder, Stefan Leo, Hans Carlsson, Ed Sundevåg, Dick Heimsten, Thomas Kristoffersson

Det var också roligt att se att de gamla yrkesbeteckningarna kommit till heders igen, även om vår uppfattning om, vad de stod för verkade hopblandade i modern tillämpning. Sjömännen (även kvinnor) var mycket trevligt att få prata med och då göra jämförelser med, hur det var på vår tid ombord. Konstigt vad minnet blir triggat, när man väl börjar prata om den härliga tid, vi hade ombord under olika perioder.

När minglandet pågått ett tag, blev nyfikenheten för stor och vi bad att få gå ombord och bekanta oss med

fartyget. Hon är ju inte så purung nu och anledningen till besöket beskrevs som ett sista besök i "hemmahamnen", innan ombyggnad till vedettbåt sker under 2015.

Sekonden åtog sig guidandet och gav oss en grundlig genomgång från för till akter med avslutning på bryggan. Chieften, Pär Gerdstigen, dök upp lagom, när vi besökte hans territorium och han kunde bidra med sin kunskap och erfarenhet. Våra gamla MTB-motormän kände kanske inte riktigt igen sig bland dieslar och gasturbiner men ändå – det fanns även likheter. Ångfartygserans män saknade eldrum och turbinrum, men dessa små men väl-

Från för till akter! Dick Heimsten, Ed Sundevåg, Göran Hagman. Sekonden Johan Cederström, Thomas Kristoffersson.

ordnade utrymmen, som fanns, innehöll ändå all nödvändig utrustning för att driva fartyget.

Stridsledningscentralen var översvämmad av bildskärmar för att klara både stridsledning och eldledning av artilleri, robot och torped och inte minst ubåtsjakt. Den gamla släphydrofonen hänger med ännu och frågan är väl, vad som händer, när hon omvandlas till vedettbåt? Sekonden beskrev livligt verksamheten och samarbetet mellan de olika rollerna och inte mycket liknar forna tiders OR (Operationsrum) med plottingbordet i centrum. Vad vapnen beträffar, så är artilleri- och torpedsystemen av modernaste slag. Robot 15 har ju moderniserats genom åren och är fortfarande en mycket potent komponent. Trevlig var också den tävlingsiver, som fanns mot de mycket yngre Visby-korvetterna, där man ofta hävdar sig mycket bra! Det är samma anda, som fanns förr med tävling mellan enskilda fartyg och förband!

Avslutningsvis överlämnades FM Malmös vapensköld till fartyget och FC kvittade med en tavla på sitt fartyg.

Men helgen var ju inte slut med detta! Under besöket ombord inbjöd ordförande FM Malmö besättningen till besök ombord på ubåten *U 3* på söndagen. Som bekant ligger hon på Teknikens- och Sjöfartens Hus!

Vädargudarna gjorde vad de kunde och de fullständigt dränkte Malmö under lördagsdygnet. Trots detta tog sig ett tiotal av besättningen till museet och möttes av stora skyltar "Museet stängt på grund av översvämning". Men lugn, 1.o ubåten *U 3* kunde med museipersonalens medgivande ändå lotsa besökarna ombord. Att bekanta sig med en 72 år gammal ubåt och se den komfort, som for-

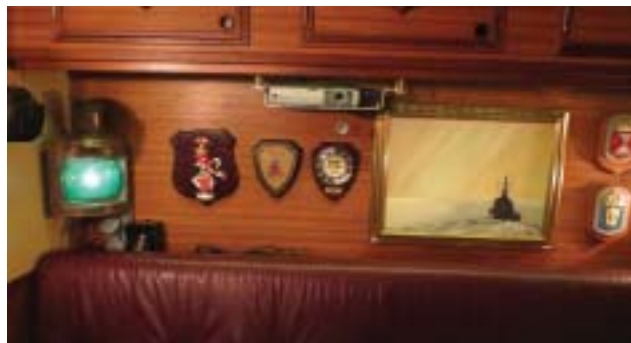

Kennet Hultman, Ed Sundevåg, Hans Carlsson, FC Örln Fredrik Linder, Thomas Kristoffersson, Sekonden Johan Cederström, Dick Heimsten.

na tiders ubåtspersonal fick stå ut med är en stor kontrast mot dagens villkor, där endast anställda finns. Jämför man dåtidens värnpliktiga och befälselevers förhållande med dagens sjömän, så skulle jag föredra dagens villkor!

Parallellt med guidningen av *U 3* pågick guidning ombord på *HMS Malmö* med sekond och besättning. Tyvärr så gällde naturens villkor, så det var inte många från FM Malmö, som kom! Vägarna var avskurna av vattenmassor, bussar var dränkta till takhöjd och människor höll på att drunkna i hissar och lokaltrafiken var inställd! Myndigheterna hade utfärdat klass 1-varning i Malmö och man ombads att hålla sig inne.

De, som ändå kunde ta sig ombord, blev mycket väl omhändertagna av FC och sekond med besättning. De fick en grundlig visning av fartyget under två timmar. Tonen var inte alls officiell, utan det kändes, som om vi besökte gamla vänner ombord. Vi fick höra och lära oss om mycket mer än bara fartyget. Guidningen avslutades med kaffe och kaka i gunrummet under mycket trevliga former. Det kunde också konstateras, att FM Malmös vapensköld hängts upp på en hedrande plats i gunrummet.

FM Malmös sköld pryder sin plats i gunrummet!

FC, sekond och hela besättningen är värda ett extra stort TACK från Flottans Män i Malmö!

Nu väntar vi med spänning på nästa besök av vedettbåten *HMS Malmö*!

Hans Carlsson

Estlandssvenskarnas flykt över Östersjön

Det här är en bok omfattande 111 unika berättelser från 119 båtlags flykt över Östersjön, nedtecknade kort efter ankomsten till Sverige.

Bokens huvudkapitel är skrivet av Viktor Aman, som skildrar sinnesstämningen hos befolkningen i Estlands svenskbygd och sammanfattar mycket av dåtidens tankar i frågan – stanna kvar eller rymma till Sverige?

Flykten företogs i små båtar, utrustade med primitiva segel och i bästa fall med en motor, som fungerade.

Boken innehåller även den namnförteckning, som upprättades vid ankomsten till Sverige, innehållande cirka 7 000 namn med födelsedata och ankomstdag.

Boken är ju på sitt sätt aktuell med tanke på den flyktingström, som i dag når Sverige. Av någon anledning kände vi oss på något sätt närmare vårt grannland i ost.

Bokens berättelser ger intressanta och gripande historier om situationen för en människa under flykt. Ett rikt bildmaterial höjer bokens värde.

Boken ingår i Sjöhistoriska samfundets skriftserie, Forum navala, som nr 50 och redaktör för detta fina verk har varit Margareta Hammerman.

Svenska Odlingens Vänners förlag.

ISBN 978-91-973610-0-2

Första världskriget i svenska arkiv

2014 års årsbok för Riksarkivet och Landsarkiven behandlar första världskriget i svenska arkiv. 13 författare har djuplodat i olika arkiv och resultatet har blivit en mycket läsvärd bok. Ett omfattande källmaterial finns att tillgå i ämnet. Det handlar om svenska aktörer på utländska krigsskådeplatser, såväl militärer som personer verksamma i humanitär verksamhet, det handlar vidare om händelser på svensk mark som utväxling av krigsfångar, ilandflutna döda och svensk beredskap. Främmande spioner fanns på svensk mark liksom att svenska spioner agerade utomlands. Krigets påverkan på det svenska samhället kom att framkalla starka protester, såväl i form av folkliga bröduppror som antimilitära skämtteckningar.

Boken kan säkert bidra till fördjupade studier i de olika ämnena.

Riksarkivet. ISBN 978-91-87491-05-4

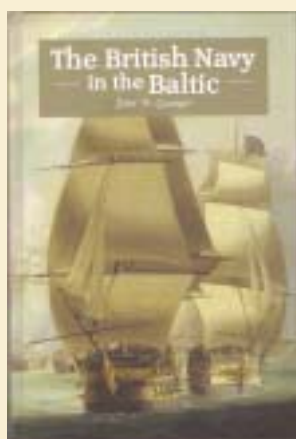
Havet vi ärvde

Grundsund är ett litet fiskesamhälle på Västkusten, beläget strax söder om Lysekil och ovanför Orust på ön Skaftö. Här kan man gå omkring bland sjöbodarna och insupa den härligt friska saltluften,

Om detta samhälle skriver författaren Lennart Grundborn i boken "Havet vi ärvde. Grundsund i tidens hav". Det är en mycket bred skildring av fiske och fraktfart, verksamheter som präglade Grundsund under lång tid. Men boken är också ett stycke svensk historia med utblickar till händelser under 1800- och 1900-talen.

Det handlar om människor och företeelser i Grundsund men också om händelser runt om i Sverige och ibland världen. Små enkla vardagshändelser blandas med historiefakta. Böcker av denna sort brukar locka läsarens intresse och den här boken utgör i detta fall inget undantag. Ett synnerligen rikt bildmaterial gör boken än mer intressant.

Båtdokgruppen. ISBN 978-91-87360-61-9

The British Navy in the Baltic

Det hör till ovanligheterna, att böcker på främmande språk tas upp i dessa spalter. Men jag gör ett undantag denna gång. Boken "The British Navy in the Baltic", skriven av John D Grainger ger en intressant bild hur engelska flottor vid olika tidpunkter haft Östersjön som operationsområde. Bokens 14 kapitel omspanner en period, som börjar på 800-talet och slutar i vår egen tid, då i form av NATO-verksamhet.

Kapitlen är av lite olika intresse för Sveriges historia, där ändå några av dem rörer en speciell nyfikenhet. Det handlar om slutet på Det stora nordiska kriget och då perioden 1717 – 1721, då bl.a. ryska galärflottor spred skräck i landet. Vidare är ju tre kapitel kopplade till Napoleon-krigen extra intressanta. Samma sak kan man säga om Krimkriget och första världskriget.

Det tar alltid extra lång tid att läsa på engelska, men historieskrivningen är intressant och manar till läsning.

The Boydell Press. ISBN 978-1-84383-947-7

Bokpresentatör Olle Melin

Om kriget kommer

Under det kalla krigets årtionden levde vi med hotet om det totala kärnvapenkriget. I Sverige byggdes ett totalförsvar upp för att möta detta hot. Medan den militära delen av totalförsvaret varit föremål för åtskilliga studier, har civilförsvaret inte uppmärksamats alls. I denna bok står civilförsvaret i centrum.

Boken har samma titel, som den broschyr hade och som spreds till alla Sveriges hushåll. Civilförsvaret i Stockholm har varit utgångspunkt för bokens olika kapitel, som bl.a. handlar om länsstyrelsernas beredskapsplanering med skyddsrum, utrymningar och andra åtgärder, bergsruksanläggningarna och deras status i dag, skyddet mot atomvapen m.m.

Kopplingen mellan den civila delen av totalförsvaret och det militära försvaret finns också med i boken.

Man frapperas av den oerhörda detaljplanläggning, som fanns vid våra länsstyrelser och så småningom också inom landets kommuner.

Resultatet har blivit en mycket läsvärd bok om en verksamhet, som väldigt få hade kunskaper om.

Stockholms läns museums skriftserie, nr 2. ISBN 978-91-86691-79-0

Havets ord

”När debattens **vågor går höga**, finns det skäl att lyssna på politikernas språkbruk. I god tid före riksdagsvalet 2006 tillsatte Alliansen en **äntringsstyrka**, som skulle förbereda maktövertagandet. Det betonades, att den skulle vara **sjöduglig**. Efter valsegern försäkrade Kristdemokraterna, att partiets **flaggskepp**, familjepolitiken, nu skulle **sjösättas**. Partiledaren Göran Hägglund lät sig styras av sin etiska **kompass** och lovade, att ”vi **surrar** oss själva i **masten**”. Så inleder Torbjörn Dalnäs boken ”Havets ord”. Sjömansspråket har numera blivit allmän egendom.

Torbjörn Dalnäs är pensionerad redaktör vid Sjöfartsverket och ansvarade ensam under hela utgivningsperioden för tidskriften ”Utkik”, som levde åren 1980-2010.

Det är en suverän uppslagsbok, för den som vill orientera sig eller skaffa kunskaper om termer, som används inom sjöfarten. Närmare 800 ord förklaras och ordlistan kompletteras med ett drygt 50-tal avsnitt med lite längre texter, inlagda på sin plats enligt alfabetet. Här finns, för att ta några enstaka exempel, ”Atlantens Blå Band, Fartygsdop och namngivning, Kolingen Kal?, Skeppsklockans själsliv m.m. m.m.

Det är alltid lika spännande att läsa Torbjörn Dalnäs alster. Han kan sina ämnen och han skriver med journalistens stuns. Boken kan verkligen rekommenderas och ett stort antal bilder, de flesta tagna av författaren, gör boken än intressantare.

Torbjörn Dalnäs har tidigare medverkat i vår tidskrift.

Breakwater publishing.
ISBN 97-91-86687-28-1

Ringar på vattnet

Den 28 september 1994 förliste den stora passagerarfärjan M/S Estonia på Östersjön i hårt väder. Ombord på färjan fanns 989 personer, av vilka 852 förlorade livet- 552 svenska resenärer var med på resan och 501 av dem kom inte hem igen.

Det har skrivits många böcker om Estoniakatastrofen och i höst lagom till 20-årsminnet kom boken ”Ringar på vattnet”. Journalisten Moa Samuelsson står bakom verket och den här boken är annorlunda än sina föregångare. Hon har intervjuat olika personer, som på något sätt var inblandade i katastrofen, ombord, i räddningsoperationen eller i någon organisation i land .Bl.a. var Moas mor en av de räddade.

Som skribenter eller intervjuade finns dåvarande statsministern Ingvar Carlsson, Agne Asplund och Johan Wijk från en av F 17 räddningshelikoptrar, journalisten Christina Jutterström, prästen Kristina Brandänge m.fl.

De medverkande har fått beskriva hur de upplevde katastrofdagen samt hur de idag ser på händelsen i ett 20-årigt perspektiv.

Boken är skriven med journalistens rap- pa språkbruk och hela upplägget gör, att man fångas av de olika berättelserna.

Boken är mycket läsvärd och påminner oss om den största fartygskatastrofen i fredstid på Östersjön.

PRINTZ PUBLISHING.
ISBN 978-91-87343-49-0

Svenska arméns uniformer

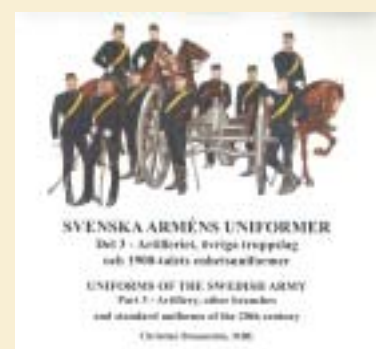
Den tredje boken om svenska arméns uniformer behandlar artilleriet och övriga truppslag, dock inte kavalleriet och infanteriet, som varit föremål för egna böcker.

Författare är Christian Braunstein, välkänd militärhistoriker och uniformsspecialist, som numera är ordförande i Armémusei vänförening.

Boken innehåller alla de uniformer, som förekommit i den svenska armén från 1675 fram till våra dagar. Boken kan ses som en mycket rikt illustrerad bilderbok, som inte endast visar uniformer utan även ”tillbehör” som knappar, epåletter och mycket annat.

För den uniformsintresserade är detta en ovärderlig uppslagsbok.

ISBN 978-91-86478-43-8

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Sommarens sista dag, den 31 augusti, var strålande vacker. Det passade oss alldeles utmärkt, då det hade blivit dags att tillsammans med FM-kamraterna från Härnösand åka till Östersund och fira deras 75-årsjubileum. En buss med 60 personer fick en fin resa denna vackra sensommardag genom vackra landskap. Vid framkomsten till fäboden på gamla A4, hälsade FM-ordföranden Jan Wikberg oss välkomna. Här serverades "vargtass" med tilltugg varpå det blev en rundtur i bygden. På Frösön, med Stockett och Pettersson Bergers sommarhage guidades vi förnämligt av Mikael Andersson i bygdens historia. På Frösö Park, vid gamla F4, berättade Anders Wikberg om ett nytt stort konferenshotell för 250 miljoner, med underbar utsikt över Storsjön. Färden gick nu vidare till Arvesund, där ångbåten S/S Östersund väntade oss. Väl ombord serverades en utsökt ångbåtssiff med tillbehör. Sång och musik följde, varefter Östersund uppvaktades med presenter från Härnösand och Sundsvall. Dagen till ära hade ordföranden skrivit en särskild melodi, som vi återger här, då den kan passa runt om i landet.

Melodi: Vårat gäng
Var i landet finns det än
Rätta takter och så den
Rätta sammanhållningen
Jo i Flottans Män

4 verser, men av utrymmesskäl återger vi endast också den sista, som är verkligt bra.

Ut på Storsjön
ska vi fara
Gör er klara
vänta bara
Här skall sjungas
O säkert gungas
för det är vi vana vid
Här är gänget som ju kan
leva ut till sjöss o hamn
Vilka är då dessa män
Jo just Flottans Män!

Det var trevlig stämning hela resan med ett populärt musikkryss, som avslutade vår seglation. Vi tackar FM Östersund för en fin dag i förbrödringens tecken. Vi återvände till hembygden med ett vackert minne.

På hemmafronten har vi avverkat "Ord- förändseglingen" den 11 september. Särskilt inbjuden var FM-ordföranden Jan

Wikberg från Östersund, vilket var extra trevligt. På grund av dagens väder – fullständig bleke – bestämde fartygschefen, att vi blev liggande vid kaj hela dagen. Detta gick lika bra. Vi bjöds på god mat och dryck, både till lunch och middag och därtill fick vi ett bra tillfälle att i lugn och ro prata med varandra om allehanda ting. Vid eldron den var man helt nöjd med denna dags samvaro.

Den 10 oktober var det dags att samla kamraterna till ärtmiddag efter en lång varm sommar. God stämning som alltid och vår medlem, sjökaptens Hans T. Nilsson höll ett roligt och intressant föredrag om de många olika stammarna, han kommit i kontakt med under sin mångåriga vistelse som FN-representant i Mocambique i Afrika.

Vid Härnösandsföreningens ärtmiddag den 16 oktober, deltog vi med 3 personer. Det blev en härlig stämning i deras fina lokaler. Planeringskonferensen med FM-Härnösand skedde den 4-5 november ombord på kryssningsfartyget Cinderella till Åland med en styrka på 15 personer.

Inför 2015 är vi väldigt positiva speciellt med tanke på, att GIF Sundsvall åter är tillbaka i allsvenskan. Avslutningsvis gör vi som vanligt:

Vi önskar alla Flottans Mäns medlemmar landet runt God Jul och Gott Nytt År!

Gert Malmqvist

Två glada skepparkollegor möts i s/s Östersunds styrhytt. Skepparen heter Mikael Gustavsson och han kör även färja på Storsjön.

Östersund

En härlig sensommardag firade FM Östersund sitt 75-årsjubileum. Våra gäster, ett 40-tal från kusten- Härnösand och Sundsvall- anlände med buss till Östersund och lite mingel och förfriskningar hälsade dem välkomna. Så bar det av till Frösö kyrka, där alla kunde skåda ut över Storsjöbygden med de ståtliga fjällen i bakgrunden. Norrlandsartilleristernas eminente historiker berättade om, vad vi såg och gjorde tillbakablickar till de militärhistoriska och intressanta händelser, som en gång skett i det område, som bredde ut sig framför oss.

Som sig bör så inleddes föredraget med Jämtlandssången (W Petterson-Berger) till ackompanjemang av vår musiker Lill-Bengt (Bengt Bergslid).

Vi for vidare till Frösö Park, som nu övertagit och etablerat sig på flygflottillen F 4 område. Där växer nu fram hotell, restaurang, spa m.m. för att tillgodose den växande turismen i vårt område. Projektledaren Anders Wikberg (f d kock ombord på robotbåten Umeå) levererade informationen om ett spännande och framtidsorienterat koncept. Därefter bar det av till Arvesund, där SS Östersund (140 år) tagit upp trycket och var klar för losskastning. Ut på Storsjön bar det med sång och musik, god lunch och glada passagerare. Jag tror att våra medlemmar och gäster uppskattade dagen, då vi fram på eftermiddagen förtöjde i Östersund.

Jan Wikberg

Sång och musik ombord

Region Mitt

Norrköping

Vi i Östgötakretsen har varit lite osynliga på de här sidorna en tid, men det betyder inte på något sätt, att det har saknats aktiviteter. Styrelsen har nu vidtagit åtgärder, som skall leda till, att vi blir mer informativa och ett första resultat är den här sammanfattande beskrivningen av årets tilldragelser.

Vintern och våren hade vi våra månatliga och alltid lika trivsamma som välbesökta måltidsträffar i föreningslokalen, oftast för enat med någon typ av underhållning. Vid årets första sammankomst berättade Mats Hörström på ett intressant sätt, om iakttagelser från sin tjänstgöring på *HMS Carlskrona*, under piratskyddsverksamheten i Adenviken.

Nils Borin är en av våra medlemmar, som vid februariträffen höll ett fängslande föredrag om, hur det gick till, när han som befälhavare på *M/S Östanvik*, ledde bärgningen av lastfartyget *M/S Lumey*, som övergivits ute i öppen sjö. Fartyget drogs in till hamnen i Västervik och en lång rättsprocess följde, för att bland annat klarlägga fördelning av bärgarlön.

Vid årsmötet den 15 mars omvaldes större delen av sittande styrelse, med Robert Hillgren som ordförande. Efter mötesförhandlingar och välsmakande cateringmiddag samlades medlemmar och närvarande respektive i Kajutan, för att höra Lasse Lindfors från Norrköping, berätta om boken *"Hello Sweden, I am Johnny Cash"*. Lasse var nära vän med den store countrysångaren och hade en gång haft honom som gäst i sitt hem i Åby. Trubaduren Goce Lamevski underhöll dessutom med några Johnny Cash-tolkningar.

I början på april bjöds det till pubafton och vid den träffades cirka 40 grabbar i Kajutan, för en stunds samvaro med öl, varmkorv och lite annat gott tilltugg och så förstås det vanliga tugget, om såväl gamla minnen som aktuella upplevelser.

Mätta och nöjda efter ett traditionellt påskbord på dymmelonsdagen, bjöds vi på en intressant föreläsning av Janne Frisk, som gav en inblick i hur det kunde gå till, med bland annat postbefordran på en FN-camp i mellanöstern. Film och ett antal autentiska bilder, bidrog på ett effektfullt sätt till att dramatisera den föreställningen.

Doktor Gunnar Lindström, som även ingår i vår krets av Flottans Män, var kvällens föredragshållare på den sista av vårens träffar. Efter en god och närande ärtsoppa med obligatoriska attribut, redogjorde Gunnar på ett medryckande sätt, för vilka speciella krämpor vi som män kan ha att förvänta oss. Det var då oundvikligt att ibland känna

en liten ilning av obehag, samtidigt som det blev en välbehövlig tankeställare.

Andra veckan i juni, var det dags för grill-afton, där vi började med en stunds mingel i vår fina park utanför lokalen. Samtidigt hölls grillen glödande och härliga dofter såg snart till, att snålvattnet blandade sig med den lilla aperitifen. Eftersom försommarskvällen var ganska sval, föredrog vi att avnjuta vår grilltallrik uppe i matsalen. Janne Knutsson som är föreningens "guru" när det gäller IT och tekniska apparater, visade under kvällen några gamla filmer om Flottans fartyg.

Den 6 augusti åkte några medlemmar, i "bilkolonn" till Femörefortet utanför Oxelösund. Fortet var på sin tid en kustartillerianläggning och är nedsprängt i berget på halvön Femöre. Det byggdes under 60-talet, i sann kalla kriget-anda och bemanningen var hela 70 personer. Efter resan var deltagarnas uppfattning, att det museum som det väldiga försvarsmonumentet numera utgör, är väl värt ett besök.

Dagen efter måltidsträffen i augusti, med rostbiff och potatissallad, trotsade några av våra tappra sjömän såväl regn som åska, för det som var tänkt att vara en tvåtimmarstur med den lilla ångslupen *Moa*. Kanske inte helt överraskande, med tanke på den gamla damens aktningvärda ålder, blev det problem med trycket och turen fick inskränka sig till en stunds kajseglats med trevligt umgänge och medhavd fika.

Ångslupens historiska bakgrund är, att en liten grupp entusiaster i Norrköpings Ångbåtsförening, under sju år jobbade med att bygga om det mer än 100 år gamla skrovet, till en sjövärdig farkost med nytillverkad ångmaskin. Nu kan upp till 12 intresserade, erbjudas möjlighet till den speciella upplevelse som det innebär, att få tuffa fram i en tidstypisk ångslup. Förhoppningsvis kan vi se fram mot en riktig sjöresa nästa år.

När Region Mitt hade möte på Gotland den 5-6 september, placerade sig det bästa

av Norrköpingslagen på en hedersam bronsplats, bland 8 deltagande lag i den gutiska femkampen. Alla var mycket tillfreds med den välordnade och trevligt arrangerade regionträffen, där drygt 65 personer deltog. Som minne förädrades de deltagande föreningarna, en keramisk "gutebagge" att pryda hemmalokalen med. I väntan på färjan hem från ett soligt "Kalkstenshawii", hann fastlänningarna med att besöka det ståtliga skolfartyget *Gorch Fock*.

Vid måltidsträffen i september kunde vi, efter en lukullisk upplevelse i form av stekt "val"fläsk med löksås, delta i en trevlig Evert Taube-afton tillsammans med trubaduren Ronny Sjödin. Vistexter projicerades upp och stundtals stämde en ostämnd blandkör in i sången. Föreningens ordförande visade i sammanhanget upp en oanad musikalisk talang.

Lördag den 27 september (kulturnatten) var det, under några timmar på eftermiddagen, öppet hus med sakkunnig visning av såväl föreningens lokaler, med sin maritima inredning och utsmyckning, som parken med sina utställda sjöstridsobjekt. Besökarna bjöds på kaffe med dopp.

Höstens pubafton i Kajutan den 2 oktober, lockade ett 25-tal deltagare och vid den ordinarie månadsträffen ett par veckor senare, bjöds det på gravlaxkanapé och Kreolsk gryta med ris. "Ångfartyg - en del av det rörliga kulturarvet", var temat för kvällens föredrag, med Håkan Johansson som kunnig föreläsare. Håkan är bland annat känd som skeppare på ångslupen *Moa*.

Den 8 november träffades några arbetsvilliga, för sedvanlig höststädning i parken. Till månadens måltidsträff är det planerat att den kände ortopedkirurgen Jan Bergman, skall föreläsa över ämnet "Slagskepp".

Med detta vill vi i Norrköpingsföreningen, tacka för det här året och önska er alla en God Jul och ett Gott Nytt År.

Bosse Petersson

Norrtälje

FM Norrtälje vill framföra sitt varma tack till kamraterna i FM Gotland och deras medhjälpare för de ambitiösa, välordnade och roliga aktiviteterna under och kring årets regionala femkamp. Visbybesöket blev ett minne för livet!

Vi vill också tacka Jan Knutsson i FM Norrköping för hans trevliga filmreportage från mötet.

I nästa nummer återkommer vi med en resumé av vad annat vi haft för oss under året.

Sture Malmgren

Stockholm

Färd med HMS Malmö

En strålande septemberdag var vi inbjudna att följa med *HMS Stockholm* och *HMS Malmö* från Berga in till Stockholm. Dessa båda fartyg sjösattes 1984 respektive 1985 och har alltså varit i tjänst i nästan trettio år och skall nu byggas om till vedetbåtar. Fartygen låg förtöjda vid Bergapiren och vi, som skulle följa med, fördelades mellan de båda Själv hamnade jag på *HMS Malmö*.

Det är klart, att det var lite trångt i fartygen. Det kändes inte som att komma ombord på en lyxkryssare, men eftersom vi alla var besjälade av samma entusiastiska anda, fungerade samvaron väl och vi hade väldigt trevligt tillsammans. Från Berga gick vi ut på en solglittrande Mysingen, därefter genom Järnholmsund och sedan gjorde vi en tur ut i den yttre skärgården, där vi möttes av den begynnande höstens färging och stillhet. Vi gick in igen via Sandhamn och genom Sandhamnshålet och sedan den vanliga leden in till staden och förtöjde vid Skeppsbron. Där hade man satt upp ett partytält och där hölls ett "farväl-party" till fartygens ära och dit var vi också inbjudna. Där fick vi vara med i en trevlig samvaro med Flottan och träffa, bland andra, en kvinnlig kommandör.

Vi framför på detta sätt ett stort och varm tack till fartygschefen på *HMS Malmö* och hans trevliga besättning för en mycket fin dag ombord, men det är med största beklagande vi konstaterar, att vi kanske aldrig kommer att kunna göra den färden igen med korvetten *HMS Malmö*.

Lars Biärsjö

Dykningar på Regalskeppet Kronan. Föredrag av Gert Burgstaller

Föreningens program för 2014 har omfattat bl.a. dessa varit välbesökta. Så var även föredraget den 16 september, då Gert Burgstaller gästade föreningen och höll ett

intressant föredrag om Regalskeppet *Kronan* och de dykningar på vraket, han själv deltagit i och fortfarande deltar i.

Gert Burgstaller är mariningenjör och enligt honom själv också amatörmarinarkeolog.

I sitt föredrag berättade Gert om

- Fartyget
- Vad som hände 1 juni 1676
- Återupptäckten
- Utgrävningarna

Men framför allt gick han i detalj in på dykningarna, som han illustrerade med bilder och filmavsnitt.

Fartyget byggdes på Skeppsholmen i Stockholm. Byggmästare var Francis Sheldon d ä. Kölsträckningen ägde rum i oktober 1665, stapelavlöpningsen i juli 1668 och fartyget var färdigutrustat 1672. *Kronan* ansågs vid denna tid av utländska bedömare vara det största skeppet i Europa. Hon var i stort sett dubbelt så stor som *Vasa*.

Vad som hände 1 juni 1676 torde vara väl känt för FM läsare. Här ges bara en kort sammanfattning. Den svenska flottan mötte en dansk-holländsk flotta i södra Östersjön. Vid en vändning kantrar *Kronan* och exploderar. Cirka 800 av hennes 850 man omkommer. Vid slaget förlorade svenska flottan även regalskeppet *Svärdet*, amiralskeppet i 2.eskadern.

På 1950-talet inledde Anders Franzén (*Vasas* upptäckare) sina efterforskningar efter *Kronan*.

I aug 1980 hittade han vraket tillsammans med tre medarbetare. Upptäckten hade föregåtts av arkivstudier, intervjuer och sökarbete till sjöss. Genom upptäckten påbörjades det största svenska marinarkeologiska projektet någonsin. Vrakplatsen ligger cirka 6 km öster om Hulterstad på södra Öland och på ett djup av 26 meter. Bottenbeskaffenheten är ljus sandbotten, avsaknad av vegetation och föroreningar samt bottensediment bestående av tjock morän- och glaciallera.

Kalmar Läns Museum är huvudman för dykningarna och utgrävningarna, som pågått varje år sedan 1981. Årligt tillstånd ges från Länsstyrelsen på villkor, att undersökningarna skall ske utan kostnad för staten och att bärgat fyndmaterial skall konserveras och förvaras på lämpligt sätt. Dykningarna utförs till stor del av volontärer, som bor i ett gammalt dagis med rullande kökstjänstgöring och långa dykdagar varvat med långa dykfria dagar. Man paradyker två dykningar per dag och utför slamsugning och inmätning. Avlösning sker på botten, som videoövervakas.

Gert presenterade också utdrag ur expeditionens blogg (via

www.kalmarlansmuseum.se), där man bl.a. kan läsa om dykningar 2011, t.ex.

Tisdagen 12 juli. Knappt hinner vi ned i bottenlammet, innan sidorna av ytterligare en stor träkista avtecknar sig i grådkunklet på 27 meters djup. Och den här gången är det

en grymt stor sak, 120 cm lång och 60 cm bred och hög.

Onsdagen 27 juli. Efter tålmodigt arbete kunde kistan lyftas under tisdagskvällen. Resultatet av utgrävningen är fantastiskt. I kistans lilla avdelning låg inte mindre än sju specialhyvlar för dekorarbeten. Man skulle kunna tro, att det är snickarens verktygslåda, men fullt så enkelt är det kanske inte. I kistan hittades även föremål av siden och sammet, myntbörser, skor och kläder. Tolkningsarbetet är i full gång för att kunna berätta mer om kistan, dess innehåll och ägare.

Till sist rekommenderade Gert ett besök på Kalmar Läns Museum (<http://www.kalmarlansmuseum.se>) och den fantastiska Kronanutställningen. Vrakets med sina 10 000-tals föremål är en skatt, en ögonblicksbild av ett 1600-talssamhälle i miniatyr. Museet har lyckats med att visa, hur livet ombord tedde sig för 335 år sedan ur många perspektiv.

Föreningen har fått filen med Gerts presentation och avser att göra den tillgänglig för medlemmarna.

Ärtmiddag på Blasieholmen

Till årets ärtmiddag, som gick av stapeln den 9 oktober på Restaurang Blasieholmen, hade 44 medlemmar infunnit sig. Före midnatten kunde vi lyssna till vår hedersordförande, amiralen Jonas Haggren, som höll ett mycket intressant och uppskattat föredrag om Marinen av idag. Därefter följde en frågestund från medlemmarna, som Jonas besvarade med stor kunskap.

Efter föredraget stod en middag uppdukad bestående av sill med tillbehör, ärtsoppa, punsch och pannkaka, vilken intogs med god aptit. Till dryckerna och maten sjöngs passande visor. Allsångsledare var Bosse Johansson, som höll igång alla glada middagsgäster.

Vår kanslichef Leif Ljunglund deltog för sista gången i Stockholmsföreningens aktiviteter och tog farväl med att bjuda laget runt på avec till kaffet. Leif flyttar under december till Malmö. Vi önskar honom lycka till i Södern!

Birgitta Nordenbris
Örjan Sterner

Västerås

Dagarna blir kortare och ljusen tänds i stugorna. Den mörka årstiden påminner oss om att året 2014 snart skall sammanfattas och läggas till handlingarna.

I vår kamratförening har vi oroats över undervattenskränkningarna av svenskt vatten. Händelser som understryker marinens viktiga uppgift för upptäckt och avvissning av obehörig verksamhet.

Vi har händelser att glädjas åt också. Den

utomordentligt välorganiserade och trevliga 5-kampen i Region Mitt stod gotlandsföreningen för i år. Att ett Västeråslag segrade och fick ta hem pokalen var en extra bonus.

FM Västerås höstaktivitet startade som vanligt med grillning. Vi gästade Borgåsunds Båtklubb och hade en trevlig kväll. Borgåsund var på 1800-talet och några år in på 1900-talet en stor omlastningshamn för järn från bruken i Bergslagen. Skutor och pråmar förde järnet till Mälaren via Strömsholms Kanal.

I år har vi besökt Sveriges Försvarsmuseum, Arsenalen, i Strängnäs, ett nytt museum med en imponerande samling tanks och andra fordon. Vi fick en kunnig guide och fin information.

Intresset för ångmaskiner tog oss senare till Eskilstuna museum, där vi fick se entusiaster köra industriångmaskiner av varierande storlekar från 12 till 500 hästkrafter, tysta, vackra och välpolerade.

Den 6 nov hedrade vi Gustav II Adolf genom att besöka Gustav Adolf-vespern i slottskapellet på Strömsholms Slott. Kvällen avslutades med kaffe och Gustav Adolfbakelse.

Onsdagsträffarna med fika har bl.a. gästats av

- En präst som berättade om kvinnorna i bibeln
- En motorcykelkille som for till Norge och filmade "Världens vackraste järnvägsresa".
- En FM-medlem, som vuxit upp i ett laestadianismhem, berättade om laestadianismen och predikanten Lars Levi Laestadius

Vi ser nu fram mot julen och det nya året, 2015.

Vi önskar er alla en riktigt GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR

Bengt Larsson

Region Syd

Karlshamn

Under våren och sommaren har vi haft ett antal aktiviteter. Vi började med att vårstada stugan både ute och inne. Det blev så bra resultat, att vi lyckades locka till oss riksdagsmannen Peter Jeppsson från Blekinge, som sitter i försvarsutskottet. Han presenterade sina tankegångar kring vår försvarsmakt med stor inlevelse och kunnsighet. Peter lyckades därigenom skapa en nyfikenhet bland publiken och många frågor ventilerades och besvarades. Peter klarade och bjöd även på lite personliga funderingar, medan vi slutligen bjöd på Görans fantastiskt goda ärtsoppa och naturligtvis den varma punschen därtill.

Vi deltog vid Marinens dag men även vid Nationaldagsfirandet och Karlshamns 350-års jubileum. Alla föreningar och organisa-

Arsenalen, Sveriges Försvarsmuseum

En kunnig guide

tioner i Karlshamn erbjöds att delta i en par rad med fanor och FM fana var givetvis representerad.

Vi samlade många deltagare vid ett grill-samkväm på gräsmattan utanför stugan i samband med Nationaldagsfirandet. Grill-samkvämet bör bli återkommande, när tillfälle ges.

Vid månadsmötet i september höll vår ordförande Rolf Pärnhem ett intressant föredrag om Kuba. Rolf har tidigare varit verksam där, men hade nu efter många år gjort ett återbesök för att bl.a. hälsa på gamla bekanta. Av tal och bilder framkom helt tydligt, att steget är långt för Kuba till en demokratisk samhällssyn. De gamla amerikanska bilarna från 40- och 50-talet används fortfarande och man lyckas på något sätt

hålla dem vid liv. Motorerna är dock i regel ersatta med modernare asiatiska dieselmotorer. Frågan är vad en svensk bilprovare skulle säga vid en besiktning.

Ordförande höll även ett föredrag i FM-stugan under kulturnatten i Karlshamn. Det handlade om kosthållet på marina enheter under 1500-till 1700-talet. Sverige var tidvis hårt ansatt och det var inte lätt att få fram mat och proviant. Föredragshållaren visade, att svenska flottans kosthåll hade det minsta kaloriintaget per man jämfört med andra europeiska flottor. Lite drastiskt skulle man kunna påstå, att vi förlorade vissa sjöslag, eftersom vi fick för lite näring eller dålig mat. Alltså slåss bättre mätta än hungriga. Tur att maten är så bra idag.

Vi har även hunnit med att höststäda stu-

gan samt haft en Lo F konferens i Karlshamn i mitten av oktober med FM Trelleborg som värd.

Vi besökte våra vänner i Roskilde Marine förening Danmark och de gjorde återbesök under perioden. Det blev ett trevligt och mycket uppskattat utbyte med våra danska kolleger.

Vid oktobers månadsmöte fick vi besök av f.d. ubåtschefen Bertil Swedlund. Bertil är även ordförande i ubåtsklubben Hajen. Vi fick en intressant genomgång av, hur tekniken på våra ubåtar har förändrats och utvecklats genom tiden. Vissa ubåtar har byggts mer för spaning, medan andra har haft andra syften och fler torpeder.

November månadsmöte skedde i samverkan med föreningarna Blekinge sjöfartsmuseum och Club Maritim i Karlshamn. Andreas Linderöth, forskare vid Marinmuseum, berättade om ubåtar och miljön ombord. Han har även skrivit en bok i ämnet. Vid hans besök fick vi även information om den nya ubåtshallen vid Marinmuseum.

Bo Ringdahl

Malmö

På nationaldagen fick FM Malmö motta en stor flagga med Wasakärve vid en ceremoni vid rådhuset i Malmö. Mottagare var Dick Heimsten och Göran Hagman. Dick, som aktivt har skött skriftväxling och allt, som behövs för att detta kunde ske, fick äran att ta emot flaggan för föreningen.

Efter sedvanligt sommaruppehåll samlades föreningen till höstmöte den 18 augusti. Vi började då med att Dick och Göran fick förevisa den fina flaggan och därefter var det ordförandes tur att dela ut fyra hedersutmärkelser: Ankarmedalj i silver, som tilldelats våra medlemmar Thomas Kristoffersson, Stefan Leo, Dick Heimsten och Göran Hagman.

Efter genomgång av höstens månadsmötesprogram, där en blandning av föredrag och filmföreläsning dominerar, vidtog intagandet av Göran Hagmans delikata sillmackor och den sedvanliga ärtsoppan. Uppkoppling av dator och högtalare kontrollerades och så visades några av filmerna från SMB:s senaste DVD om Flottan under 1900-talet. Många igenkännanden och reflektioner! "Då hade vi ju en Flotta" var väl den dominerande tanken. Det fåtal fartyg som finns nu må vara moderna men alldeles för få!

Nästa möte var den 22 september och som gäst och föredragshållare besökte ordförande i FM Karlshamn Rolf Pärnhem oss. Vi inmundigade vår sillmacka och ärtsoppa och sedan blev det en tur till Kuba med Rolf Pärnhem som guide.

Rolf som tidigare jobbat på Cuba åter-

Flottans Män Karlshamn klara för Nationalsagsfirande

vände som turist för att kolla om det hade blivit bättre under tiden, men tyvärr så var inte mycket förändrat.

Hans Carlsson höll en orientering om vad som hänt i affären Thyssen-SAAB och ser positivt på utvecklingen.

Den 17 och 18 oktober var det dags för Regionmöte i Karlshamn, där vi träffades i deras förmåliga föreningsstuga. Inte utan att vi "lokallösa" blir lite avundsjuka.

Efter inkvartering blev det dags för gemenskap, där Trelleborgarna med Göte Lindberg i spetsen hade ordnat förtäring. Som vanligt, när man träffas, så blev det minnen och aktuellt, som blandas. Så småningom blev det att koja in och få en välförtjänt vila.

Efter frukost vidtog möte, där Göte höll i ordförandeklubban. Vi fick information om nästa års Riksmöte och diskuterade, vad som skulle tas upp på nästa möte med Riksförbundet. Vi kom så småningom till punkt lagom till lunch och därefter skildes vi och anträdde vägen hem.

Nästa punkt på programmet blev månadsmöte den 20 oktober med måltid och ett föredrag om något så udda som en kanonbåt byggd i England 1861, förflyttad i delar till Sydamerika samt transporterad med mulor och åter monterad och sjösatt i Titicacasjön 1870. Bruno Lindquist hade gjort en resa i Sydamerika och bland annat hittat denna godbit med lite svensk anknytning. Maskinen var nämligen en 4-cylindrig Bolinder installerad 1914 och den är idag världens äldsta och största i sitt slag ännu fungerande tändkulemotor.

Efter pannkakor, kaffe och lotteri så kom mötets överraskning, en film från byggnad av Falsterbokanalerna. Vi, som är bortskämda med enorma entreprenadmaskiner, som gör allt, fick se vilket tungt manuellt arbete, som gjordes i krigets skugga! Vad sägs om att handsåga 3½ tum spånt, 1,6 kilometer

Hans Carlsson

Thomas Kristoffersson, Dick Heimsten, Göran Hagman och Stefan Leo med utmärkelser

Trelleborg

Trelleborgsföreningen hade sitt första möte efter sommaren torsdagen den 11 september och där påminde inledningsvis ordföranden Göte Lindberg oss, om vad som hände för 13 år sedan. d.v.s. det datum, då Terorn i USA förändrade hela världen.

Kvällens gäst var ordföranden i Flottans Män i Karlshamn, Rolf Pärllhem, som på ett underhållande och lärorikt sätt talade om några av Sydamerikas länder. Rolf har i flera år bott i Peru och arbetat i Brasilien, Chile, Columbia och Argentina och första gången han besökte Sydamerika var med *HMS Älvsnavn* år 1957. Fartyget gjorde då en av sina många långresor i flottans tjänst. Rolf träffade indianer, som i rakt nedstigande led var ättlingar till Inkaindianer och dessa har sin egen gud, som är solen. Taxiförare drabbades av många strapatser genom Anderna per bil på smala vägar och stup på flera hundra meter och detta klarade förarna, genom att Jungfru Maria stod som staty på vissa platser, då han stannade och knäböjde för att sedan fortsätta färden i hög fart.

Att flyga med gamla DC 3:or, som vi i Sverige har på museum, var alltid lika spännande och ofta var resultatet, när piloten skulle landa, att något hjul lossnade och det blev en mindre lyckad markkänning. Att gummibaronerna levde flott i Amazonas bevisades, genom att de byggde ett vackert teaterhus mitt inne i urskogen, där gatorna var klädda med gummi istället för med vagnshjulen och där frackar och kostymer skickades med båt till Paris för kemtvätt.

Eftersom Chile är så smalt, kunde Chile-narnas sängar endast placeras i nord-sydlig riktning. Låg de i ost-västlig riktning hade man huvudet eller benen i Argentina. Detta är ju självklart en skröna.

Rolf kommer att besöka oss fler gånger för att berätta om mycket annat, han varit med om. Många andra äventyr och episoder, som Rolf varit med om, fängslade "gubbarna" till absolut tystnad. Efter Rolfs framförande bjöd klubbmästaren Jonny Svenning på "Skånsk Kalops men rödbetor", vilket smakade utmärkt gott och backningen behövman inte vänta på. Efter dragning av laxlotteriet satte vi kurs hemåt i den ljumma septemberkvällen.

Göte Lindberg

Det var en ovanligt vacker höstkväll, när ett trettioårigt sjömän bänkade sig i vår lokal för det årliga höstmötet. Ordföranden Göte Lindberg höll i klubban med van hand. Vår medlem Kurt Persson skänkte en tavla med Regalskeppet Vasa, för vilken vi tackar. De olika punkterna i dagordningen avhandlades snabbt. Nämnas kan, att vi idag har 116 medlemmar. Medlemmarnas förslag på aktiviteter för år 2015 antecknades. Mötet

beslöt också, att en TV med uttag till Lap-Top skall inköpas för att underlätta för kommande föreläsare.

Efter mötet serverades en härlig tysk rätt, Haxe med surkål och potatismos. Tack köksmästare Jonny för denna läckerhet. Ovanligt nöjda och mätta sjömän begav sig hemåt i den ljumma aftonen.

Den 13 november, en riktigt dimmig och fuktig dag, hölls novembermötet i vår klubblokal. Vi gästades av Örlogskapten Jan Tornerhielm, som gjorde en sammanfattning om det labila läget i världen och situationen i allmänhet men med stor tyngdpunkt på Ryssland och dess aggressionspolitik. Det spekulerades om Putins försök att hålla samman ett rike, som består av 28 länder och dessas livsviktiga transportleder. Två tredjedelar av Rysslands behov av import går via Västeuropa och en av de viktigaste lederna är Östersjön. Där spelar Gotland en mycket stor strategisk roll.

Under hela föredraget var det tyst i lokalen, eftersom ämnet fascinerade oss alla och tankarna fanns hela tiden på det svenska "försvaret". Tack Jan för ett briljant framförande och du är redan inbjuden igen till nästa år.

Veikko Bern

Västervik

Det har varit en lång, varm och skön sommar. Den bästa på flera år. Så var det dags igen för Flottans Män att sätta igång mötesverksamheten. Vid vårt augustisammanträde berättade Markus Nord om sina vint-riga äventyr under vatten och jord i de jämt-ländska fjällen upp emot norska gränsen.

Markus ingår i ett dykarlag, som arbetar

med att kartera en underjordisk älv, som ligger i Bjurälvens naturreservat i Frostviken, Nordvästra Jämtland. Närmaste ort är Stora Blåsjön, där också expeditionen har sin huvudbas. Området har en mycket kalkrik berggrund och är fyllt av doliner (jordtrattar med vattenförbindelse med den underjordiska älven). Dykningarna sker från en dolinsjö och kan endast genomföras på vintern, på grund av att vattenflödet då är relativt lugnt. Med mätutrustning karteras den underjordiska floden och emellanåt kommer man till underjordiska grottsalar. Markus visade en DVD om dykningarna och berättade, hur arbetet går till. Han berättade om älvens underjordiska sträckning liksom om den rigorösa säkerheten. Med linmarkeringar, utplacerade säkerhetstuber och dubbelrade kommunikationssystem. Det blev en mycket spännande och iskall redovisning i den varma augustikvällen.

På vårt septembermöte blev det fullt i stugan. Ämnet för kvällen var Västerviksminnen och den inleddes som vanligt av vår ordförande Åke Revelj med formalia. Så tog Eines Lagerlöf vid och berättade om sitt barndomshem på Stationsgatan 4, en gammal ditflyttad kåk som det bodde 18 familjer i med dass på gården förstås. Pump fanns bredvid och slaskbrunn, som man hällde ut pottan i. Det var ju inte särskilt hygieniskt men Eines överlevde och är nu några och 80. Efter mörkrets inbrott så ville man inte gärna gå på dass ensam. Så man letade upp en kompis. I huset bodde 46 ungar, så det fanns att välja på. En gång gick han in på dass med en tjejkompis. Då kom mamman och undrade, vad de höll på med. Alla vuxna karlar hade jobb och fruarna skötte hushåll och ungar. Eines kommer ihåg storstrejken 1936. Det kom tyska strejkbrytare och det kunde gå ganska hett till.

Pelle Sörskog berättade om Mosse

Markus Nord. Foto Daniel Nordin

Strand, som satt på Cafe Fenix. Och så kom man in på Dala som sa till servitrisen, "Kan vi inte gifta oss du och jag?" Och servitrisen undrade varför då. Dalas svar kom raskt – "För att vi passar så bra ihop. Vi är lika fula bägge två." Men tillbaka till Mosse Strand och hans spektakulära självmord. Nu tog Pelle Olsen över. Jo, han gick genom stan och bar på ett kraftigt rep. Folk frågade Mosse – Vad skall du med repet till. Och Mosse ropade tillbaka "Jag skall bort till Kulbacken och hänga mig. Och det gjorde han.

Kvällen blev sen och minnena många. Samtalen över borden blev både glada och minnesrika.

Vårt oktobermöte inleddes med att vår ordförande Åke Revelj redovisade erfarenheterna från LOF-mötet i början av månaden. Därefter fick Tony Wärdig ordet och berättade om den pågående sökandet efter undervattensfarkoster i Stockholm Skärgård. Han hade själv aktivt deltagit i motsvarande sök- arbete i tidigt 80-tal och kunde dra flera paralleller. Så kom huvudtalaren för kvällen. Lina Johansson. Hon berättade om sin hemö, Hasselö. Med några ord berörde hon öns historia, men uppehöll sig en hel del kring hur Hasselö fungerar idag. Här finns vandrarhem, flera restauranger och många aktiviteter. Hon hoppades på förbättrade kommunikationer till ön och tecknade en förhoppningsfylld framtid för Hasselö.

För övrigt är det full fart på förberedelserna för Riksårsmötet i Västervik och vi i Flottans Män i Västervik önskar er alla varmt välkomna till oss och Lysingsbadet.

Christer Warfvinge

Växjö

Nationaldagen

Nationaldagen firades på sedvanligt vis. 25 personer avnjöt nypotatis, sill och jordgubbstårta. Kl. 21.00 spelade Holger ner fanan och nationalsången ljud över nejden. Årets andra dragning i medlemslotteriet företogs och vinnare blev Bengt Denward. Grattis!

Grillkalas med regn

I slutet av juni kan vädret vara både si och så. Det här året var det så - så regnigt. I skydd för både åska och spridda skurar blev det inga yttre aktiviteter. De 22 deltagarna fick samsas inomhus istället och ägna sig åt bl.a. krysslösning.

Årtafton med hedersgäst

Flottister har ett speciellt beroende av ärt-soppa, det är känt. Den populära årtaftonen den 18 september samlade 21 deltagare och dagen till ära hade föreningen bjudit in vår kära granne Maja, som sägs vara mycket förtjust i plättar med sylt.

Med rara ärtor skapas utmärkt förplägnad, men grannen Maja, hade nog störst förväntningar på plättarna.

Bosse Ivarsson 70 år

I samband med Augustifesten fick Bosse Ivarsson föreningens glasankare efter att ha fyllt 70 år.

Som nybliven 70-åring tilldelades Bosse Ivarsson Växjöavdelningens glasankare. Ankaret överlämnades av ordförande Sten Svensson t.v.

Uppskattad augustifest

När sommaren började lida mot sitt slut, närmare bestämt lördagen den 23 augusti, samlades en stor skara för en kulinarisk afton. Vi gästades av två kamrater från Västervik, Bo Nord och Christer Warfvinge. Dagen till ära var det två gästkockar, Bo Ivarsson och Evert Karlsson, som stod för maten. De inte bara lagade maten utan gästerna blev högtidligt serverade vid bordet. Efter huvudrätten höll Christer Warfvinge ett mycket uppskattat föredrag om båtsman Humbla. Stämningen var hög och till kaffet var det lottdragning och även dragning i medlemslotteriet. Denna gång var det Stig Pettersson, som avgick med vinsten, som sedvanligt är en gratisfest i Marinstugan.

FM-gossar på Neptunbesök

En solig dag, närmare bestämt en söndag, samlades ett gäng FM-gossar och till och med en dam, vid Marinstugan för att samåka till Flottans vagga "Pinan" för att besöka Marinmuseets senaste sevärdhet, ubåten Neptun. Före rundvandringen och i vänta på en guidning på övre däck på ubåten intogs en god lunch på restaurangen Skeppsgossen.

Christer Warfvinge höll ett mycket uppskattat föredrag om båtsman Humbla.

Neptunhallens utsmyckning består av en tidsresa från ubåten Hajen, Flottans första ubåt, till Neptun. Den guidade turen i ubåten gav inte gamla garvade sjömän mycket – för att vara ärlig kan man säga att dessa unga guidande grabbar var dåligt pålästa. Det är bara att hoppas, att det blir bättring på den punkten. För övrigt hade vi en trevlig dag.

Höstfest

Den 18 oktober var det dags för den årliga höstfesten. Stugan var i stort sett fylld av förväntansfulla gäster, för det gick rykten om, att klubbmästarna varit på älg- och rådjursjakt. Jodå, mycket riktigt, det serverades älg- och rådjursgryta, procentad med olika grönsaker. Vad serverar man som förrätt till sjömän med vaggande gång? Jo, gubbröra på grovt bröd, (och en lilling till den). Till dessert blev det äppelkaka med vaniljsås. Stig och Holger stod för musiken till allsången, som stod högt i tak med Evert Taube och sjömanslåtar. Det företogs även lotteri under kvällen, där vinster bestod av nyttosaker.

Marinens musikkår i Växjö Konsert-hus

Marinens musikkår har gästat Växjö och hållit konsert tillsammans med Per Tengstrand. Det blev en underhållande kväll i ett välfyllt konserthus. Per T. slog ett slag för den nedläggningshotade kåren. Växjö FM fanns på plats med flaggor och roll-up för att kanske få kontakt med f.d. sjömän. Vi delade ut intresselappar, kamratblad och FM-tidningar med passerat bäst före-datum. Materialet hade en strykande åtgång och förhoppningsvis, något som kan komma att ge frukt framöver för föreningen.

Greger Johansson text och foto

Region Väst

Göteborg

Varför har Göteborgarna inte hört av sig i Flottans Mäns gemensamma tidskrift på många nummer? Det beror nog främst på skiftet av ordförande, där jag inte förstått alla mina uppgifter. Förhoppningsvis bättre jag mig i fortsättning.

Hur kom det sig, att jag blev ordförande i FM Göteborg?

Jag blev faktiskt medlem i Flottans män redan hösten 1963 (i huvudföreningen, som det då kallades). Någon nämnde för mig, att det kunde vara bra att vara medlem där. Därefter var jag av naturliga skäl aldrig med på möten eller andra aktiviteter, då jag huvudsakligen var till sjöss eller i andra delar av landet. Fram mot slutet av 80-talet glömde jag troligen bort att betala medlemsavgiften. Jag har inget minne av någon påminnelse och så upphörde medlemskapet utan någon reaktion från mig eller FM (ingen fadder verksamhet som tog hand om nya medlemmar). Då jag 1999 blev landplacerad i Göteborg, där jag bott sedan mitten på 70-talet, så kom jag i kontakt med FM Göteborg och bestämde mig för att gå med, så jag blev medlem från januari 2001. Inte heller nu blev det något deltagande i möten eller andra evenemang, men efter några år började Bertil Andreasson att bombardera mig med förslag, att jag borde ha en styrelseplats. Då hade jag åter lämnat Göteborg och tjänstgjorde vid Must i Stockholm. Jag lovade att ställa upp, så snart jag gått i pension. Detta inträffade den 31 december 2013!

Jag blev alltså inte direkt överraskad, när jag strax efter nyår blev anmodad att komma till Marinstugan för att frågas ut av valberedningen (låter som ett norskt sjöslakteri) inför eventuell framtid som ordförande i föreningen. Jag hade endast väntat mig en

styrelsepost och inte att direkt bli ordförande, så jag var lite tveksam. Jag hade emellertid någon timmes trivsamt samtal med valberedningen, som sedan föreslog mig som enda kandidat till ordförandeposten. Jag ställde även frågor till valberedningen och förstod genast att ordföranden kan liknas vid en slags upphöjd potentat, som delade ut uppgifter till sin stab (styrelsen), som därefter sköter verksamheten i takt med ordförandens rappa klubbslag. Det lät bra och jag lät mig övertalas att ställa upp. Det har jag inte ångrat men det visade sig, som man kunde ana, att det var betydligt mer att stå i för ordföranden, än vad jag inledningsvis fick reda på.

Vad har hänt under året och vad är på gång?

Den 26 februari deltog jag tillsammans med Bertil Andreasson i Bojens årsmöte och fick lära känna den delen av verksamheten med många nya trevliga/nyttiga bekantskaper.

Lördagen den 1 mars var det inplanerat ett regionmöte för Västra regionen, som sedan några år tillbaka alltid genomförs i Marinstugan i Göteborg oavsett vilken förening som är sammankallande. Detta förfarande underlättar för oss i Göteborg, som slipper resa, men det behöver ju inte vara hugget i sten för all framtid, då det kan vara trevligt för oss från Göteborg att besöka våra övriga västföreningar. Jag deltog i mötet som blivande ordförande. Det var lärorikt och nyttigt.

Vårt årsmöte genomfördes lördagen den 8 mars. Vid årsmötet valdes jag planerligt till ordförande. Vid årsmötet avgick såväl den tidigare ordföranden Bertil Andreasson och vice ordföranden Gunnar Ekbladh, vilka avtackades. Till ny styrelseledamot valdes Lars Janevik. Årsmötet avslutades med ett konstituerande styrelsemöte för den nya styrelsen, varvid Jan-Eric Knutas utsågs till vice ordförande. Övriga befattningar kvarstod sedan den tidigare styrelsen (1.e och 2.e sekreterare, kassör, stugfogde,

klubbmästare, ledaren för sångkören, webmaster och medlemsregistrator).

Vidare har det genomförts ett antal klubbafnär med hyggligt deltagande under våren med olika intressanta föredrag.

Den 1-3 juni deltog jag, Bertil Andreasson, Lars-Erik Wennersten och Börje Kjellstenius i Riksårsmötet på resa med Stena Vision mellan Karlskrona och Gdynia och åter. Detta var en viktig milstolpe för mig, då det var premiär och lärorikt. Det var en av LoF Karlskrona väl arrangerad och genomförd verksamhet från start till återkomst på Verkö. Besöket i Polen var trivsamt även om vädret inte var det bästa. Mötet presenterades i Flottans Män nr 2.

Under året har vi som alla vet haft besökare från våra nordiska grannländer inom ramen för det Nordiska marina kamratföreningarnas möten vartannat år. Detta möte genomfördes 13-15 juni med ett femtiotal deltagare från de olika länderna. Danmark hade som vanligt största truppen. Vid detta möte visade sig vädret från sin bästa sida. Mötet och verksamheten i övrigt har presenterats med bravur i Flottans Män nr 3.

Onsdagen den 24 september deltog ett tiotal av Flottans Män Göteborg i en av Svenska Flottans Reservofficersförbunds Göteborgskrets (SFRO:G) anordnad kvällsföredrag av f.d. marinattachén i Moskva, PA/kk Christinan Allerman. Föredraget handlade om ryska marinens utveckling och Rysslands säkerhetspolitiska läge och ambitioner. Föreläsningen ägde rum i Bohussalen på Kärningberget. Totalt ett 50-tal åhörare från olika föreningar m.m. deltog i den högtintressanta föreläsningen med åtföljande timme för frågor och diskussion.

Torsdagen den 25 september genomfördes en klubbafn med ett intressant föredrag om färjetrafiken i Göteborgs södra skärgård med ett 30-tal närvarande.

Lördagen den 27 september genomfördes höstens regionmöte väst i Marinstugan med deltagande från alla föreningar i regionen. Själv kunde jag inte närvara på grund av akut magsjuka, men mötet genomfördes på ett bra sätt genom styrelsen och den inhopade mötesordföranden Lars-Erik Wennerstens säkra regi.

Den 23 oktober genomfördes en klubbafn gemensamt för Bojorna och Flottans Män, där temat var musik. Detta visade sig vara en riktig "kioskvältare", där det ganska snart stod klart, att vår stuga skulle bli närmast överfylld. Resultatet blev över högt ställda förväntningar. Cirka 60 gäster av båda könen deltog och fick lyssna till gamla välkända toner från duon Refräng & Co (Gunilla Hansson och Kent Johansson). Det var mäktigt populärt och inte minst den humoristiska sidan av paret uppskattades av deltagarna.

Den 5 november var jag inbjuden av f.d. chefen för Väst kustens marinkommando och tidigare underrättelsechef inom Försvarsmakten, PA/kmd 1 Nils-Ove Jansson,

Delar av Göteborgsföreningens styrelse hösten 2014. Från vänster: Sture Magnusson, Anders Andersson, Börje Kjellstenius, Boris Lundqvist, Lars-Erik Uhlegård, Jan Eric Knutas, Tore Nyblom, Leif Lindenhag och Lars Janevik. Av styrelsen saknas Hans Holmqvist och Åke Åsberg. Foto: Redaktören av Pejling Karl Harry Dahl (sedan den 10/11 styrelsemedlem).

när denne presenterade sin nya bok "Omöjlig ubåt" som han ger ut på eget förlag med stöd av bl.a. Kungl. Örlogsmannasällskapet (KÖMS). Den här boken behandlar ju ett aktuellt ämne – ubåtsincidenter, under främst 80-talet. Detta sammanföll för bara några veckor sedan med en ubåtsincident i Stockholms skärgårdar. Denna incident m.m. tar jag upp och analyserar i vår förenings (regionala) tidskrift *Pejling*, nummer 4/2014, i form av en ledarartikel.

Vår välenommerade sångkör har genomfört ett antal framträdanden och rönt sedvanlig uppskattning.

För övrigt har det regelbundet genomförts styrelsemöten, onsdagsöppet mellan 11-14 och söndagsöppet 11-14 för såväl medlemmar som intresserade i övrigt.

Under hösten har FM Göteborg deltagit vid de trivsamma 75-årsjubileerna i Halmstad och Lysekil.

Bojorna har, under ledning av sin charm-

Halmstad

Höstens stora begivenhet har varit förenings 75-årsjubileum. Festligheterna varade ej i dagarna tre, men var väl så intensiva på olika sätt. Lördagen den 20 september avåts jubileumsmiddagen i Siriusordens lokaler i närvaro av riksordföranden med maka, kommunalfullmäktiges ordförande, representanter från vår vänförening i Danmark m.fl., inalles 68 personer. Vi, som var närvarande, kunde konstatera, att vår festkommitté hade lyckats till 100 %. Ett stort tack till kommittén med medhjälpare. God mat, goda drycker, god service, trevliga tal, gemytlig stämning präglade middagen. Efter avslutad middag bjöds på underhållning i form av medryckande irländsk folkmusik serverad av "The Rashers". Därefter kunde de, som ville, ägna sig åt foxtrot, tango, quickstep m.m.

Vid höstens första kamratafton hade vi, för fjärde gången, besök av Torgny Ahlgren från "Föreningen Gamla Halmstad", denna gång tillsammans med Kerstin Wedin. Kerstin berättade om föreningen, där bl.a. en av våra medlemmar, K B Bjering, gjort gedigna insatser. Torgny visade som vanligt filmer med total och fullständig halmstadnostalg. Denna gång fick vi bl.a. se en film från premiärturen med Lion Ferrys färja Kronprins Carl Gustaf på den nya linjen Halmstad-Köpenhamn-Travemünde. Denna filmskatt tycks inte sina, nygamla filmer varje gång Torgny besöker oss. Det lär bli fler besök och flera filmer i ämnet och inga blir gladare än vi.

Vid oktober månads kvartalsmöte hade osedvanligt många medlemmar kommit och denna "trend" höll i sig på efterföljande städdagar -glädjande. På kvartalsmötet överlämnade vår hedersmedlem, tillika hedersskeppsgossen Carl-Gustaf Ber-

anta ordförande Laila Bruto, lämnat betydande stöd till Flottans Män under året och genomförde sedvanligt årets luciafirande i marinstugan den 6 december.

Jag passar på att orientera om att vår tidskrift *Pejling* kommer att förnyas fortlöpande och vi har nu ändrat huvudet på förstasidan, så att på signalmasten, till vänster, nu finns en örlogsflagga i topp (istället för den tvärskurna) och signalflaggorna VÄST på sejnfallet till höger. Det vänstra sejnfallet har FM standert som tidigare.

Tidigare hade vi ju en bild på Nya Varvets ståtliga kasernbyggnads mitt med torn och örlogsflagga. Men det speglar ju inte längre

verkligheten. Förnyelsen har pågått successivt sedan nummer 3/4 2013 i några steg fram till kommande nummer 4, där vi menar att tidskriften speglar ett västsvenskt perspektiv, varför underrubriken nu lyder Förr, nu och framtid från Flottans Män och Bojor i Göteborg. Det västsvenska kommer att synliggöras främst i form av ledarartiklar, som kommer att spetsas lite kring försvaret i/av Västsverige nu och i framtiden med prioritet till de marina delarna. Läs och begrunda!

God jul och Gott Nytt år från Göteborg

Lars-Erik Uhlegård

genstråhle, ett standar, som tillhört f.d. Skeppsgosseföreningen i Stockholm. En mängd föremål från nämnda förening har förvarats på *Najaden*, men i samband med försäljningen har dessa föremål skingrats. En del av föremålen finns nu på Marinmuseum i Karlskrona. Ett vackert standar, som påminner om en viktig epok i Flottans historia, finns nu i vår ägo.

Ovan nämnda städdagar återkommer årligen och till dem, som inte deltagit tidigare, vill jag säga: Vi gör mer än bara städer. Vi äter, ljuger och umgås, bl.a.

Vid oktober månads kamratafton berättade vår egen sjöhistoriker, Stellan Nilsson, om tyska slagkryssaren *Scharnhorst*. Vi fick "följa med" slagkryssaren på första uppdraget, då bl.a. engelska hjälpkryssaren *Rawalpindi* sänktes, likaså på ett senare uppdrag när hangarfartyget *Glorious* gick till botten. Vi fick också höra om *Scharnhorst*s mångomtalade utbrytning från Brest, tillsammans med *Gneisenau* och *Prinz Eugen* i februari 1942. Föredraget avslutades, som kanske sig bör med sänkning- en av slagkryssaren. Fartyget sänktes i de-

cember 1943 vid Nordkap. Drabbningen inleddes med artillerield från *Duke of York* och fullbordades med torpedanfall från bl.a. kryssaren *Belfast*, nu museifartyg i London. Att Stellas föredrag engagerade närvarande medlemmar märktes tydligt, alla satt tysta under framförandet.

Kamrataftnarna kommer att fortsätta som vanligt kommande år. Kommande januari kommer kamrataftonens föredrag att ha rubriken "Minröjning i Afghanistan och utanför Baltikum". Kapten Johan Olsson berättar. Vi i styrelsen tar mycket gärna emot förslag på föredragshållare. Du själv har kanske något att berätta?

Verksamhetsår nummer 75 går mot sitt slut. Vid en historisk återblick kan man konstatera, att under någon period har det gått "trögt" med föreningens verksamhet. Dylaka tendenser finns inte idag, inte ens strax bortom horisonten. En förening är dess medlemmar och därför säger jag ett stort tack till alla, som ställt upp i alla möjliga och omöjliga sammanhang.

Tack för i år och God Jul och Gott Nytt År

Kjell A Jönsson

Överlämnande av Skeppsgossestandar.
Foto Leif Leihed.

Jönköping

Flottans män besökte Örlogsstaden.

Till Karlskrona, Örlogsstaden, åkte Flottans Män i Jönköping på två dagars studiebesök.

För flottister i Sverige finns en tvehågsen längtan till lumpartiden i Karlskrona eller "Pinan", som staden kallades av de nyinryckta

Besöket inleddes med Bataljon Sparre, som nu förvandlats till det statliga Boverket. Den gamla matsalen har blivit del av gymnasieskolan af Chapman och den tjusiga Flottans Simhall är riven och utplånad. Men i hörnet av det gamla bataljonsområdet, alldeles intill vattnet, huserar ännu Marinens Musikkår, som fick besök av Jönköpingsflottisterna, som välkomnades av chefen själv. Man fick information om läget för den nedläggningshotade Musikkåren, som nu sätter allt sitt hopp till en nyttillsatt utredning om Försvarsmusikens framtid i Sverige. I Sparresalen hade Marinens Musikkår repetition och besökarna fick således ta del av ett 300 årigt kulturarv, som nu riskerar att försvinna.

Det 100 åriga Varmbadhuset i Karlskrona - med bevarade bassänger och skinande mässingstänger - väntade sedan på grabbarna, som njöt ångbastu och 32 graders basängvärme.

Men något karakteristiskt hade försvunnit ur stadsbilden i örlogsstaden: blåkragar, som nu är utmönstrade!

Gruppen intog, under kassörens och klubbmästarens ledning senare på kvällen middag bestående av årtor, pannkakor och punsch i Fylgiasalen på Marinens kursgård Skönstavik, där gruppen var inkvarterad.

Lysekil

Flottans Män på fantastisk Räksafari

Klarblå himmel och sol, nordlig vind 1-3 m/sek var det, när 58 deltagare från Flottans Män Lysekil inklusive nära och kära vänner embarkerade passagerarbåten Windros lördagen den 14 juni för en båtutture till Käringsön inklusive räkfrossa.

Windros kapten, Ingemar Johansson, förde oss över Gullmarsfjorden under Skaftöbron. Vi passerade inloppet till Nordströmmarna och begav oss in i Vägeröds dalar. En magnifik vårväxtlighet och ett livligt fågelliv mötte oss. Vi såg sjöfåglar av alla sorter med tillhörande ungar i våtmarkerna runt Vägeröds dalar. Det blev en otroligt vacker försommarupplevelse.

Malö passerades på babordssidan och Evert Taubes "Maj på Malö" blir hägkommen med några spridda strofer. Vi fick Ellös rätt förövr. Samhället nämns som fiskeläge

Flottans Män i Örlogsstaden framför Försvarets spjutspets: korvetten Karlstad.

Från vänster Hans Müntzing, Leif Aljered, Anders Bergström, Hans Ingevall, Måns Suneson, Anders Rehnqvist, Jan Hallström, Jan Johansson, Hans Suneson, Carl-Gustav Dybeck, Peråke Strandsäter, Ingvar Ericson.

Kvällen avslutades med kornettmusik: tapto och Il Silenzio, som ljud i Skönstaviks kvällsmörker.

Dag två inleddes med besök i Örlogshamnen, där gruppen fått särskilt tillstånd att studera Försvarsmaktens senaste spjutspets, korvett typ Visby, som nu levererats i fem exemplar till Marinen. I detta fall blev det besök på korvetten Karlstad. Som tack för besöket fick fartygschefen av kassören Hans Suneson ta emot den nyutkomna boken "Jönköping, stormaktsstaden, 1614 och framåt".

Besöket avslutades i den nybyggda Ubåts-

hallen vid Marinmuseet, där ubåten Neptun från 1980 talet, nu ligger för evigt förankrad på torra land till allmän beskådan. Ciceron och guide var f.d. fartygschefen på Neptun under 1980-talet, Leif R. Carlsson. Ett varmt tack framfördes av ordförande Måns Suneson till Leif, som också fick ta emot en butelj välsmakande dryck.

Stöd till studieresen fick gruppen ur Prins Carl Gustavs Stipendiefond, som Flottans Män i Jönköping tilldelades 2012.

Leif Aljered

i skriftliga källor första gången år 1610. När sillperioden försvann, livnärde sig befolkningen på annat fiske, jordbruk och sjöfart. Under 1900-talet tog livsmedelsindustrin och båtbyggeri över som huvudnäringar. Ellös har idag cirka 1000 innevånare. Gullholmen passerades i låg fart och den täta och sjönära bebyggelsen beundras. Gullholmen är en unik ö, som bevarat mycket av sin gamla karaktär, detta trots att ön till stor del huserar sommargäster en begränsad del av året. Med anor från 1200-talet är Gullholmen ett av Bohuslänns äldsta fiskelägen, sammanvuxen med Stora och Lilla Härmanö. Förutom skepparmuseum, fågelmuseum, konstmuseum och stenstugan från 1800-talet anordnas det under sommaren seglarskola, minigolf samt natur- och kulturvandringar i Härmanö naturreservat. Gullholmen har idag en fast befolkning på cirka 100 perso-

ner. Vi stävar vidare söderut genom Gullholme halsar och närmar oss målet för dagen. Käringsön är ett genuint gammalt bohuslänskt fiskesamhälle med sin speciella bebyggelse och havsnära läge. År 1659 nämns namnet Kielingsöön. Namnet antas innehålla ordet kärring i betydelsen vitmålat röse till ledning för sjöfarten. År 1910 var den fasta befolkningen över 500 personer. Idag är antalet reducerat till noll. Vid ankomsten till Käringsön gick passagerarna iland för att bese ön, varvid det portionerades ut pinfärskräkor med tillbehör i Windros salong eller på kajen, för de som föredrog att inmundiga dessa läckerheter ute i solskenet.

På hemfärden utomskärs via Islandsberg såldes lotter på en modell av motortorpedbåt typ "Spica" samt ytterligare lotterier, som gladda flera vinnare. Kaptens fru

Yvonne serverade kaffe/kaka samt avec tillsammans med trevlig musik. Alla deltagare var på mycket gott humör och vi tackade kapten och stewardessen för väl genomförd båtresan samt mycket god service, med en hjärtlig applåd.

LyssekilsPosten skrev den 25 juli 2013, att CNN rapporterat, att:

"Den bohuslänska skärgården var den sjunde vackraste i världen."

Vilket man klart kan hålla med om efter denna båttur.

Flottans Män Lysekil firar 75-årsjubileum

23 meter från kajkanten i Lysekils södra hamn, SW kuling-ösregn. Svenska flaggan samt FM flaggan fladdrar något uppåtriktade i busvädet! Då är det underbart att komma in på Hotell Lysekil, erhålla sin namnskylt, få en välkomstdrink och träffa ett nititotal FM-kamrater.

Under lördagseftermiddagen har ett femtontal FM-medlemmar varit på besök i vårt klubbhus, gamla lotsutkiken på toppen av flaggberget, där den välrenommerade journalisten och marinförfattaren Terje Fredh kåserade om lotsutkikens historia samt fartygsolyckor i

Bohusläns skärgård samt utanför kusten vid Lysekil under VK 2

Efter att FM-medlemmen och f.d. kommunalrådet Roland Karlsson hållit ett mycket inspirerande välkomsttal, infinner sig på scenen 19 medlemmar från Flottans Män Göteborgs manskör under ledning av Leif "Leian" Andersson, som under jubel framför en underbar repertoar.

Vi beger oss upp till festvåningen, där

Klubbnaålar utdelas till nya medlemmar av ordförande Jackie Lindebäck

borden är dukade samt dekorerade med blommor och ljus och skaldjursbuffé på fem serveringsbord, där var och en kunde förse sig med delikatesserna. Hotellens personal serverade vin och övrig dricka och stämningen steg ytterligare. Under middagen utbringades skål för H.M. Konung Carl XVI Gustaf, som sänt lyckönskningstelegram.

Det hölls fler lyckönskningstal och gåvor samt överlämnades från representanter från Karlstad, Varberg och Halmstad. Göteborg hade sänt lyckönskningar samt bild på *HMS Göteborg* under färd.

Riksordförande Johan Forslund överlämnade en mycket fin tavla med *HMS Älvsnaven* samt höll ett fint tal samt önskade lycka till i fortsättningen.

Toastmaster Jan-Otto Pettersson skötte sin uppgift med bravur med hjälp av skeppspipa!

Efter att ha avverkat 20 kg pinfärska räkor och 40 kg nykokta kräftor återvände vi till Seaside på första våningen, där kaffe och dessert serverades. Den lokala och mycket populära orkestern "Kepz" under ledning av Bo Johansson underhöll med fantastisk dans och underhållningsmusik. Vid Kepz paus, framträdde än en gång FM Göteborgs manskör med ett mycket bejublat uppträdande med Hawaiiinspirerad dans och musikpotpurri.

I pausen skedde också dragning av lotteriet på en modell av *Spica*, som Stig Insulan skänkt till föreningen. Vinnare blev Curt Duckman från Strömstad. Därefter fortsätter dansen och firandet framöver midnatt. Vi tackar alla glada deltagare samt Hotell Lysekil med personal för en underbar afton.

Jackie Lindebäck

Varberg

Skeppskvällar

Hösten startade med en mycket intressant skeppskväll hos Sjöbevakningscentralen på Kärringberget i Göteborg. Centralen på Kärringberget ingår i Sjöinformationsbataljonen och i verksamheten ingår också Marinens Radio.

Benny Börjesson tog emot oss och berättade berättade om verksamheten, som i huvudsak innebär övervakning av Svenskt sjöterritorium runt våra kuster. Sjöbevakningscentralen i Göteborg är samlokaliserad med Kustbevakningen, Sjö- och Flygräddningsorganisationen och arbetet sker i mycket nära samverkan.

Sjöinformationsbataljonen är den del hos Försvarsmakten/Marinbasen, som har till uppgift att bevaka svenskt sjöterritorium

En välbesökt skeppskväll

dygnet runt varje dag på året. Totalt arbetar cirka 150 personer med att hålla uppsikt och kommunicera sjöläget till olika intressenter. Främst är det till Försvarsmaktens egna taktiska staber och marina enheter men också till andra myndigheter som Kustbevakningen och Sjöräddningen.

Sjöbevakningscentralen på Kärringberget är en av två centraler. Den andra finns på Muskö.

Till sin hjälp har man vissa sensorer t. ex. radar och TV-kameror för att identifiera de olika fartygsrörelserna.

Vi fick också reda på att "vissa stater" uppträder påträngande nära Svenskt sjöterritorium.

Roligt och imponerande att besöka en anläggning med så kompetent och engagerad personal.

Ängelholm

Så är det åter tid att summera verksamhetsåret i vår förening och jag kan dessutom konstatera, att jag "nollat" för nionde gången i mitt liv. Tack till alla! Tack nummer två går till vår ordförande Lars Linde som lockat hit utmärkta och aktuella föredragshållare. Ett tredje tack går till Marinen, som inbjudit till flera fartygsbesök i våra skånska hamnar, inte minst vår egen korvett *HMS Helsingborg*, som besökte hemmahamnen i maj månad. Vi hoppas på flera marina påhälsningar 2015.

Kommer ni ihåg bogserbåten *Rosenborg*, som låg förtöjd i Höganäs hamn efter ett haveri i Öresund förra året. Fartyget är nu, enligt en artikel i tidningen *Båtologen* av dess redaktör Tomas Johannesson, skrotad i Grenå i Danmark. Bogserbåten lär ju ha deltagit i invasionen i Normandie i juni 1944.

I slutet av augusti månad hade vi inbjudit vår danska vänort Köge Marineförening till ett besök hos vår förening. Våra dagsgäster anlände till Kajutan vid 11-tiden lördagen den 30. Efter en enkel välkomstfika styrdes kursen ut mot det vackra Bjärelandet med sikte på Torekov och sjöräddningsstationen i hamnen. Vår kassör och styrelseledamot Anders Rick, som dessutom är sjöräddare, hade ordnat, dels en genomgång vid sjöräddningsstationen, dels en sjötur runt Hallands Väderö med livräddningsbåtarna *Gripen* och *Märtha*. Självt berättade Anders om, hur den svenska sjöräddningen fungerar. Färden runt ön uppskattades verkligen, vädret var bra med lagom sjögång, djurlivet intressant och vi såg både tumlare, sälar och sjöfågel på och vid de små öarna under den nära timslånga turen, innan vi åter förtöjde i Torekovs hamn. Ett stort tack till Anders Rick och sjöräddarna, som verkligen gör en

Efter besöket styrde vi kosan mot Varberg, men vi kunde inte motstå Mc Donalds på vägen, där vi mumsade i oss varsin meny.

Nästa skeppskväll samordnades med höstens medlemsmöte.

Vid medlemsmötet avhandlades aktuell information på förbunds- och lokalnivå, föreningens framtid och ekonomi. Aktiviteter, som är aktuella presenterades liksom tänkbara teman för kommande skeppskvällar.

Temat för skeppskvällen var livet ombord på ubåtar. Vår medlem Åke Andréasson kåserade över sin tid på ubåt. Bland mera dramtiska händelser kan nämnas minsprängningen av HMS Ulven vid Stora Pölstan utanför Göteborgs norra skärgård 1943.

Åke presenterade sin skeppskväll med mycket kunskap och stor inlevelse och vi var alla imponerade.

Skeppskvällen avslutades med utsökt Wienerkorv med bröd och pilsner till allas förtjusning.

Fullriggaren Preussen

Vår fina modell av fullriggaren Preussen, för övrigt tillverkad av vår framlidne medlem Gunnar Larsson, har genomgått en välbehövlig renovering hos konservator Bengt Pettersson i Göteborg.

Modellen har också försetts med en glaskupol tillverkad av Öbergs glasmästeri i Varberg. Så nu har Preussen seglat in i sin "hamn" i Marinstugan.

Göran Andersson

stor insatts. Därefter gick färden vidare mot naturreservatet Hovs Hallar beläget ungefär halvvägs till Båstad, om man utgår från Torekov. Här beundrades utsikten mot kliporna och det blåa havet långt där nere. Vi berättade om, att på platsen spelats in flera filmer bland andra Sjunde inseglet av Ingmar Bergman. Därefter lade vi kursen mot Ängelholm och det vackra landskapet på Hallandsåsens sydsida. Vi passerade även södra infarten till tågtunneln, som snart kan öppnas. Vi visade även utsikten mot Kullaholmen, en plats som alla Danskar känner väl till. Mölle och Kullen är populära besöksmål för våra vänner på andra sidan Öresund. I planerna ingick från början även ett besök på Flygmuseet ute på gamla F.10. Men på grund av att Lergöksrallyt för veteranbilar har start och mål inom området denna dag, fick vi tänka om. I Ängelholm väntade en grillad gris på att bli färdig. För dagen hade vi hyrt in oss i närliggande Hantverkshuset. Vår egen Kajuta hade blivit alltför trång denna kväll. Grisen blev så småningom färdiggrillad och måltiden blev lyckad och under god stämning avnjöts

lækkerheterna. Våra danska vänner tackade för en lyckad dag och överräckte ett par kartonger med till synes flytande innehåll. Danskarna lyckades med nöd och näppe ta sig över Öresundsbron och hem till Köge, innan skyfallet över Köpenhamn och Skåne bröt ut.

Vi har även haft en lyckad kväll med hemlagad ärtsoppa signerad Kurt Romare. Han är en mästare på att få fram den rätta smaken och konsistensen. Tack Kurt! Skribenten vill även passa på att tacka Göran och alla, som hjälper till i vår lilla trånga byssa på söndagar och vid andra tillfällen, när vi har sammankomster.

Som vanligt är alla välkomna till vår söndagsöppna Kajuta mellan 9 och 12. För övrigt, kolla vår hemsida, www.flottansman.se/angelholm.

Telefon till Kajutan är 0768-494861

Till sist önskar Flottans Män i Ängelholm genom kåsören God Jul och Gott Nytt År till våra lokala annonsörer och till alla, som läser dessa rader.

Gunnar Gunnarson

Flottans Män Ängelholm samlade på Helsingborgs helikopterdeck

Flottans Män Ängelholm samlade på Helsingborgs helikopterdeck

Födelsedagar Vi hyllar

95 år född

1920-01-13 fd Byrådirektör Lars Erik Petersson
BAGARMOSSÉN
1920-01-17 Kommendörkapten Sigurd Håkanson BROMMA
1920-02-12 Ingenjör Georg Elevant FARSTA
1920-02-20 Byrådirektör Nils-Gustaf Redmo KARLSKRONA
1920-02-23 Sven Strömberg HALMSTAD

90 år född

1925-01-29 Brandman Sten Wesslau FRÖSÖN
1925-02-18 Brandman Hans Berglund NÄSSJÖ
1925-02-26 Direktör Carl-Gustaf Malmvik LIDINGÖ
1925-03-02 Civilingenjör Kurt G Johnson NORRTÄLJE
1925-03-13 Kapten Helmer Ternegren VÄSTRA FRÖLUNDA
1925-03-13 Olof Johansson KARLSKRONA
1925-03-16 Byrådirektör Evert Reis NORSBORG

85 år född

1930-01-01 Evert Olofsson BRÄNNÖ
1930-01-01 Gösta Sjöström FILPSTAD
1930-01-11 Sven-Erik Södervall BRUNSKOG
1930-01-12 Ingenjör Karl Ekdahl LÖDDEKÖPINGE
1930-01-14 Ingenjör Kurt Albin Söderqvist ALNÖ
1930-01-17 Armerare Bert Olofsson GÖTEBORG
1930-02-24 Chaufför Holger Karlsson MOHEDA
1930-02-25 Jan Hellstadius KARLSTAD
1930-03-10 Kontorist Sven Ekman MALMÖ
1930-03-22 Nils Johansson KARLSKRONA
1930-03-27 Kapten Anders Lennvi GÖTEBORG

80 år född

1935-01-04 Karl-Gustav Larson SÖDERTÄLJE
1935-01-04 Fotograf Kåge Larson SÖDERTÄLJE
1935-01-04 Ragnar Gustafsson NORRKÖPING
1935-01-05 Eric Paulsson HALMSTAD
1935-01-05 Kapten Herbert Juntikka HÄRNÖSAND
1935-01-05 Olle Horndahl KALMAR
1935-01-06 Ole Hoggen HALMSTAD
1935-01-07 Stig Johansson FILIPSTAD
1935-01-11 Kommendörkapten Sten Hecker LIDINGÖ
1935-01-11 Ulf Karlsson HALMSTAD
1935-01-12 Staffan Wahlström NORRKÖPING
1935-01-14 Birger Larsson KARLSHAMN
1935-01-15 Kapten Gösta Håxell HANDEN
1935-01-17 Nils-Erik Sundin HÄRNÖSAND
1935-01-22 Komminister Bert Löverdal BOHUS
1935-01-24 Elov Bodin VÄSTERÅS
1935-02-09 Lars Josefsson STENUNGSUND
1935-02-14 Leif Bjurström BJÄRRED
1935-02-19 Sven Johansson HÖLLVIKEN
1935-02-26 Rådman Carl R Nyström DJURSHOLM
1935-02-26 Örlogskapten Sigvard Lokatt AVESTA
1935-03-02 Haveriinspektör Jan-Victor Ekstedt
SALTSJÖBADEN
1935-03-06 Nils Melin GÖTEBORG
1935-03-07 Miljöarbetare Erik Bredin SUNDSVALL
1935-03-07 Olle Persson FALSTERBO
1935-03-16 Djurskötare Stig Adamcyk FJÄLKINGE

1935-03-19 Carl-Axel Falk BROMMA
1935-03-19 Lars Nilsson TRELLEBORG
1935-03-21 Sterner Nilsson MÖRRUM
1935-03-22 Bergsingenjör/Direktör Göran Wallgren
STOCKSUND
1935-03-26 Skolchef Ove Söderlind HÄRNÖSAND
1935-03-30 Kjell Åhlander GRÄDDÖ
1935-03-31 Bernt Forsberg SUNDSVALL

75 år född

1940-01-09 Jon Klegard VÄRMDÖ
1940-01-11 Kommendörkapten Hans Wachtmeister
JOHANNISHUS
1940-01-18 Avdelningsdirektör Sjunne Johansson LIDEN
1940-02-01 Christian Nilsson GÖTEBORG
1940-02-02 Chaufför Kjell-Åke Karlsson HALMSTAD
1940-02-06 Erkki Woltter VÄSTERÅS
1940-02-08 Johnny Simonsson NORRTÄLJE
1940-02-16 Bo Nord VÄSTERVIK
1940-02-19 Klas Horndahl NORRKÖPING
1940-02-21 Civil ing. Allan Vikström SALTSJÖ - BO
1940-02-22 Mats Falk VÄXJÖ
1940-02-24 Nils-Åke Bergman KUNGSBACKA
1940-02-25 Per-Åke Tuveson ÄNGELHOLM
1940-02-26 Ingenjör Hans Grotmaak VÄSTERVIK
1940-02-26 Janvar Hansson TRELLEBORG
1940-02-27 Kapten Dick Öréus VÄSTERHANINGE
1940-02-28 Teletekniker Tommy Pilsetnek BODA KYRKBY
1940-03-01 Henry Bergsten NORRKÖPING
1940-03-02 Löjtnant Gunnar Friberg GÖTEBORG
1940-03-04 Wilford Strandsäter JÖNKÖPING
1940-03-07 Ulf Aulin STOCKHOLM
1940-03-11 Kriminalinspektör Jan-Berthel Larsson LUND
1940-03-15 Bosse Pettersson KOLMÅRDEN
1940-03-17 Fil.Dr Prof Olof Holm STOCKHOLM
1940-03-18 Bertil Holmblad DALARÖ
1940-03-21 Lars Skarin NORRTÄLJE
1940-03-21 Leif Brännström BERGSJÖ
1940-03-24 Tommy Albinsson VÄSTERVIK
1940-03-24 Ulf Larsson ALINGSÅS
1940-03-25 Göran Berg ÖSMO
1940-03-27 VVS-ingenjör Lars Andersson LINKÖPING
1940-03-27 Civilekonom Rolf Sandels STOCKHOLM
1940-03-27 Rolf Hilding Larsson HALMSTAD

70 år född

1945-01-01 Snickare Lennart Byström GULLBRANDSTORP
1945-01-04 Thord Hallberg KARLSHAMN
1945-01-06 Maskinchef U-båt Willy Almberg NORRKÖPING
1945-01-07 Lars Sareklint KARLSKRONA
1945-01-08 Christer Mattsson SÖDERTÄLJE
1945-01-09 Kent Hermansson ÖSMO
1945-01-11 Lennart Nilsson LISTERBY
1945-01-12 Lars Borenus KARLSTAD
1945-01-12 Stig Grönlund BLOMSTERMÅLA
1945-01-15 Chaufför Benno Ruda SUNDSVALL
1945-01-16 Ernst-Olof Håkansson KARLSKRONA
1945-01-16 Leif Molin BROMÖLLA

1945-01-20 Kent Niklasson LYSEKIL
 1945-01-24 Boris Lundqvist LINDOME
 1945-01-25 Christer Arnerby BORGHOLM
 1945-02-01 Ingenjör Ronald Blom ANGERED
 1945-02-07 Hans Olsson TRELLEBORG
 1945-02-10 Bengt Fransson VÄXJÖ
 1945-02-12 Ingenjör Tore Nilsson JÄRFÄLLA
 1945-02-20 Tandläkare Torsten Lundell STOCKHOLM
 1945-02-21 Ivar Olovsson HANDEN
 1945-02-23 Sten Svensson VÄXJÖ
 1945-02-28 Mästerlots Sjökapten Ulf Holmgren ALNÖ
 1945-03-01 Benny Lindberg NYNÄSHAMN
 1945-03-02 Bo Magnusson VÄSTERVIK
 1945-03-02 Ingenjör Mikael Ekeblad TORSLANDA
 1945-03-07 Claes Nordenborg VADSTENA
 1945-03-11 Anders Sjölin NORRKÖPING
 1945-03-11 Sven-Gösta Swärd UDDEVALLA
 1945-03-12 Krister Hansén SOLNA
 1945-03-17 Per-Åke Strandsäter JÖNKÖPING
 1945-03-19 Jan-Erik Karström GÖTEBORG
 1945-03-24 Polisassistent Bo Emilsson KRISTIANSTAD
 1945-03-24 Lennart Kallerdahl BRASTAD
 1945-03-25 Ulf Granath ASKIM

65 år född

1950-01-01 Filmproducent Christer Wiklund ÖRBYHUS
 1950-01-07 Bertil Ljunggren VÄSTERVIK
 1950-01-18 Alf Fransson ÅRYD
 1950-01-22 Kenneth Leo TRELLEBORG
 1950-02-03 Verkstadsingenjör Göran Kullving KARLSKRONA
 1950-02-09 Berndt Segerdahl HALMSTAD
 1950-02-11 Svetsare Ove Wedin HÄRNÖSAND
 1950-02-15 Bertil Knutsson TRELLEBORG

1950-02-16 Teletekniker Esbjörn Eriksson GUSTAVSBERG
 1950-02-27 Tandläkare Lennart Edling KOLMÅRDEN
 1950-03-03 Bengt Olander HALMSTAD
 1950-03-07 Örlogskapten Dag Fredenmark NYNÄSHAMN
 1950-03-07 Taxibåtsförare Ingemar Andersson S:T ANNA
 1950-03-10 Rolf Anders Bengtsson ÄNGELHOLM
 1950-03-12 Benny Davidsson REJMYRE
 1950-03-17 Överläkare Lars Raxell NYKÖPING
 1950-03-29 Nils-Göran Johansson VÄSTERVIK
 1950-03-30 Bengt Åkesson TRELLEBORG

60 år född

1955-01-02 Jan Eklund VÄSTERÅS
 1955-01-11 Urban Rådestad STOCKHOLM
 1955-01-25 Lars K Andersson TRELLEBORG
 1955-02-14 Tommy Saarela TORSHÄLLA
 1955-02-26 Kenneth Hjalmarsson KLÄSSBOL
 1955-03-14 Bilplåtslagare Benny Barkeskog TÄBY
 1955-03-21 Sjökapten Lars Bergqvist BROUMANA
 1955-03-23 Kapten Michael Johansson VÄSTERHANINGE
 1955-03-25 Tandläkare Ulf Dahlgren DANDERYD
 1955-03-29 Snickare Tommy Carlsson JÄRNA
 1955-03-31 Conny Byquist VÄSTERÅS

50 år född

1965-01-11 Stefan Nilsson ÄLVSJÖ
 1965-03-17 Jörgen Persson ESLÖV
 1965-03-31 Göran Strömberg NYKVARN

40 år född

1975-01-04 Mikael Söderberg SUNDSVALL
 1975-01-10 Love Strömgren LYSEKIL

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Göteborg

Johan Algell
 Carl-Axel Benholm
 Björn Carlström
 Richard Domack
 Göran Eklund
 Tommy Frisk
 Risto Guerreiro
 Daniel Karlsson
 Mikael Kekonius
 Ingemar Kjönsberg
Haninge
 Gert Abrahamsson
Kalmarsund
 Håkan Fornander
 Stefan Karlsson
Karlskrona
 Tommy Hasselberg
 Ingmar Karlsson
 Enzion Pettersson
Karlstad-Värmland
 Kenth Johansson-Wiipa

Lysekil

Leif Almqvist
 Olle Andersson
 Terje Gilbu
 Rolf Grundberg
 Staffan Gunnarsson
 Harry Holm
 Lars Holmberg
 Torvald Kanter
 Bo Mewen
 Ronny Olsson
 Lars-Erik Pettersson
 Jarl Simonsson
Norrköping
 Henry Bergsten
 Sven-Åke Blomén
 Urban Lander
 Jan Lindblad
Norrköping
 Carl-Eric Ericsson
Stockholm
 Agneta Anderson

Kjell Andersson

Tomas Axelsson
 Peter Betzholtz
 Pär Björkman
 Bengt Blomberg
 Hans Delemark
 Lars Jansson
 Per Jansson
 Lars Karlsson
 Gabriel Persson
 Lars Raxell
 Johan Rodensjö
 Greger Sjöström
 Göran Wallgren
 Thomas Ödling
Södertälje
 Ulf Juliusson
Västervik
 Eines Lagerlöf
 Sune Liffner
 Ulf Svanbäck

Västerås

Olof Jonsson
Växjö
 Peter Lindsjö
 Rolf Åberg

Avlidna kamrater

Kurt Bergström KISTA
född den 19 juli 1930 avliden den 6 oktober 2014

Sten Bergwall LAHOLM
född den 15 augusti 1939 avliden den 31 oktober 2014

Bertil H:son Bolin STOCKHOLM
född den 7 maj 1922 avliden den 30 september 2014

Lars-Erik Forsberg ANGERED
född den 12 september 1939 avliden den 8 sept 2014

Erik Hoffsten VÄSTERVIK
född den 28 september 1929 avliden den 15 juli 2014

Bengt Inge NORRKÖPING
född den 29 januari 1926 avliden den 21 augusti 2014

Ingemar Larsson VÄSTERÅS
född den 22 juli 1939 avliden den 30 augusti 2014

Sven-Erik Lindqvist STOCKHOLM
född den 25 januari 1931 avliden den 15 april 2014

Sven Lindstrup MALMÖ
född den 18 maj 1924 avliden den 7 september 2014

Kjell-Arne Lundqvist TRELLEBORG
född den 15 maj 1941 avliden den 15 augusti 2014

Gösta Martinsson KUNGSHAMN
född den 7 juli 1948 avliden den 28 juli 2014

Andrea Massaro VÄSTERÅS
född den 15 maj 1943 avliden den 29 april 2014

Gert Michanek GAMLEBY
född den 28 mars 1938 avliden den 1 juli 2014

Olle Alvar Petersson STOCKHOLM
född den 19 april 1923 avliden den 19 oktober 2014

Rune Pettersson FELLINGSBRO
född den 15 juni 1941 avliden den 8 september 2014

Folke Sjödin BROMMA
född den 23 juni 1927 avliden den 1 oktober 2014

Kent Stensholm ELLÖS
född den 23 juli 1944 avliden den 30 oktober 2014

Tomas Ståhle NORRTÄLJE
född den 7 februari 1946 avliden den 14 oktober 2014

Ingemar Svahn BUA
född den 14 augusti 1947 avliden den 1 oktober 2014

Göran Svanstedt SUNDSVALL
född den 10 februari 1935 avliden den 17 oktober 2014

Bernt Svensson KARLSKRONA
född den 17 december 1921 avliden den 18 augusti 2014

Evert Svärth V FRÖLUNDA
född den 27 september 1927 avliden den 5 september 2014

Torsten Törnqvist NORRTÄLJE
född den 25 maj 1936 avliden den 27 oktober 2014

Lars Uhlin LOFTAHAMMAR
född den 5 juni 1935 avliden den 7 november 2014

Evald Wendel GÖTEBORG
född den 16 april 1925 avliden den 1 november 2014

Bernt Westerlund VÄSTERÅS
född den 23 februari 1937 avliden den 22 september 2014

Moje Wickström SOLNA
född den 17 december 1928 avliden den 25 maj 2014

Sture von Schewen NORRTÄLJE
född den 27 februari 1930 avliden den 5 augusti 2014

**Hedra våra avlidna kamraters
minne med en gåva till Flot-
tans Män. Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till de
sörjande.**

Redaktionen önskar alla läsare God Jul och Gott Nytt År

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordf	Johan Forslund	08-571 448 51	Dagsverkswägen 14	134 65	INGARÖ	jforslund80@gmail.com
Vice förb.ordf	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com
Sekreterare	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Sekreterare	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbmaster						
Kansli	Flottans Män	08-678 09 08	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: **Jan Wikberg.**

Härnösand	Lars Sellgren	0611-196 34	Hagagatan 74	871 40	HÄRNÖSAND	larssellgren33@gmail.com
Sundsvall	Bertil Graeve	060-57 97 14	Borevägen 5	860 32	FAGERVIK	
Östersund	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com

Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: **Örjan Sterner, Bo Schagerberg och Lennart Persson**

Gotland	Olof Berglund	0498-22 81 31	Dalhem Dungårde 160	622 56	DALHEM	berglund.olof@telia.com
Föreningslokal:	Marinstugan	070-164 79 24	Södervägen 56 B	621 58	VISBY.	(Stugvärdens hemtelefon)
Haninge	Lars Engvall	08-777 95 26	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	engvall.lars@telia.com
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBOLANDET	robert.hillgren@telia.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	011-13 84 25	Saltängsgatan 48	602 38	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrköping	Kenneth Lundgren	0176-23 48 36	Floragatan 9	761 31	NORRTÄLJE	kenneth.lundgren44@gmail.com
Föreningslokal:	"Marinlokalen".		Götgatan 14 A	761 64	NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	08-520 182 10	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	k.r.johansen@tele2.se
Stockholm	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kansli	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073 7463669	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen	08-55 15 50 14	Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Stieg Andersson	0708-908616	Bäckvägen 6	734 51	KOLBÄCK	vasteras@flottansman.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	stieg.andersson@swipnet.se

Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: **Göran Löfgren och Rolf Pärnhem.**

Kalmarsund	Stefan Horndahl	0480-470 880	Vårdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl@hotmail.com
Karlshamn	Rolf Pärnhem	0454-19 611	Drottninggatan 22	374 35	KARLSHAMN	parlhem@telia.com
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0455-150 12	Alebrunnsvägen 26	371 42	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	044-23 50 31	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	040-139 392	Vendelsfridsgratan 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Göte Lindberg	0410-401 84	Syréngatan 3	231 53	TRELLEBORG	gotelindberg@hotmail.com
Västervik	Åke Revelj	0490-311 07	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: **Lars Linde och Bertil Andreasson.**

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0470-567 59 96	Frejagatan 6	431 44	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	flottansmangoteborg@telia.com
Halmstad	Kjell Jönsson	035-13 01 44	Norra vägen 21	302 32	HALMSTAD	jonssonkjell44@gmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	035-10 84 22	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	036-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Göte Rahm	054-15 52 05	Stinsgatan 2	652 26	KARLSTAD	gote.rahm@live.se
Lysekil	Jackie Lindebäck	0523-133 60	Dalskogen 169	453 41	LYSEKIL	jackie@bplast.no
Varberg	Göran Andersson	0340-67 10 40	Anders Petters gata 6	432 54	VARBERG	elg07@telia.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	0431-141 18	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

POSTTIDNING B

**PÅ GOTLÄNDSK KÖL
SEDAN 1865.**

www.gotlandsbolaget.se

REDERI **AB GOTLAND**